

Rijksoverheid

18 miljard monitor

Uitgave 16 september 2011

18 Miljard Monitor

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Totaalbeeld	5
	Regerakkoord	5
	Ontwikkeling sinds regerakkoord	9
3	Per begrotingshoofdstuk	19
	Staten-Generaal	20
	Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten	21
	Algemene Zaken	23
	Koninkrijksrelaties	25
	Buitenlandse Zaken	26
	Veiligheid en Justitie	28
	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	31
	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	36
	Financiën	41
	Defensie	43
	Infrastructuur en Milieu	45
	Economische Zaken, Landbouw en Innovatie	49
	Sociale Zaken en Werkgelegenheid	52
	Sociale Verzekeringen	56
	Volksgesondheid, Welzijn en Sport	58
	Premiegefinancierd Budgettair Kader Zorg	61
	Gemeentefonds	65
	Provinciefonds	67
	Homogene Groep Internationale Samenwerking	68
	Lasten	70
	Lijst van gebruikte afkortingen	73

1 Inleiding

Maatregelen in beeld

In deze 18 Miljard Monitor geeft het kabinet een overzicht van de voortgang van de uitvoering van de financiële maatregelen die in het regeerakkoord zijn afgesproken. Met deze halfjaarlijkse publicatie komt het kabinet tegemoet aan de wens van de Tweede Kamer om inzicht te krijgen en houden in de stand van zaken van alle ombuigingen, intensiveringen, lastenverzwaringen en –verlichtingen. Om deze Monitor zo veel mogelijk toe te spitsen op de maatschappelijk en politiek relevante vraagstukken wordt niet alleen uiteengezet op welke begrotingsartikelen de maatregelen neerslaan, maar wordt ook per individuele maatregel gerapporteerd over de voortgang van de implementatie. Waar relevant wordt ook gerefereerd aan de betreffende Kamerstukken.

Opzet van de monitor

Deel 2 van deze Monitor geeft overzichten op totaalniveau. Dit begint met een weergave hoe de 18 miljard euro (inclusief het 3,2 miljard pakket) is verdeeld over de uitgaven- en lastenzijde. Tevens wordt een overzicht gegeven van de voortgang van het totaalpakket aan maatregelen uit het regeerakkoord. Vervolgens wordt in de Monitor ingegaan op maatregelen die het kabinet hiernaast nog extra neemt om de uitgaven- en lastenontwikkeling binnen de budgettaire kaders te houden.¹⁾ Voor tegenvallers en intensiveringen zijn aanvullende maatregelen genomen.

In deel 3 wordt per begrotingshoofdstuk ingegaan op de maatregelen. Er zijn figuren over de voortgang van de maatregelen die op het betreffende begrotingshoofdstuk neerslaan. Ook is er per begrotingshoofdstuk een figuur opgenomen waarin wordt weergegeven wat de stand van deze begroting is vóór en na het regeerakkoord, in relatie tot de stand ontwerpbegroting 2012 opgenomen opgenomen. Voorts worden de afzonderlijke maatregelen per afzonderlijke begroting gepresenteerd en toegelicht. Er wordt weergegeven of de implementatie afgerond is, op schema ligt, vertraging heeft opgelopen of een alternatieve invulling kent. Voor veel maatregelen geldt dat over de implementatie (diverse) beleidsstukken aan het parlement zijn gezonden. In dat geval is een verwijzing opgenomen naar deze stukken. Voor sommige maatregelen is ex-ante een alternatieve invulling of een ander implementatietraject afgesproken, voorzien van alternatieve dekking. In die gevallen is de alternatieve dekking bekend en wordt dit gerapporteerd. Daarnaast kan het voorkomen dat de alternatieve dekking voor een vertraging of besparingsverlies is meegenomen in de integrale budgettaire afweging. In die situatie is niet aan te geven welke individuele maatregel de alternatieve dekking levert. Ook voor de lastenmaatregelen uit het regeerakkoord wordt de stand van zaken gegeven.

Op koers bij sluitende kaders

De maatregelen uit het regeerakkoord zijn voor de uitgavenkant bij startnota verwerkt in de departementale begrotingen en daarmee in de budgettaire kaders Rijksbegroting-eng (RGB-eng), Sociale Zekerheid en Arbeidsmarktbeleid (SZA) en Budgettair Kader Zorg (BKZ). Zolang er sprake is van een sluitende kader, ligt het kabinet in kwantitatieve zin *op koers*. Immers, aanvullende begrotingsproblematiek en eventuele besparingsverliezen zijn -bij sluitende uitgavenkaders- in ieder jaar gecompenseerd. Daarnaast is een deel van de 18 miljard euro ingeboekt in het inkomstenkader. In het inkomstenkader ligt de lastenontwikkeling voor de gehele kabinetsperiode vast en het totaal van lastenverzwarende en lastenverlichtende maatregelen moet over de kabinetsperiode sluiten en niet per jaar zoals bij het uitgavenkader.

Sluitende kaders betekent echter niet dat de maatregelen uit het regeerakkoord op zichzelf ook worden gerealiseerd zoals in het regeerakkoord is voorzien. De begrotingssystematiek is namelijk gebaseerd op autorisatie en verslaglegging op het niveau van begrotingsartikelen. Een verandering in een artikelstand kan het gevolg zijn van een maatregel, maar ook een andere oorzaak hebben. Als bijvoorbeeld minder wordt uitgegeven aan ggz zorg, is niet uit de cijfers af te leiden of dit het gevolg is van een bezuiniging uit het regeerakkoord, of dat er (endogeen) minder vraag naar deze zorg is dan vooraf werd geraamd. De begrotingssystematiek is, met andere woorden, niet gebaseerd op wat de overheid niet (meer) doet, maar op wat de overheid wel doet. Precies zoals het budgetrecht van de Tweede Kamer werkt. Dit is een belangrijk gegeven om in het achterhoofd te houden bij deze monitor. Het is namelijk als gevolg hiervan voor diverse individuele maatregelen niet één-op-één mogelijk om ex-post realisaties te rapporteren, dit kan alleen op artikelniveau. Wel kan in alle gevallen informatie over de voortgang van de maatregelen worden gegeven.

¹⁾ In deze 18 Miljard Monitor wordt niet gerapporteerd over posten die niet relevant zijn voor de uitgavenkaders of het inkomstenkader. Hiervoor wordt verwezen naar de bijlagen 2 en 7 van de Miljoenennota 2012.

Box 1.1 Aanbevelingen Algemene Rekenkamer

De Algemene Rekenkamer heeft in de *Bezuinigingsmonitor 2011* (32758, nr. 2) het kabinet aanbevolen om vanaf 2012 jaarlijks op Verantwoordingsdag te rapporteren over de mate waarin de budgettaire effecten van de maatregelen uit het regeerakkoord zijn gerealiseerd. Daarbij doet de Algemene Rekenkamer tevens de suggestie om dit in grafische overzichten vorm te geven, waarbij de overzichten in de *Bezuinigingsmonitor 2011* als voorbeeld worden aangereikt.

Het kabinet geeft met deze 18 Miljard Monitor invulling aan de aanbeveling van de Algemene Rekenkamer. Niet alleen op Verantwoordingsdag, maar ook op Prinsjesdag wordt de 18 Miljard Monitor gepresenteerd. Op Prinsjesdag bevat deze Monitor een meerjarig overzicht, wat verder gaat dan alleen terugkijken op het afgelopen jaar wat gebeurt op Verantwoordingsdag. Het kabinet geeft bovendien niet alleen een beeld van de voortgang van de maatregelen uit het regeerakkoord wat gebeurt, maar ook van de maatregelen die nog extra getroffen zijn om de binnen de budgettaire kaders te blijven.

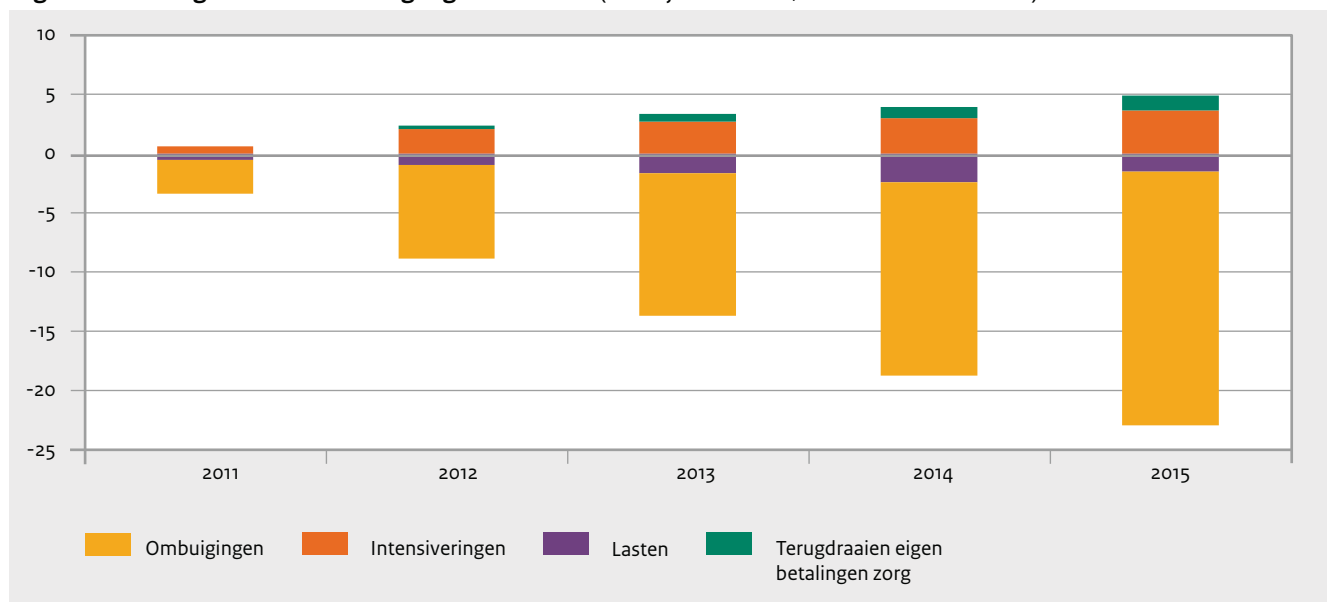
De Rijksbegroting bevat sinds jaar en dag een overzicht van doelstellingen en voornemens van beleid, gekoppeld aan een budget of uitgavenraming. Een 'maatregel' is het voornemen om beleidsdoelstellingen aan te passen en/of de bijbehorende budgetten te verminderen. De begrotingssystematiek is met andere woorden gebaseerd op verantwoording over wat de overheid doet en niet op wat de overheid laat. Het is daarnaast veelal niet mogelijk om zonder diepgravend onderzoek de geïsoleerde budgettaire effecten van een maatregel te bepalen. De wereld staat immers niet stil, andere ontwikkelingen hebben ook invloed op de (budgettaire) uitkomst. De beste benadering van dergelijke effecten van beleidswijzigingen worden dan ook doorgaans gegenereerd door effectevaluaties, die bij grotere beleidswijzigingen goed gebruik zijn. Dit in ogenschouw nemend moet –als de aanbeveling van de Algemene Rekenkamer wordt gelezen als een rapportage van de budgettaire opbrengst per maatregel – worden opgemerkt dat dit voor veel maatregelen binnen de huidige begrotingssystematiek niet (goed) mogelijk is. Wel kan voor alle maatregelen in meer kwalitatieve zin worden aangegeven in hoeverre de uitvoering zijn beslag heeft gekregen.

2 Totaalbeeld

Regeerakkoord

In figuur 2.1 wordt de 18 miljard euro uit het regeerakkoord grafisch weergegeven. Aan de uitgavenkant neemt het kabinet maatregelen oplopend tot 17,8 miljard euro in 2015. Dit zijn de ombuigingen en intensiveringen uit het regeerakkoord plus de uitgaven-maatregelen uit het pakket uit de Miljoenennota 2011 (3,2 miljard euro). De bedragen zijn gebaseerd op de cijfers in de startnota. Aan de lastenkant wordt tot 1,5 miljard euro aan lastenverzwarende maatregelen genomen. Tevens is in het regeerakkoord besloten om de door het CPB in het basispad veronderstelde verhoging van de eigen betalingen zorg niet over te nemen, waardoor het saldo met 1,3 miljard euro belast wordt. Alle maatregelen zijn op de departementale begrotingen en aanvullende posten geboekt of in het inkomstenkader verwerkt. De 18 miljard euro is in de onderstaande figuur en tabel terug te vinden als het saldo van de saldo-verslechterende en saldo-verbeterende maatregelen in 2015.

Figuur 2.1 Budgettaire verwerking regeerakkoord (in miljarden euro, - = saldoverbeterend)

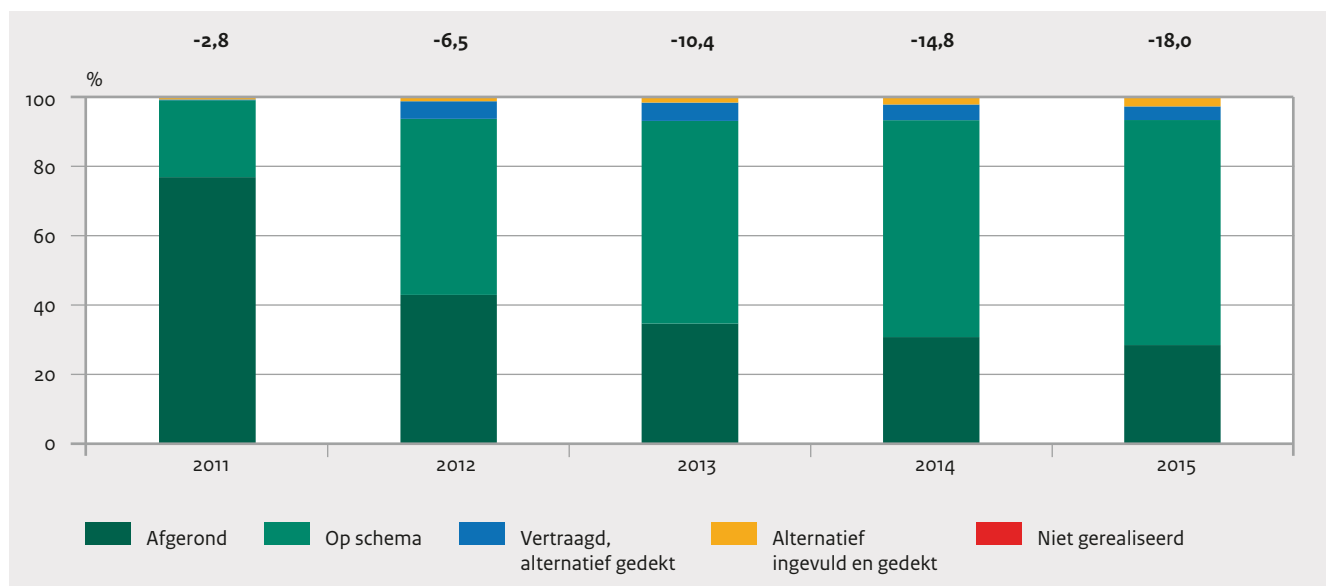

Tabel 2.1 Budgettaire verwerking regeerakkoord (in miljarden euro, - = saldoverbeterend)

	2011	2012	2013	2014	2015
Uitgaven	-2,2	-5,8	-9,3	-13,3	-17,8
w.v. ombuigingen	-2,2	-7,9	-12,0	-16,3	-21,4
w.v. intensiveringen	0,6	2,0	2,7	3,0	3,6
Lasten	-0,6	-1,0	-1,7	-2,4	-1,5
Terugdraaien eigen betalingen zorg	0,0	0,3	0,6	0,9	1,3
Totaal	-2,8	-6,5	-10,4	-14,8	-18,0

In figuur 2.2 wordt de voortgang van de uitvoering van het regeerakkoord zichtbaar. Voor het hele pakket wordt weergegeven of de implementatie reeds is afgerond, op schema ligt, vertraging heeft opgelopen of een alternatieve invulling kent. De bedragen die met de maatregelen gemoeid zijn, zijn gewogen in het totaal.

Figuur 2.2 Voortgang uitvoering regeerakkoord (netto besparing in miljarden euro)

Het bovenstaande figuur geeft op totaalniveau weer welk deel van de maatregelen op schema ligt. Van de maatregelen die in 2011 ingaan is 77 procent afgerond en ligt 22 procent op schema. Bij een klein aantal maatregelen is vertraging opgetreden. Van alle maatregelen die in 2011 ingaan is 1 procent alternatief ingevuld, dit betreft de ombuiging op cultuursubsidies bij OCW. Een groot deel van de maatregelen uit het regeerakkoord gaat in per 2012. In het figuur is te zien dat deze maatregelen vaker op schema liggen, en minder vaak volledig zijn afgerond dan de maatregelen uit 2011. Het totaalbedrag aan maatregelen voor 2012 is uiteraard hoger dan voor 2011. De stijging in het aandeel van vertraagde maatregelen komt grotendeels door het pakket maatregelen 'HO langstudeerders'(G12) dat per 2012 zou ingaan, maar wat is getemporeerd. De dekking daarvoor wordt deels gevonden in de intensiveringen op het PO/VMBO/MBO, hetgeen in grote mate bijdraagt aan de stijging van het aandeel 'alternatief gedekt'.

Box 2.1 Betekenis beoordeling maatregelen

In deze Monitor worden maatregelen beoordeeld op de huidige voortgang. Voor deze versie van de 18 Miljard Monitor gaat het dus om de stand op Prinsjesdag 2011. In vervolgversies van de Monitor zal de voortgang worden geactualiseerd. Tegelijkertijd wordt er één oordeel gegeven over de voortgang van de hele maatregel. Er wordt dus geen onderscheid gemaakt tussen de voortgang van de maatregel in de verschillende jaren. Een aantal voorbeelden: als een maatregel in 2011 in had moeten gaan, maar de invoering is een jaar uitgesteld, dan wordt de hele maatregel beschouwd als vertraagd. Ook de opbrengst in 2012 en verder wordt dan in de voortgangsfiguren gelabeld als vertraagd. Volgend jaar, als er geen aanvullende vertraging optreedt, kan deze maatregel dan als afgerond worden beschouwd. Maatregelen die alternatief zijn ingevuld zullen dat ook blijven. Verder zijn er maatregelen waarvoor in 2011 een bedrag is ingeboekt, maar die toch nog niet afgerond zijn. Dat gebeurt bijvoorbeeld bij maatregelen waar in het regeerakkoord voor 2011 invoeringskosten zijn opgenomen. Deze uitgaven worden al gedaan voordat de maatregel daadwerkelijk is ingevoerd. Als de maatregel zelf nog niet is afgerond, toch wordt de maatregel beschouwd als zijnde op schema. Tot slot zijn er maatregelen die in het regeerakkoord, en dus ook in de Monitor, worden beschouwd als één maatregel, maar uit meerdere onderdelen bestaan. In dat geval wordt voor de hele maatregel uit gegaan van het onderdeel met de minste voortgang. Ook hierdoor kan de opbrengst van een onderdeel dat al wel is afgerond, toch als 'op schema' of 'vertraagd' staan.

Afgerond

In deze Monitor wordt een maatregel als 'afgerond' beschouwd als het kabinet de wet- of regelgeving gereed heeft. Bij een deel van de maatregelen is van plaatsing in het Staatsblad geen sprake, bijvoorbeeld indien een opdracht aan een uitvoeringsinstantie volstaat. Hierbij is het moment van verstrekken van de opdracht dus het moment waarop de maatregel als afgerond wordt beschouwd. Met afgerond wordt dus afronding van de implementatie van de maatregel bedoeld, niet het moment dat de geraamde opbrengst wordt gerealiseerd. Een aanpassing van een artikelstand is –zoals elders in dit deel uiteengezet– immers niet in alle gevallen eenduidig het resultaat van een maatregel.

Op schema

Indien het proces om een maatregel door te voeren in gang is gezet en er geen vertragingen optreden die de geraamde opbrengst ex-ante in gevaar brengen, wordt de voortgang gezien als 'op schema'.

Vertraagd, alternatief gedekt

Maatregelen kunnen vertraging oplopen in de implementatie, bijvoorbeeld doordat aanvullend onderzoek nodig is of dialoog met maatschappelijke partijen langer duurt dan voorzien. In dat geval ontstaat een gat in de raming van de opbrengst van de maatregel. Hiervoor moet worden voorzien in alternatieve dekking. In deel 3 wordt in de toelichtingen op de maatregelen waar mogelijk uitgelegd waar deze alternatieve dekking uit bestaat, maar het is ook mogelijk dat de dekking onderdeel uitmaakt van de integrale budgettaire afweging. In dat geval is niet aan te geven welke euro alternatieve dekking in plaats komt van de gemiste euro in het betreffende jaar van de vertraagde maatregel.

Alternatief ingevuld en gedekt

De categorie 'alternatief ingevuld en gedekt' bevat de maatregelen waarvoor een alternatieve invulling is afgesproken. Dit is bijvoorbeeld het geval bij maatregelen voor de langstudeerders en het passend onderwijs. In de toelichtingen in deze Monitor of in de Kamerstukken waarnaar wordt verwezen, is uitgebreid omschreven welke alternatieve invulling is gekozen.

Niet gerealiseerd

Indien een maatregel in het geheel niet wordt getroffen en ook geen alternatieve dekking wordt afgesproken, komt de maatregel in de categorie 'niet gerealiseerd'. In deze editie van de 18 Miljard Monitor is dit voor geen enkele maatregel het geval.

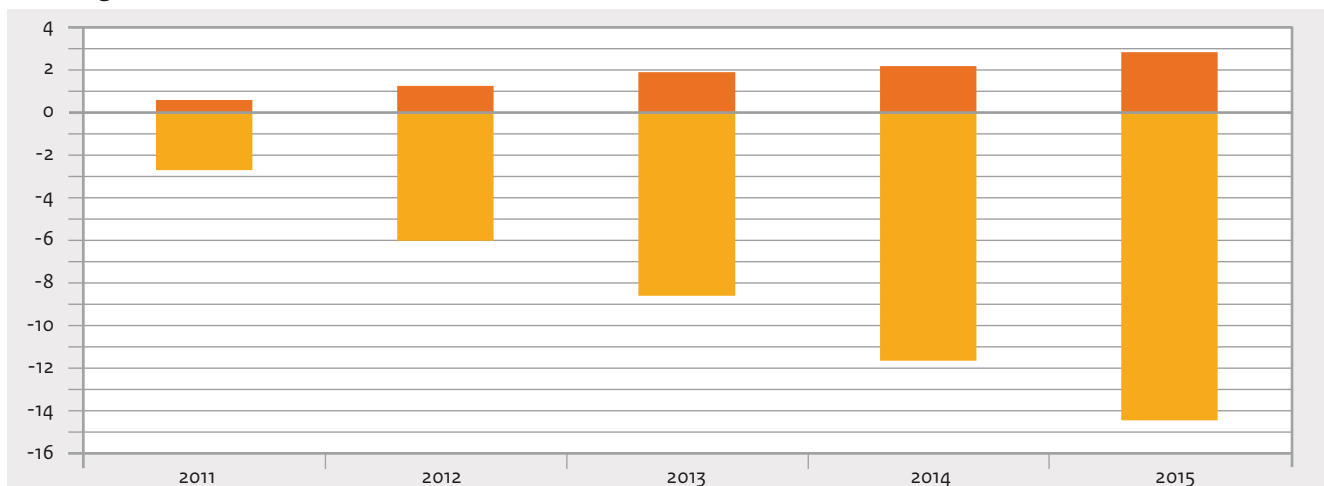
Reggeerakkoord per kader

In tabel 2.2 en de figuur 2.3 op de volgende pagina staan de uitgaven maatregelen uit de 18 miljard euro per kader (RBG-eng, SZA en BKZ) uitgeplitst.

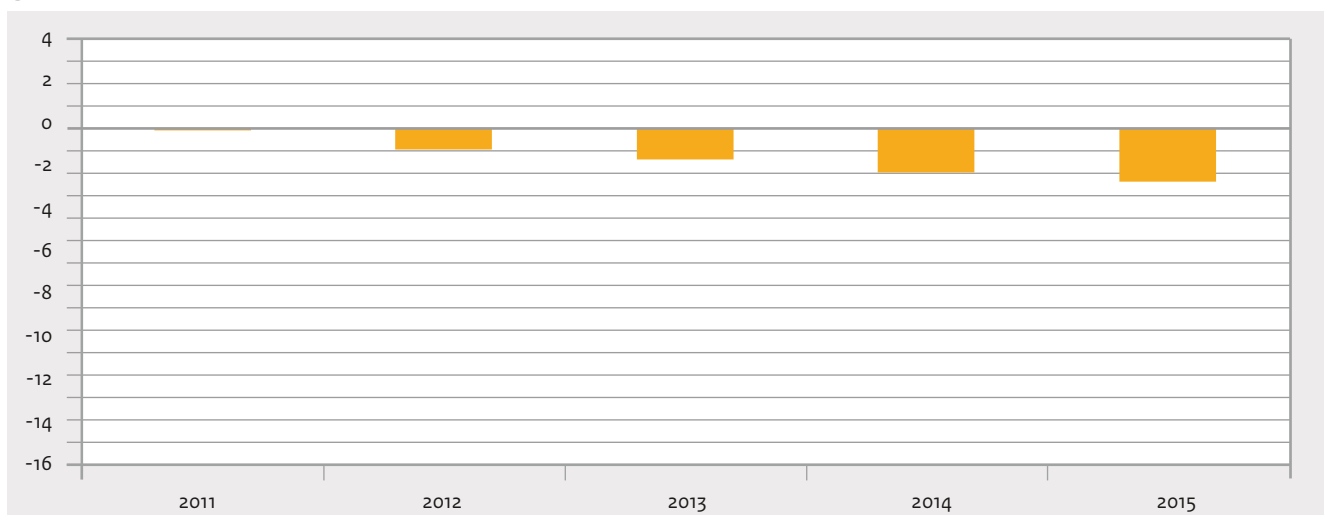
Tabel 2.2 Budgettaire verwerking reggeerakkoord per kader (in miljarden euro, - = saldoverbeterend)

	2011	2012	2013	2014	2015
Ombuigingen	-2,8	-7,9	-12,0	-16,3	-21,4
RBG-eng	-2,7	-6,0	-8,6	-11,7	-14,5
SZA	-0,1	-1,0	-1,5	-2,1	-2,5
BKZ	0,0	-0,3	-0,5	-0,7	-2,2
Overig	0,0	-0,6	-1,5	-1,9	-2,3
Intensiveringen	0,6	2,0	2,7	3,0	3,6
RBG-eng	0,6	1,3	1,9	2,2	2,8
SZA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
BKZ	0,0	0,8	0,8	0,8	0,8
Totaal uitgaven	-2,2	-5,8	-9,3	-13,3	-17,8

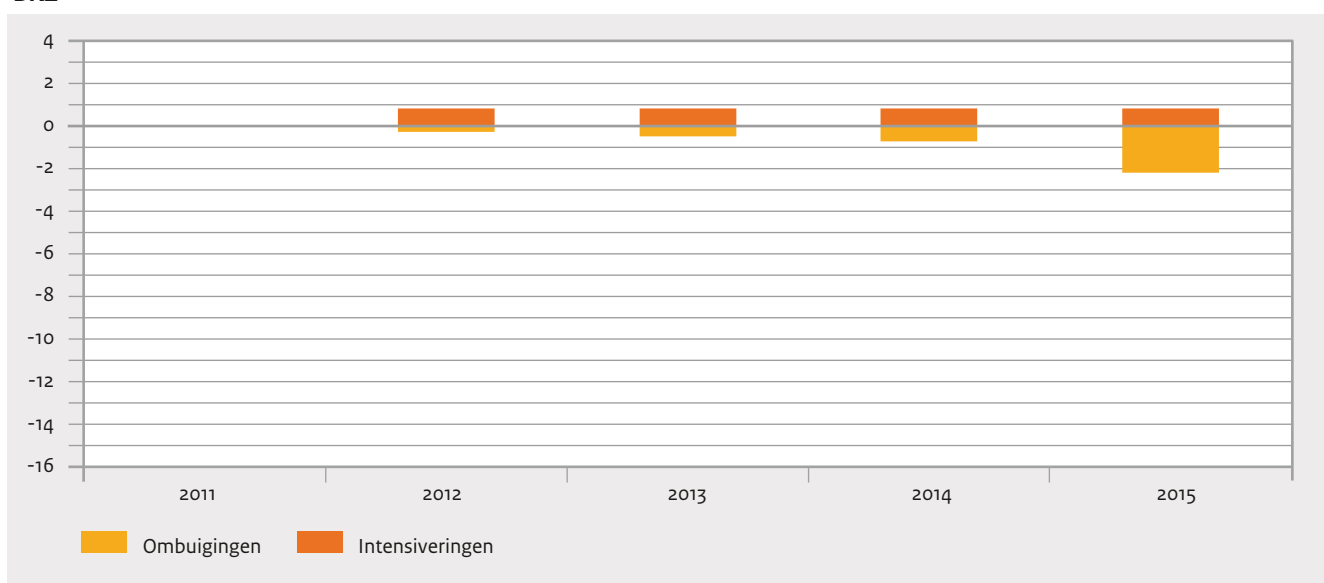
Figuur 2.3 Budgettaire verwerking regeerakkoord (in miljarden euro, - = saldoverbeterend)
RBG-eng

SZA

BKZ

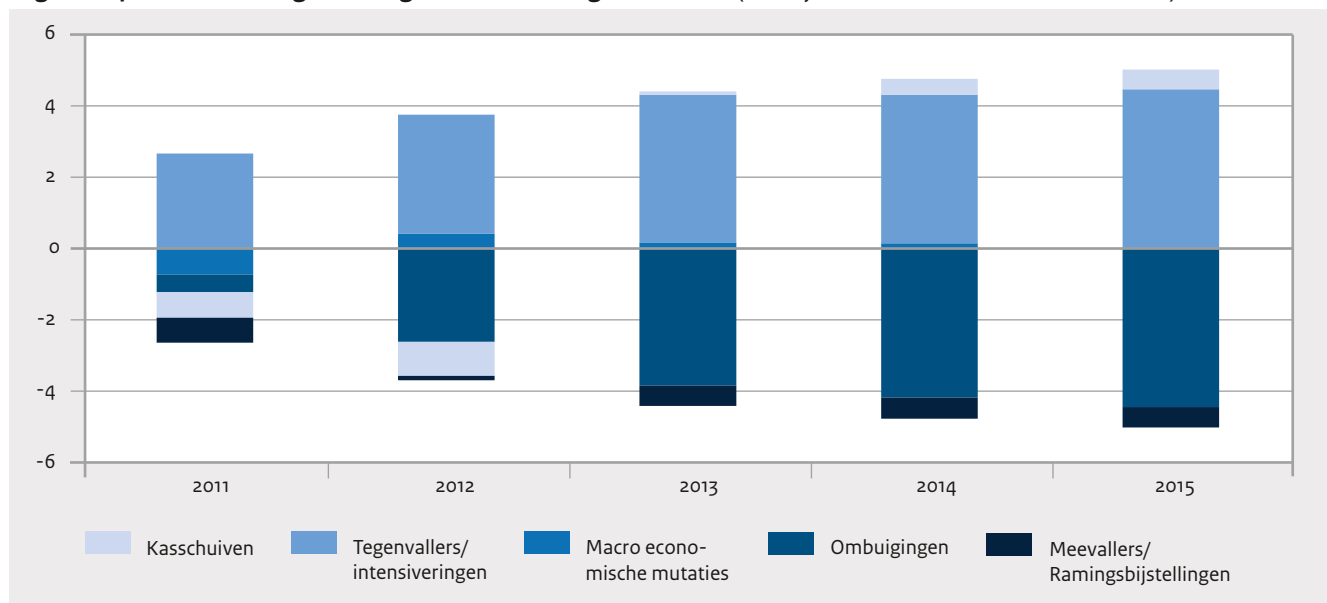

Ontwikkeling sinds regeerakkoord

Uitgavenkader

Figuur 2.4 laat de mutaties sinds regeerakkoord voor de uitgavenkant van de begroting zien. Naast de 21,4 miljard euro aan ombuigingen uit het regeerakkoord, worden ook andere maatregelen oplopend tot 4,5 miljard euro in 2015 getroffen om de tegenvallers en intensiveringen na regeerakkoord op te vangen en jaarlijks binnen de kaders te blijven. Doordat figuur 2.4 alle mutaties na regeerakkoord laat zien, en dus ook de alternatieve maatregelen ter vervanging van de regeerakkoord maatregelen, is het niet correct om figuur 2.4 en 2.1 bij elkaar op te tellen.

Figuur 2.4 Ontwikkeling sinds regeerakkoord, uitgavenkader (in miljarden euro, - = saldoverbeterend)

Box 2.2 Verklaring vijf categorieën

In tabel 2.3 zijn alle mutaties na regeerakkoord aan de uitgavenkant van de Rijksbegroting, geclusterd, zichtbaar. De mutaties zijn onderverdeeld in vijf categorieën.

1. Ombuigingen

De ombuigingen betreffen de maatregelen die het kabinet actief neemt om uitgaven te verlagen. De ombuigingen zijn op maatregelniveau per kader zichtbaar en worden toegelicht onder tabel 2.4. Deze maatregelen worden ook in de 1^e suppletoire begrotingen 2011 en ontwerp-begrotingen 2012 toegelicht.

2. Tegenvallers/intensiveringen

Onder de post tegenvallers en intensiveringen worden de uitgavenverhogingen geschaard.

3. Macro-economische mutaties

Van sommige uitgaven hangt de ontwikkeling grotendeels af van de stand van de economie. Minder of meer uitgaven aan deze posten worden macro-economische mutaties genoemd. Voorbeelden zijn onder andere de nominale ontwikkeling, de werkloosheidsuitgaven en de EU-afdrachten.

4. Meevallers/ramingsbijstellingen

In deze categorie worden alle saldoverbeterende mutaties opgenomen die niet worden veroorzaakt door ombuigingen of kasschuiven, maar door meevallende uitgaven of niet-belastingontvangsten. Daarnaast bevat deze post beleidsarme ramingsbijstellingen (saldoverbeterend of verslechterend).

5. Kasschuiven

Hieronder vallen alle verschuivingen van de middelen over de jaren. Belangrijk hier is dat er ook betalingen vanuit latere jaren naar 2010 zijn geschoven waardoor het geheel niet optelt tot nul.

Tabel 2.3 Mutaties sinds regeerakkoord¹⁾ (in miljarden euro, - = saldoverbeterend)

	2011	2012	2013	2014	2015
Ombuigingen	-0,5	-2,6	-3,9	-4,2	-4,5
RBG-eng	-0,3	-0,8	-1,2	-1,1	-1,1
SZA	-0,1	-0,2	-0,4	-0,4	-0,5
BKZ	-0,1	-1,6	-2,3	-2,7	-2,9
Tegenvallers/intensiveringen	2,7	3,3	4,1	4,2	4,5
RBG-eng	0,6	1,0	1,4	1,3	1,1
SZA	0,7	0,7	0,9	0,9	1,1
BKZ	1,3	1,6	1,9	1,9	2,3
Macro-economische mutaties	-0,7	0,4	0,2	0,1	0,0
RBG-eng	-0,6	0,0	-0,1	0,0	-0,1
SZA	-0,3	-0,1	-0,2	-0,4	-0,4
BKZ	0,2	0,5	0,5	0,5	0,5
Meevallers / ramingsbijstellingen	-0,7	-0,1	-0,6	-0,6	-0,6
RBG-eng	-0,5	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2
SZA	-0,2	-0,1	-0,4	-0,4	-0,4
BKZ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kasschuiven	-0,7	-1,0	0,1	0,4	0,6
RBG-eng	-1,1	-0,6	0,1	0,5	0,6
SZA	0,4	-0,4	0,0	0,0	0,0
BKZ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

¹⁾ Door afronding kan de som der delen afwijken van het totaal.

Tabel 2.4 Ombuigingen sinds regeerakkoord (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

	2011	2012	2013	2014	2015	Hoofdstuk
RBG-eng	-306	-789	-1 205	-1 098	-1 125	
R1 Versnelling invoering kostendekkende griffierechten			-68			6
R2 Herprioritering binnen ODA	-84	-38	-25	-22	-10	HGIS
R3 Versnelde uitplaatsing statushouders	-25					7
R4 Versobering opvang en overige maatregelen	-36					7
R5 Inzet regeerakkoord maatregel kwaliteitsimpuls		-70	-180	-220	-270	8
R6 Inzet prijsbijstelling voor faseringsmaatregelen	-120	-120	-62			8
R7 Inzet regeerakkoord maatregel prestatiebeloning					-120	8
R8 Inzet regeerakkoord maatregel versterken centrale en uniforme toetsing		-10	-10			8
R9 Inzet middelen maatschappelijke stage	-3	-8	-8	-8	-5	8
R10 Ombuigingspakket beleidsbrief Defensie, inclusief verlaging investeringen, moties en voorzieningen		-187	-448	-522	-413	10
R11 Herprioritering uitgaven	-38	-54	-54	-76	-8	13
R12 Verlaging aanlegbudget infra t.b.v. beheer en onderhoud		-50	-100	-100	-150	12, 55
R13 Bijdrage aan zorg		-103	-100			Diverse
R14 Bijdrage aan overige tegenvallers		-150	-150	-150	-150	Diverse
SZA	-90	-214	-387	-417	-467	
S1 Bijdrage aan zorg		-98	-100			
S2 Aanscherping ZW-begrip			-15	-80	-110	
S3 Niet indexeren maximum uurprijs kinderopvang			-60	-60	-60	
S4 Kinderopvang meer richten op bedoeld gebruik			-70	-70	-70	
S5 Overige maatregelen	-31	-44	-44	-44	-44	
S6 Inzet loon- en prijsbijstelling	-59	-52	-48	-46	-47	
S7 Niet indexeren AKW twee keer half jaar			-22	-56	-67	
S8 Re-integratie voorzieningen budgetteren		-20	-10	-10	-10	
S9 Premiedifferentiatie ZW			-8	-40	-50	
S10 Minimumuitkering ZW na referte-eis			-10	-10	-10	

Tabel 2.4 Ombuigingen sinds regeerakkoord (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

		2011	2012	2013	2014	2015	Hoofdstuk
BKZ		-99	-1 625	-2 264	-2 674	-2 866	
B1	Cure: Hoofddijnenakkoord instellingen voor medisch specialistische zorg		-265	-265	-265	-265	
B2	Cure: Tariefmaatregel huisartsen		-132	-132	-132	-132	
B3	Cure: Ggz		-396	-396	-396	-396	
B4	Cure: Pakketmaatregelen		-256	-217	-189	-179	
B5	Cure: Farmaceutische hulp	-42	-42	-57	-57	-57	
B6	Care: Persoonsgebonden budgetten (pbg)		-119	-290	-843	-919	
B7	Inkomensafhankelijke Wtcg			-250	-250	-250	
B8	Overig	-57	-415	-657	-542	-668	

Toelichting

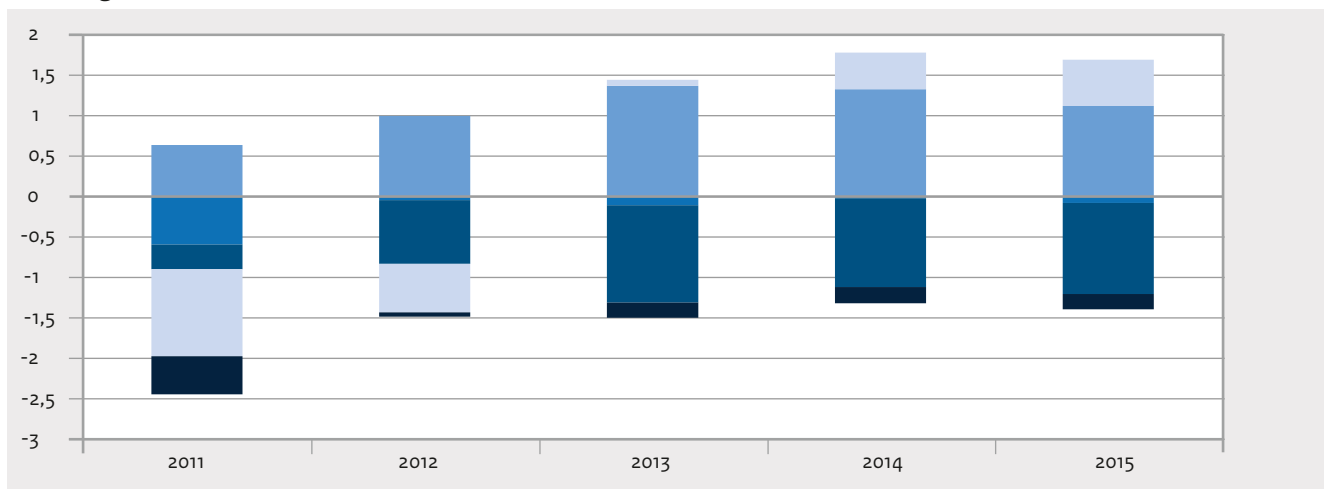
R1	Versnelling invoering kostendekkende griffierechten Het Prognosemodel Justitiële Keten (PMJ) verwacht een toename van de instroom van het aantal zaken bij de Raad voor de Rechtspraak voor 2012. Om deze hogere instroom op te vangen is besloten om het nieuwe stelsel van kostendekkende griffierechten met een half jaar te vervroegen.
R2 + R3 + R4	Herprioritering binnen ODA + Versnelde uitplaatsing statushouders + Versobering opvang en overige maatregelen Bij de opvang van asielzoekers heeft zich een tegenvaller voorgedaan; onder andere als gevolg van uitspraken van Europese Hof is de uitstroom uit de asielopvang lager dan geraamd en is de gemiddelde opvangduur toegenomen. Conform de OESO-DAC criteria wordt een deel van deze kosten ten laste van het ODA budget gebracht. Daarnaast vindt een versnelde uitplaatsing naar gemeenten van asielzoekers met een verblijfsvergunning plaats (gemiddeld van zeven naar drie maanden). Als laatste wordt het aangeboden arrangement in de opvang versoberd.
R5	Inzet regeerakkoordmaatregel kwaliteitsimpuls De middelen van intensiveringsmaatregel E11 uit het regeerakkoord zijn ingezet ter dekking van de gestegen leerlingen- en studentenaantallen.
R6	Inzet prijsbijstelling voor faseringsmaatregelen De prijsbijstelling tranche 2011 wordt gedeeltelijk ingezet ter dekking van de fasering van de regeerakkoordmaatregelen langstudeerders en passend onderwijs.
R7	Inzet regeerakkoordmaatregel prestatiebeloning Een deel van de middelen van intensiveringsmaatregel E4 uit het regeerakkoord is ingezet ter dekking van de fasering van de regeerakkoordmaatregelen langstudeerders en passend onderwijs.
R8	Inzet regeerakkoordmaatregel versterken centrale en uniforme toetsing Een deel van de middelen van intensiveringsmaatregel E2 uit het regeerakkoord is ingezet ter dekking van de fasering van de regeerakkoordmaatregelen langstudeerders en passend onderwijs.
R9	Inzet middelen maatschappelijke stage Een deel van de middelen voor maatschappelijke stage is ingezet ter dekking van fasering van de regeerakkoordmaatregelen langstudeerders en passend onderwijs.
R10	Ombuigingspakket beleidsbrief Defensie, inclusief verlaging investeringen, moties en voorzieningen Met de beleidsbrief <i>Defensie</i> (32733, nr. 1) is de Tweede Kamer geïnformeerd over het ombuigingspakket bij Defensie. Dit pakket ging verder dan puur de ombuigingen uit het regeerakkoord mede om bestaande problematiek op te lossen, en ter financiering van moties en voorzieningen. Het meerdere boven de taakstelling uit het regeerakkoord is hier zichtbaar.
R11	Herprioritering uitgaven In het voorjaar van 2011 heeft binnen de EL&I begroting een herprioritering van middelen plaatsgevonden. Het betreft met name de inzet van nog niet gecommiteerde voormalige FES (Fonds voor Economische Structuurversterking) middelen en middelen op de beleidsterreinen (duurzaam) ondernemen, kennis en innovatie, energie en telecom.
R12	Verlaging aanlegbudget infra t.b.v. beheer en onderhoud Een deel van het aanlegbudget dat nog niet concreet belegd was met juridische, bestuurlijke of andere verplichtingen is als maatregel ingezet om het Beheer en Onderhoud van het Hoofdwegennet, Hoofdvaarwegennet en de Hoofdwatersystemen onder controle en in balans te brengen met de investeringsambities.

R13 + S1	Bijdrage aan zorg De tegenvallers in de zorg worden vanaf 2014 volledig binnen de zorg opgelost; voor de jaren 2012 en 2013 leveren de begrotingen binnen de deelkaders RBG-eng en SZA een evenredige bijdrage om de hogere uitgaven in de zorg in die jaren te kunnen accommoderen.
R14	Bijdrage aan overige tegenvallers De begrotingen binnen het kader RBG-eng levert een structurele bijdrage voor het oplossen van tegenvallers binnen het kader (voornamelijk door hogere uitgaven aan het Gemeente- en Provinciefonds vanaf 2012).
S2	Aanscherping ZW-begrip Per 2013 wordt de keuring op algemeen geaccepteerde arbeid, die momenteel bij de toegang tot de WIA plaatsvindt, vervroegd.
S3	Niet indexeren maximum uurprijs kinderopvang Er vindt geen indexatie plaats van de maximum uurprijs van de kinderopvangtoeslag in 2012.
S4	Kinderopvang meer richten op bedoeld gebruik Om onbedoeld gebruik van de kinderopvangtoeslag tegen te gaan, komen werkende ouders alleen nog in aanmerking voor een vergoeding voor de kosten van kinderopvang voor de uren die gerelateerd zijn aan arbeidsparticipatie.
S5	Overige maatregelen Dit betreft inzet van overdekking uit eerdere besluitvorming.
S6	Inzet loon- en prijsbijstelling Een deel van de loon- en prijsbijstelling tranche 2011 wordt ingezet ter dekking van problematiek.
S7	Niet indexeren AKW twee keer half jaar De kinderbijslag wordt vanaf 2013 tweemaal een half jaar niet geïndexeerd.
S8	Re-integratie voorzieningen budgetteren De re-intergratie voorzieningen voor arbeidsongeschikten worden gebudgetteerd.
S9	Premiëdifferentiatie ZW Per 2014 wordt premiëdifferentiatie in de financiering voor het vangnet ZW en de vangnetlasten-WGA ingevoerd. Dit geeft werkgevers een extra prikkel om ziekteverzuim van vangnetters te beperken.
S10	Minimumuitkering ZW na referte-eis De loongerelateerde periode in de ZW wordt beperkt via een referte-eis.
B1	Cure: Hoofdlijnenakkoord instellingen voor medisch specialistische zorg Op 4 juli 2011 is een <i>Bestuurlijk hoofdlijnenakkoord</i> gesloten tussen de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ), Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU), Zorgverzekeraars Nederland (ZN), Zelfstandige Klinieken Nederland (ZKN) en VWS. In dit hoofdlijnenakkoord zijn onder andere afspraken gemaakt over een beheerste kostenontwikkeling van de medisch specialistische zorg van 2,5 procent vanaf 2012 op basis van een basis 2011 (exclusief loon- en prijsbijstelling). Onderdeel van de afspraken is ook het oplossen van de meerjarige doorwerking van de overschrijdingen op basis van cijfers over 2010. Op grond van de voorlopige realisatie 2010 (stand juni 2011) zijn de overschrijdingen bij ziekenhuizen en ZBC's toegenomen met circa 400 miljoen euro. Afgesproken is dat de instellingen en verzekeraars inspanningen leveren en maatregelen nemen om hiervan 265 miljoen euro op te lossen en het afgesproken kader te handhaven. Zie ook de brief <i>Bestuurlijk hoofdlijnenakkoord</i> (29248, nr. 215).
B2	Cure: Tariefmaatregel huisartsen Het huisartsenkader wordt gekort voor de structurele overschrijdingen die toe te schrijven zijn aan de huisartsenzorg. Zie ook de brief <i>Ombuigingsmaatregelen 2012</i> (32780-XVI, nr. 3).
B3	Cure: Geestelijke gezondheidszorg (ggz) In de curatieve ggz worden maatregelen genomen. Over de invulling van deze maatregelen is de Tweede Kamer reeds geïnformeerd. Het betreft de maatregelen: aanpassingstoornis uit het pakket, invoeren eigen bijdrage in de ggz, tarief- en budgetkorting, scherpere inkoop verzekeraars en het nemen van volumebeheersende maatregelen en het monitoren van de productie lopende het jaar. Zie de brieven <i>Eigen bijdrage ggz</i> (25424, nr. 129), <i>Geestelijke gezondheidszorg</i> (25424, nr. A), <i>Ombuigingsmaatregelen 2012</i> (32780-XVI, nr. 3) en Motie van der Staaij / Bruins Slot <i>Eigen bijdrage ggz</i> (25424, nr. 130).
B4	Cure: Pakketmaatregelen Er worden beperkende maatregelen genomen met gevolgen voor het basispakket. Stoppen met roken, dieetadvisering, vijf extra behandelingen fysiotherapie en maagzuurremmers exclusief chronisch gebruik zijn niet langer onderdeel van het basispakket. Verder wordt afgezien van opname van de beweegkuur in het basispakket. Zie ook de brief <i>Ombuigingsmaatregelen 2012</i> (32780-XVI, nr. 3).

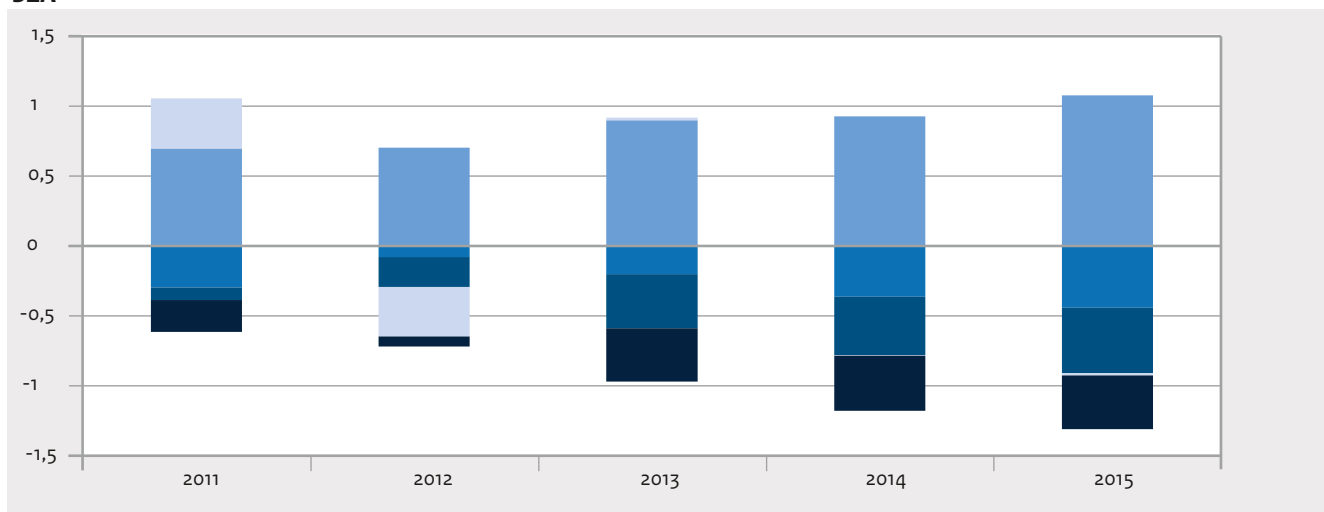
- B5**   **Cure: Farmaceutische hulp**
Als gevolg van het besluit van de NZa om de apothekerstarieven per 1 januari 2011 te verlagen, vallen de uitgaven voor geneesmiddelen structureel 42 miljoen euro lager uit dan eerder geraamd. Zie ook de brief *NZa apothekerstarief 2011* (29477, nr. 141). Daarnaast resulteert uitbreiding of wijziging van het aantal referentielanden op basis van de Wet Geneesmiddelenprijzen (WGP) naar verwachting in een besparing van 15 miljoen euro.
- B6**   **Care: Persoonsgebonden budgetten (pgb)**
De keuzemogelijkheid tot het pgb wordt beperkt tot mensen met een verblijfsindicatie. Zie ook de *PGB-brief* (30597, nr. 196).
- B7**   **Inkomensafhankelijke Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg)**
De Wtcg wordt inkomensafhankelijk gemaakt.
- B8**   **Overig**
De post overig bestaat onder andere uit een korting van de academische component, tariefmaatregelen bij verloskunde en logopedie en het op patiënten verhalen van de kosten bij oneigenlijk gebruik van de spoedeisende hulp. Zie voor de korting van de academische component en de tariefsmaatregelen ook de brief *Ombuigingsmaatregelen 2012* (32780-XVI, nr. 3).

Figuur 2.5 laat de ontwikkeling sinds regeerakkoord uitgesplitst naar budgettair kader zien.

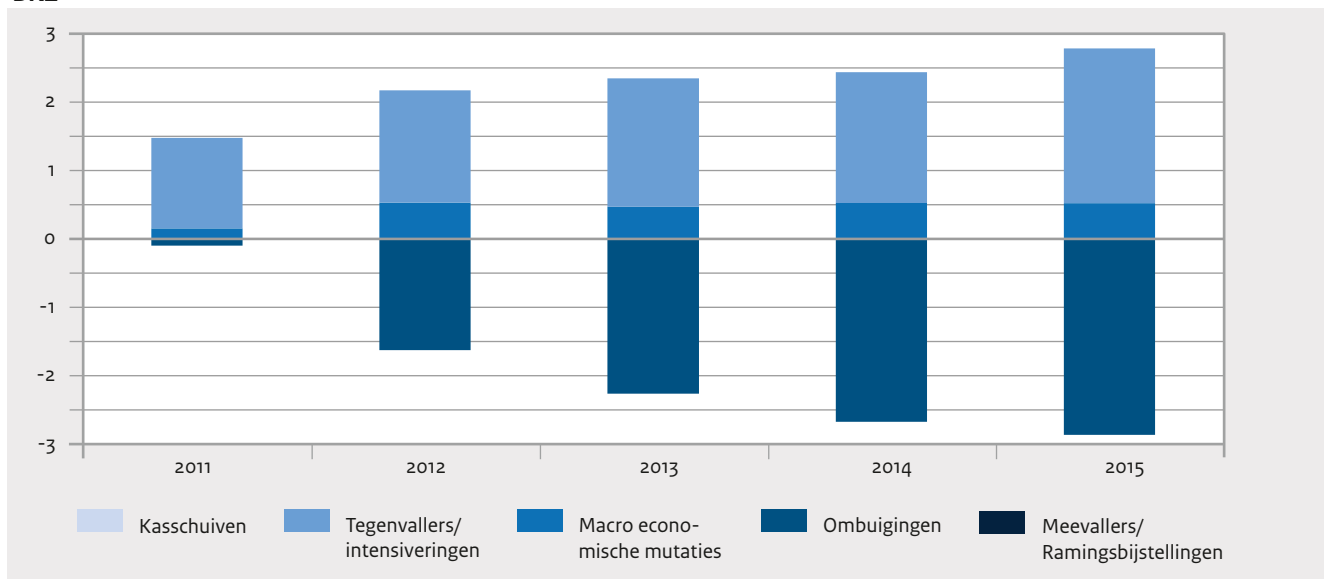
Figuur 2.5 Ontwikkelingen sinds regeerakkoord (in miljarden euro, - = saldoverbeterend)
RBG-eng

SZA

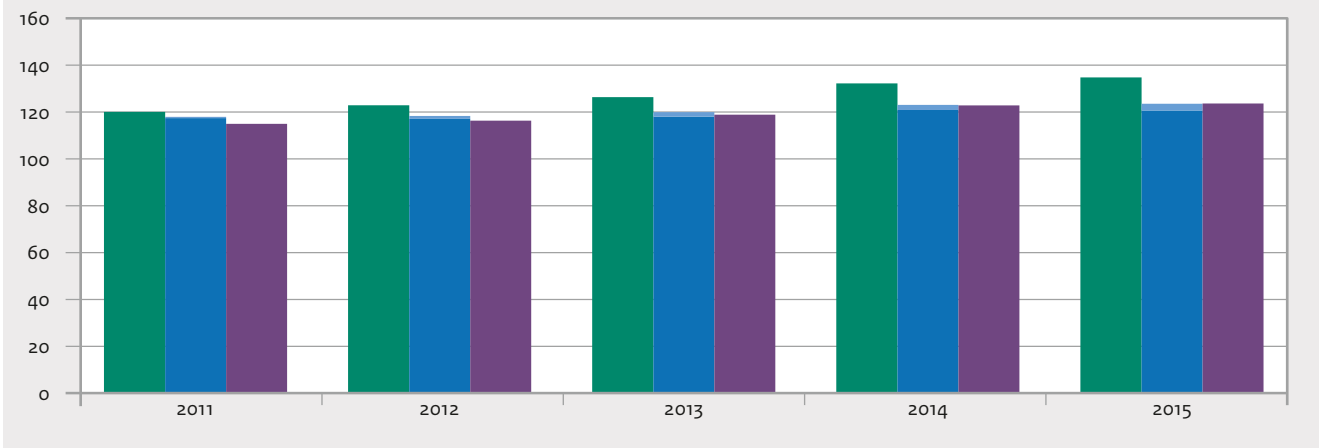

BKZ

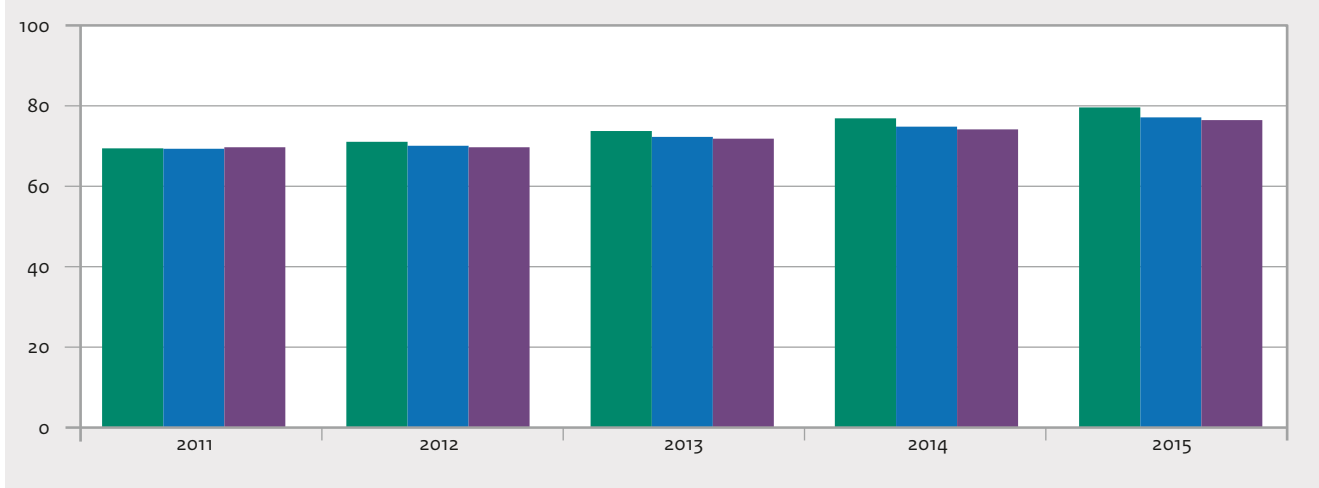

Figuur 2.6 laat de standen van de uitgavenramingen zien vóór en na de verwerking van het regeerakkoord in relatie tot de actuele raming zoals ook in de Miljoenennota wordt gepresenteerd. De netto uitgaven onder SZA en BKZ stijgen onder andere als gevolg van nominale ontwikkeling. Zonder nominale ontwikkeling blijven de uitgaven SZA gelijk zoals ook in de beleidsagenda van SZW is toegelicht. De uitgaven onder het BKZ stijgen ook na correcties voor nominale ontwikkeling fors. In figuur 3.27 en 3.31 in deel 3 van deze Monitor is gecorrigeerd voor nominale ontwikkeling.

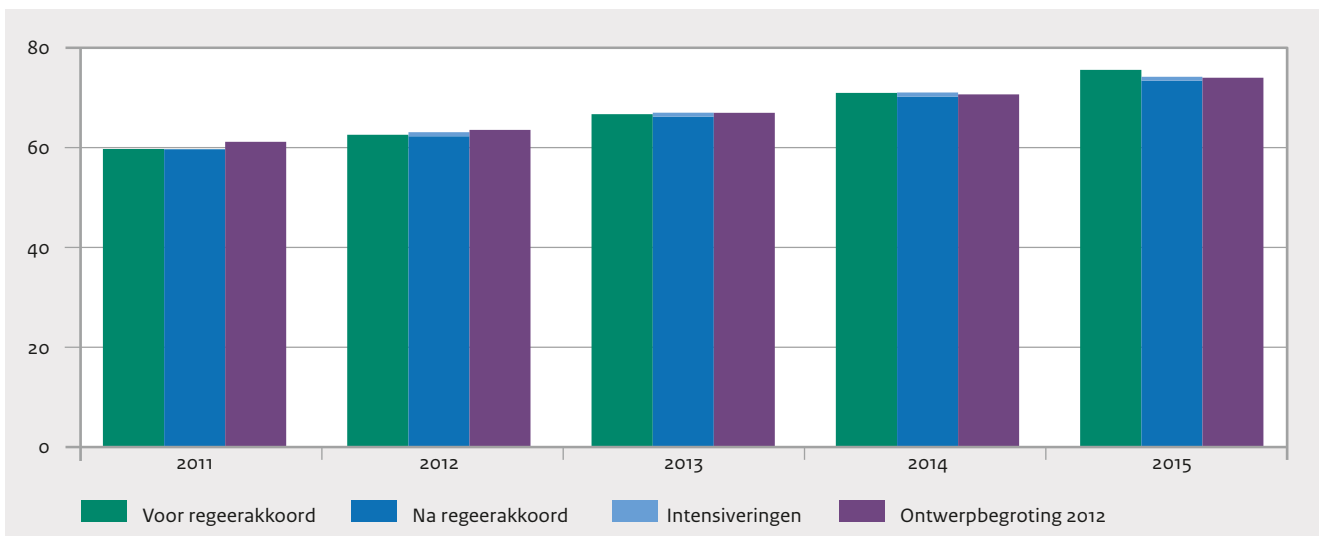
Figuur 2.6 Ontwikkeling netto uitgaven per kader (in miljarden euro, - = saldoverbeterend)
RBG-eng

SZA

BKZ

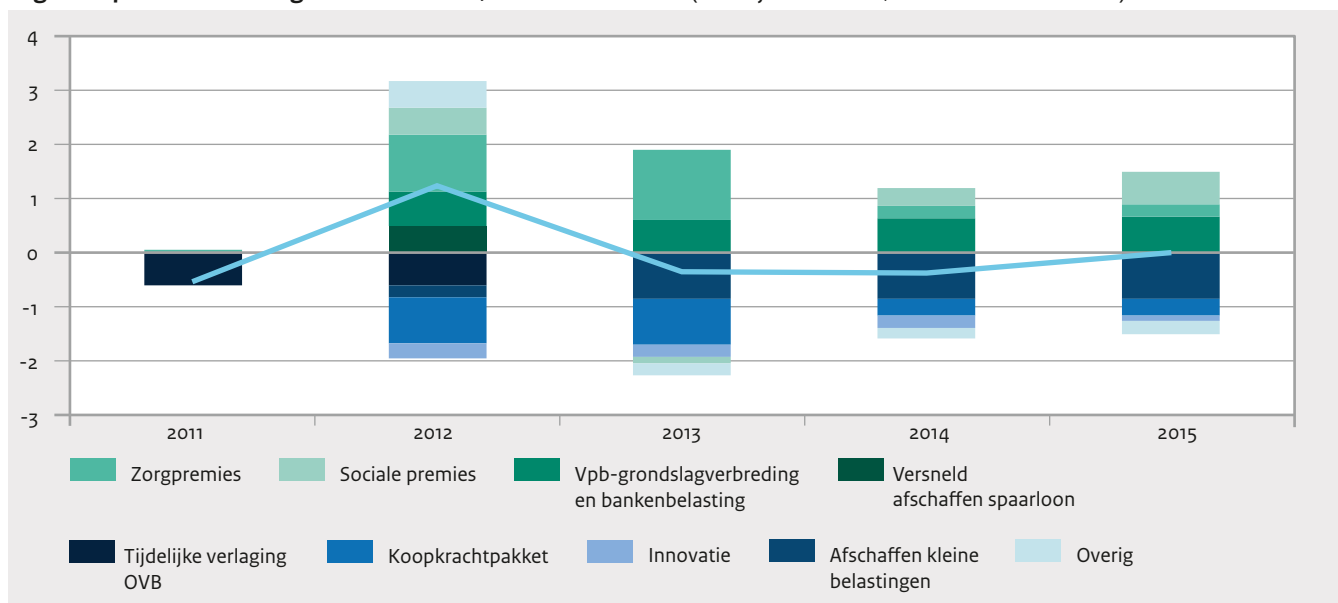

Inkomstenkader

In de startnota is de lastenontwikkeling voor de gehele kabinetsperiode vastgelegd in het inkomstenkader. Dit bepaalt de ruimte voor lastenverzwarende en lastenverlichtende maatregelen. In tegenstelling tot het uitgavenkader dat ieder jaar sluit, moet het inkomstenkader over de kabinetsperiode cumulatief sluiten. Dat houdt in dat tijdelijke afwijkingen van het inkomstenkader zijn toegestaan. Een extra lastenverlichting in een bepaald jaar is toegestaan indien dit wordt gecompenseerd met extra lastenverzwaring in een volgend jaar (en vice versa).

In figuur 2.7 zijn de mutaties ten opzichte van de startnota weergegeven. Te zien is dat in 2011 meer lastenverlichting is gegeven dan voorzien ten tijde van de startnota. Dit houdt verband met de tijdelijke verlaging van de overdrachtsbelasting. In 2012 is de lastenverzwaring juist groter. Dit komt doordat de incidentele verlaging van de overdrachtsbelasting vanaf 2012 wordt gedekt door onder andere het versneld afschaffen van het spaarloon, de invoering van een bankenbelasting en grondslagverbredende maatregelen in de vennootschapsbelasting. Daarnaast sluit het kabinet de ruimte voor compenserende lastenverlichtende maatregelen in 2012 niet volledig terug in 2012, maar faseert dit over de jaren 2013 en 2014. Hierdoor is er in 2013 en 2014 een lichte lastenverlichting ten opzichte van de lastenontwikkeling zoals bepaald in de startnota. In 2015 sluit het inkomstenkader weer en komt de lastenontwikkeling exact overeen met de startnota. Dit betekent dat de omvang van de lastenverzwarende maatregelen en de lastenverlichtende maatregelen identiek is. De blauwe lijn geeft de totale lastenontwikkeling weer.

Figuur 2.7 Ontwikkeling sinds startnota, inkomstenkader (in miljarden euro, - = lastenverlichtend)

Tabel 2.5 Lastenmutaties sinds startnota (in miljarden euro, - = lastenverlichtend)

	2011	2012	2013	2014	2015
Lastenverzwaringen	0,1	3,2	1,8	1,2	1,5
1 Zorgpremies	0,1	1,1	1,3	0,2	0,2
2 Sociale premies	0,0	0,5	-0,1	0,3	0,6
3 Vpb-grondslagverbreding en bankenbelasting	0,0	0,6	0,6	0,6	0,7
4 Versneld afschaffen spaarloon	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0
Overig	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0
Lastenverlichtingen	-0,6	-2,0	-2,1	-1,6	-1,5
5 Tijdelijke verlaging OVB	-0,6	-0,6	0,0	0,0	0,0
6 Koopkrachtpakket	0,0	-0,9	-0,9	-0,3	-0,3
7 Innovatie	0,0	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1
8 Afschaffen kleine belastingen	0,0	-0,2	-0,8	-0,8	-0,8
Overig	0,0	0,0	-0,2	-0,2	-0,2
Totaal lasten (lijn in figuur 2.7)	-0,5	1,2	-0,4	-0,4	0,0

Toelichting

- 1 **Zorgpremies**
De hogere zorgpremies zijn voornamelijk incidenteel van aard, omdat de hogere zorguitgaven structureel binnen de curatieve zorg gedekt worden.
- 2 **Sociale premies**
De sectorfondspremies - waaruit de eerste zes maanden van de werkloosheidsuitgaven worden betaald - vallen grotendeels structureel hoger uit dan voorzien. Daarnaast wordt de werkgeversbijdrage voor de kinderopvang (welke met een opslag op de sectorfondspremies wordt geïnd) beleidsmatig verhoogd. Een deel van deze lastenverzwaringen op arbeid wordt gecompenseerd door elders de lasten op arbeid te verlagen. In het kader hiervan wordt de arbeidsongeschiktheidspremie verlaagd. Per saldo resteert een lastenverzwaring op het gebied van de sociale premies.
- 3 **Vpb-grondslagverbreding en invoering bankenbelasting**
In 2012 worden grondslagverbredende maatregelen in de vennootschapsbelasting (Vpb) getroffen (w.o. beperking overnameholding en objectvrijstelling vaste inrichtingen) en wordt een bankenbelasting ingevoerd.
- 4 **Versneld afschaffen spaarloon**
In het kader van de tijdelijke verlaging van de overdrachtsbelasting wordt het spaarloon versneld afgeschaft.
- 5 **Tijdelijke verlaging overdrachtsbelasting**
De overdrachtsbelasting is tijdelijk verlaagd.
- 6 **Koopkrachtpakket**
Het koopkrachtpakket bevat maatregelen om onder andere de hogere zorgpremies bij burgers te compenseren. Dit pakket bevat uiteenlopende maatregelen om een meer evenwichtige inkomensontwikkeling te bewerkstelligen.
- 7 **Innovatie**
De compenserende lastenverlichting geschiedt onder andere door een pakket aan innovatiebevorderende maatregelen dat bovenop de lastenverlichting komt die is opgenomen in het regeerakkoord. Er komt een nieuwe fiscale regeling ter bevordering van Research & Development. Om sneller op het structurele niveau te komen worden hier in 2012 extra middelen voor ingezet. Daarnaast reserveert het kabinet vanaf 2013 aanvullende middelen ter bevordering van innovatie. Tot slot wordt het budget voor de afdrachtvermindering Speur- en Ontwikkelingswerk binnen de Wet vermindering afdracht loonbelasting en premie voor de volksverzekeringen voor 2012 incidenteel opgehoogd.
- 8 **Afschaffen kleine belastingen**
Vanaf 2012 worden deze kabinetsperiode in totaal zeven belastingen afgeschaft. Dit betreft de verpakkingenbelasting, afvalstoffenbelasting, leidingwaterbelasting, grondwaterbelasting, frisdrankenbelasting, accijns op pruim- en snuiftabak en het eurovignet.

3 Per begrotingshoofdstuk

In dit deel wordt inzicht gegeven in de voortgang van de maatregelen uit het regeerakkoord. Per begrotingshoofdstuk zijn er twee figuren:

1. Voortgang uitvoering regeerakkoord. Dit figuur geeft per departement een overzicht van de voortgang van de uitvoering van de maatregelen. Voor de criteria wordt verwezen naar box 2.1. Dit figuur wordt ook voor de lasten gepresenteerd.
2. Ontwikkeling netto uitgaven. Dit figuur geeft voor ieder begrotingsjaar drie standen weer:
  - a. Netto uitgaven vóór regeerakkoord. Dit is een berekende stand, welke is bepaald door de stand van de incidentele suppletoire begrotingen 2011 te nemen¹⁾ en hiervan de maatregelen uit het regeerakkoord (inclusief het 3,2 miljard euro pakket) af te halen.
  - b. Netto uitgaven na regeerakkoord. Dit is ook een berekende stand, namelijk de standen uit de incidentele suppletoire begrotingen 2011¹⁾ vermeerderd met de intensiveringen (uit het regeerakkoord) per departement die op de Aanvullende Post Algemeen zijn geboekt.
  - c. Stand ontwerpbegroting 2012.

De netto uitgaven vóór en na regeerakkoord (a en b) zijn in prijzen 2010 en de ontwerpbegroting 2012 (c) is in prijzen 2011. Voor de hoofdstukken Sociale Verzekeringen en Premiegefinancierd Budgettair Kader Zorg is de nominale ontwikkeling uit de standen gehaald. Dit betekent dat voor alle begrotingshoofdstukken in dit deel van de Monitor de standen in constante prijzen zijn van 2010 respectievelijk 2011.

De standen betreffen de netto uitgaven, oftewel de uitgaven zijn gesaldeerd met de niet-belasting ontvangsten. In deze standen zijn de middelen die niet onder een budgettair kader vallen (de zogenoemde niet-kader relevante middelen) en de HGIS middelen niet opgenomen. De niet-kader relevante middelen zijn te vinden in bijlage 2 en 7 van de Miljoenennota 2012. Voor alle HGIS middelen is een aparte paragraaf in deze Monitor opgenomen. Voor uitgebreide informatie over het verloop van de begrotingen wordt verwezen naar de internet-bijlagen 1 Horizontale Toelichting en 2 Verticale Toelichting bij de Miljoenennota 2012 (zie www.rijksbegroting.nl).

Box 3.1 Het lezen van begrotingsstanden

In de figuren 'ontwikkeling netto uitgaven' is het effect van het regeerakkoord op de afzonderlijke begrotingshoofdstukken zichtbaar gemaakt. Doordat is gecorrigeerd voor het overhevelen van beleidsterreinen (de zogenoemde 'herverkaveling') is het effect van het regeerakkoord geïsoleerd in beeld gebracht, ten opzichte van de stand vóór verwerking van het regeerakkoord. Bij verreweg de meeste begrotingen is sprake van een afname van de uitgaven als gevolg van de verwerking van het regeerakkoord.

De standen van de ontwerpbegroting 2012 zijn in de meeste gevallen hoger dan de standen van de netto uitgaven na regeerakkoord, hiervoor zijn diverse oorzaken aan te wijzen. De standen van de ontwerpbegroting 2012 kunnen hoger liggen door het uitdelen van het werkgeversdeel van de loonbijstelling en van de prijsbijstelling tranche 2011. Daarnaast kunnen ook andere macro-economische cijfers tot ophogingen van de begrotingen leiden. Hogere werkloosheidscijfers leiden zo bijvoorbeeld tot hogere WW ramingen op de begroting Sociale Verzekeringen. Tevens kan ook door kasschuiven het niveau in sommige jaren hoger uitpakken. Overboekingen tussen begrotingen kunnen een zelfde effect hebben. Uitgaven die buiten de eigen begroting worden gefinancierd ('generale compensatie') kunnen ook tot een hogere stand leiden.

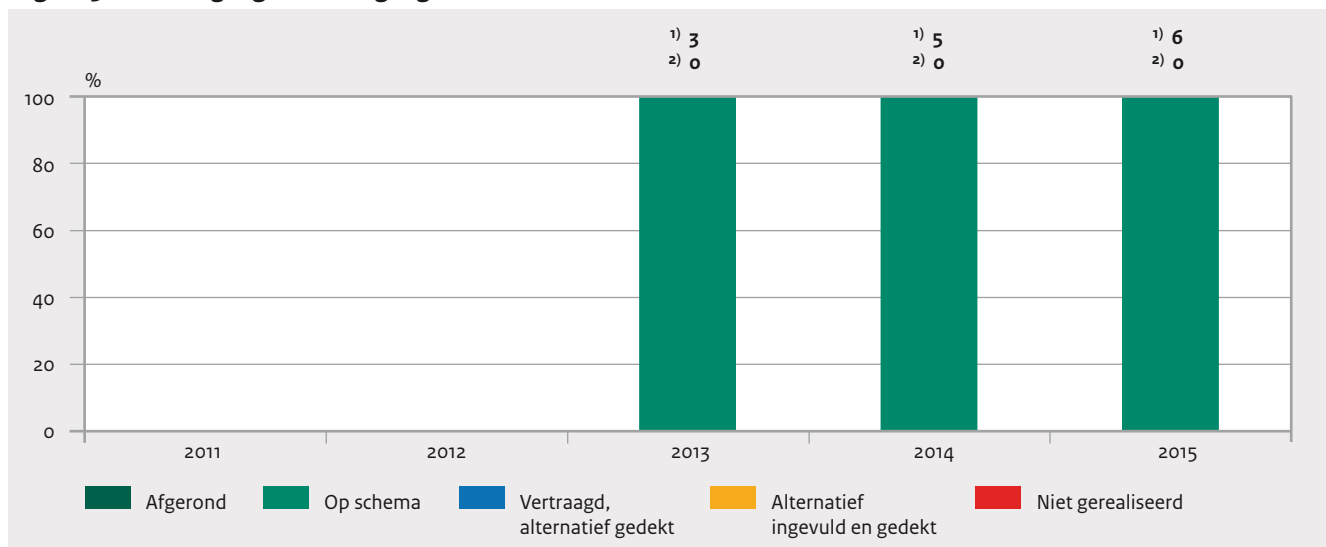
Voorts worden per begrotingshoofdstuk de individuele maatregelen in tabelvorm gepresenteerd en toegelicht. Voor veel maatregelen geldt dat over de implementatie diverse beleidsstukken aan het parlement zijn gezonden. In dat geval is een verwijzing opgenomen naar deze stukken. De bedragen die worden gepresenteerd zijn terug te vinden in de startnota, maar waar beleidsterreinen zijn overgeheveld zijn de maatregelen ook herverkaveld. In de laatste kolom is aangegeven op welk(e) artikel(en) de maatregel is ingeboekt. Ook voor de lastenmaatregelen uit het regeerakkoord wordt de stand van zaken per maatregel gegeven. Naast de departementale begrotingen zijn er Aanvullende Posten. Middelen staan op de Aanvullende Posten omdat op het moment van reservering nog niet expliciet kan worden aangegeven op

¹⁾ Indien van een begrotingshoofdstuk geen incidentele suppletoire begroting 2011 is verschenen, omdat het regeerakkoord niet tot herverkaveling van beleidsterreinen leidde, is de stand startnota gehanteerd.

welke begroting(en) zij uiteindelijk worden verantwoord of omdat de exacte omvang van de middelen nog niet bekend is. Voor de Aanvullende Posten zijn geen figuren en tabellen opgenomen. Dit omdat de ingeboekte ombuigingen (regeerakkoord inclusief het 3,2 miljard pakket) op de accressen en de arbeidsvoorwaarden door de budgettaire verwerking reeds zijn afgerond. Het monitoren van deze maatregelen heeft daarmee geen toegevoegde waarde. De afronding van deze maatregelen is wel meegenomen in het totaalbeeld over de voortgang in figuur 2.2. De intensiveringen die waren geboekt op de Aanvullende Post Algemeen zijn toebedeeld aan de departementen. De voortgang van de intensiveringen zal per departement worden gemonitord.

Staten-Generaal

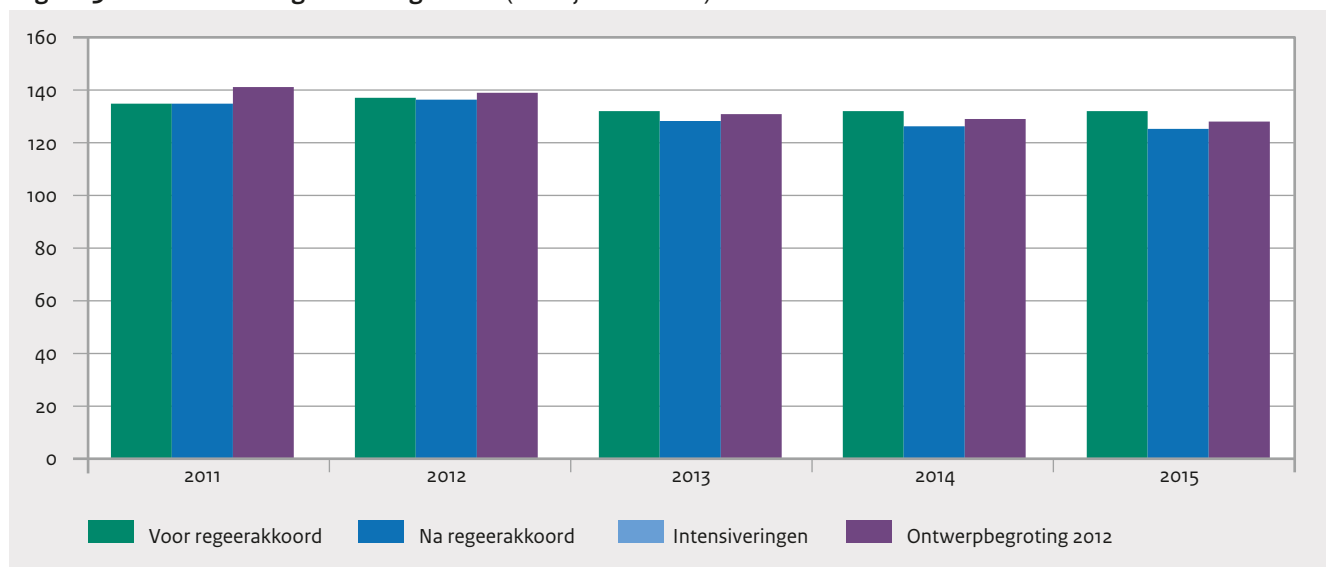
Figuur 3.1 Voortgang uitvoering regeerakkoord

¹⁾ Ombuigingen in miljoenen euro.

²⁾ Intensiveringen in miljoenen euro.

Figuur 3.2 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

¹⁾ De netto uitgaven zijn exclusief de niet-relevante en HGIS middelen.

Tabel 3.1 Staten-Generaal (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet-belastingontvangsten)</i>									
A 1	Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	Op schema	Nee			-3	-5	-6	10.3
Totaal ombuigingen				0	0	-3	-5	-6	

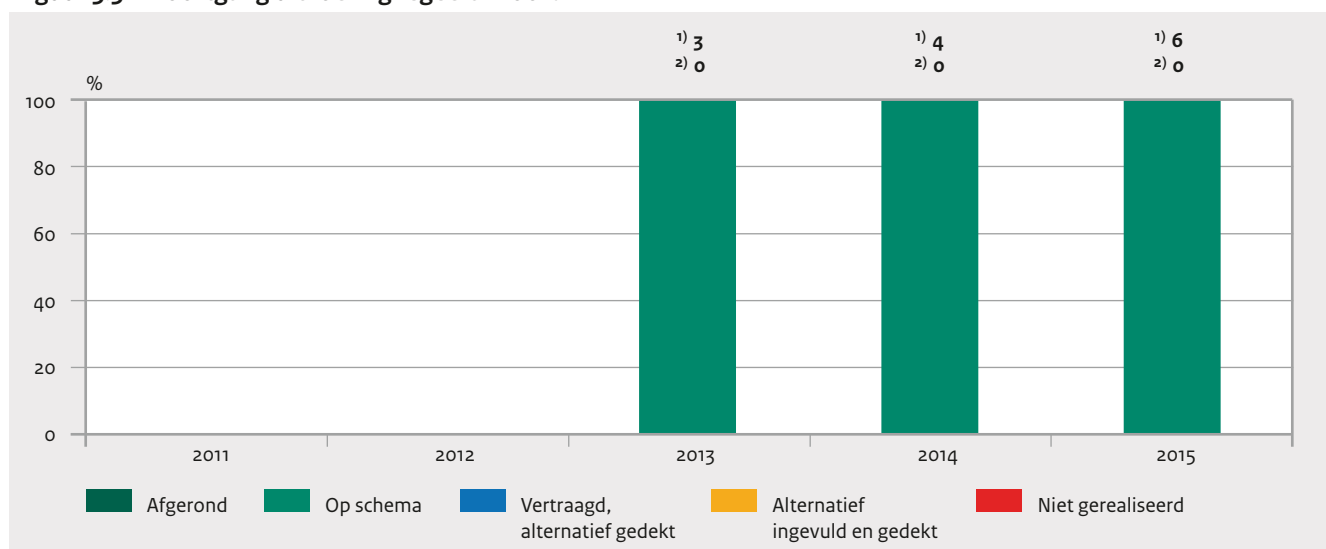
Toelichting

Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

- A 1 Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's**
De invulling van de taakstelling loopt op schema.

Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten

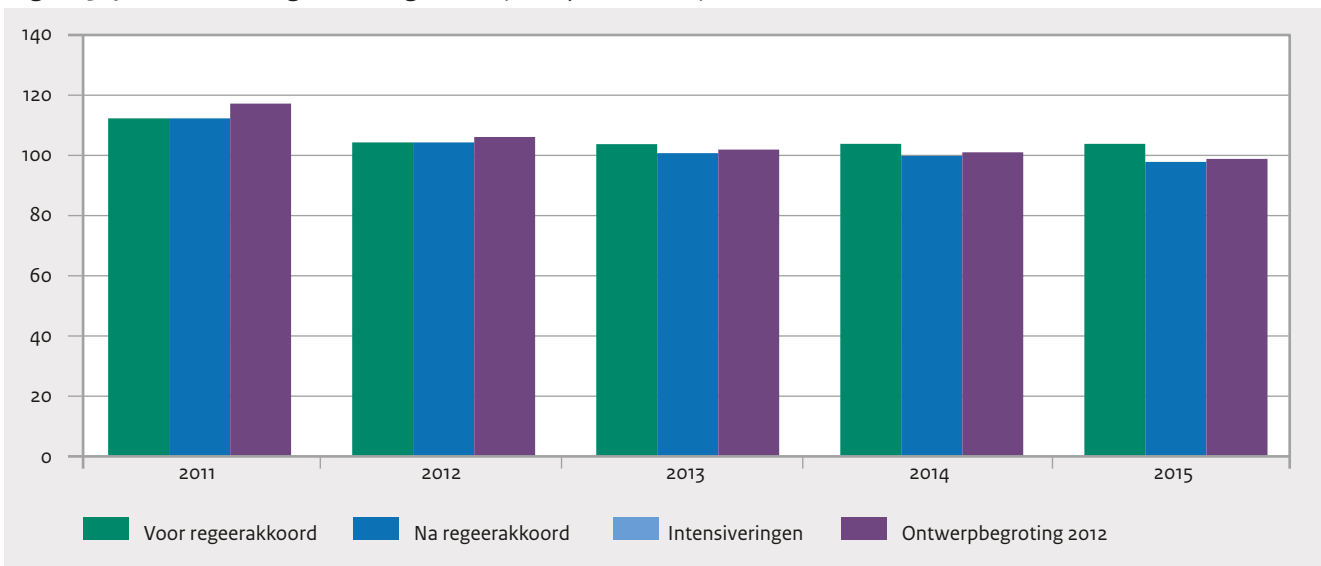
Figuur 3.3 Voortgang uitvoering regeerakkoord

¹⁾ Ombuigingen in miljoenen euro.

²⁾ Intensiveringen in miljoenen euro.

Figuur 3.4 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

¹⁾ De netto uitgaven zijn exclusief de niet-relevante en HGIS middelen.

Tabel 3.2 Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet-belastingontvangsten)</i>									
A 1	Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	Op schema	Nee			-3	-4	-6	10.3
Totaal ombuigingen				0	0	-3	-4	-6	

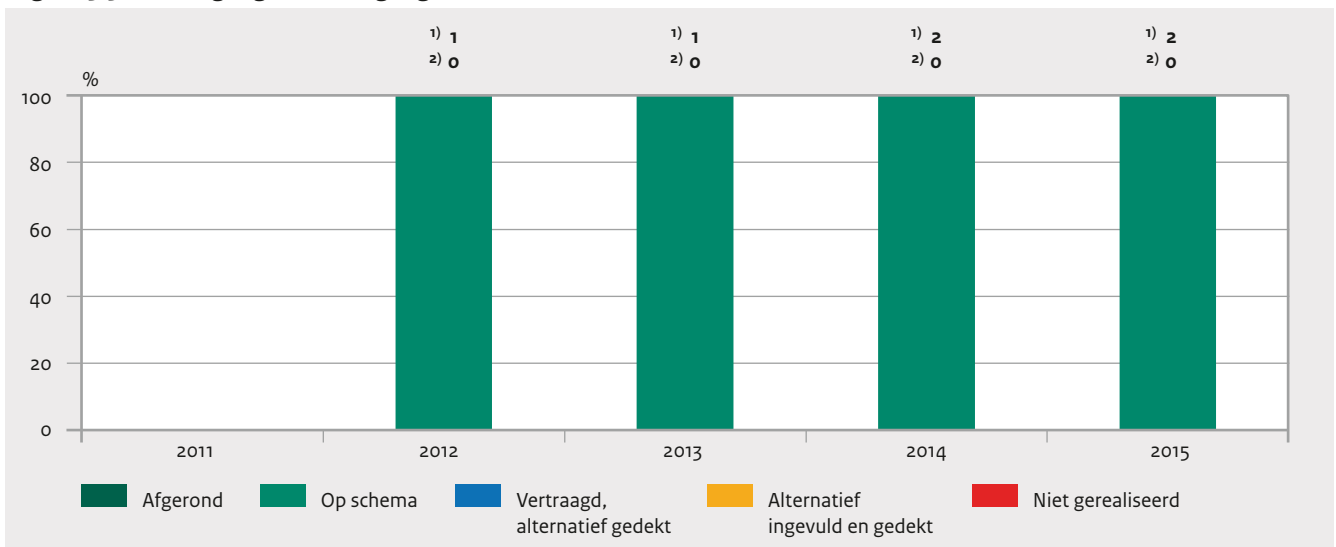
Toelichting

Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

- A 1 Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's**
De invulling van de taakstelling loopt op schema.

Algemene Zaken

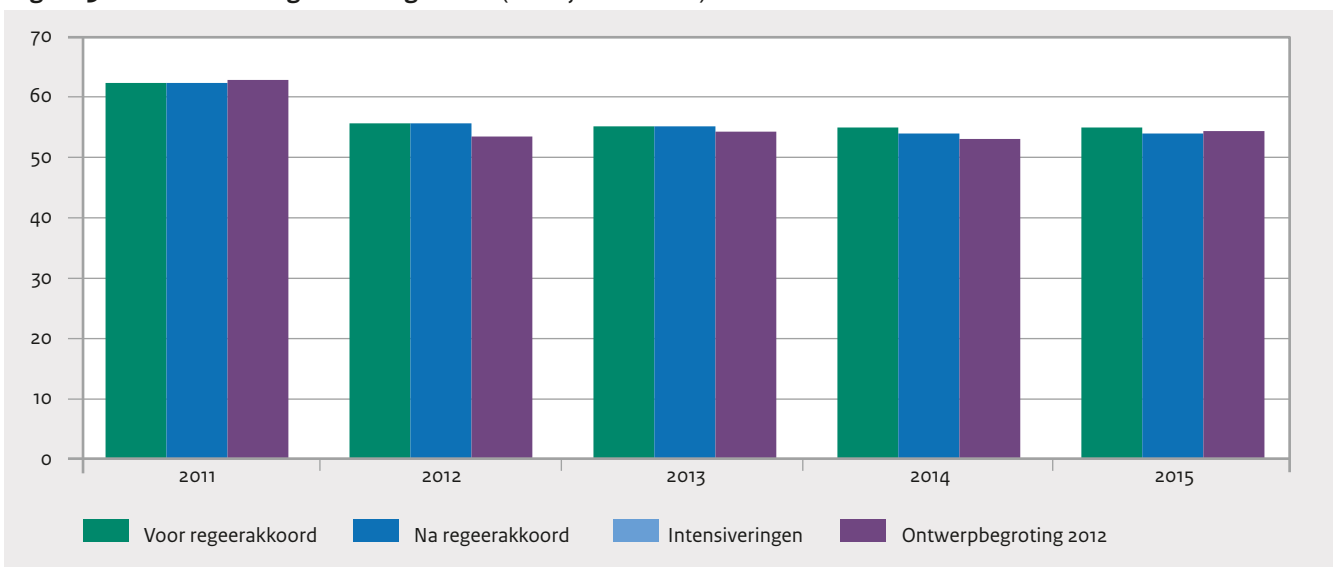
Figuur 3.5 Voortgang uitvoering regeerakkoord

¹⁾ Ombuigingen in miljoenen euro.

²⁾ Intensiveringen in miljoenen euro.

Figuur 3.6 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

¹⁾ De netto uitgaven zijn exclusief de niet-relevante en HGIS middelen.

Tabel 3.3 Algemene Zaken (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet-belastingontvangsten)</i>									
A 1	Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	Op schema	Nee				-1	-1	1.4
	Subtotaal ombuigingen			0	0	0	-1	-1	
3,2 mld	Doelmatigheidskorting Rijksdienst	Op schema	Nee		-1	-1	-1	-1	1.4
	Totaal ombuigingen			0	-1	-1	-2	-2	

Toelichting

Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

A 1 Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's

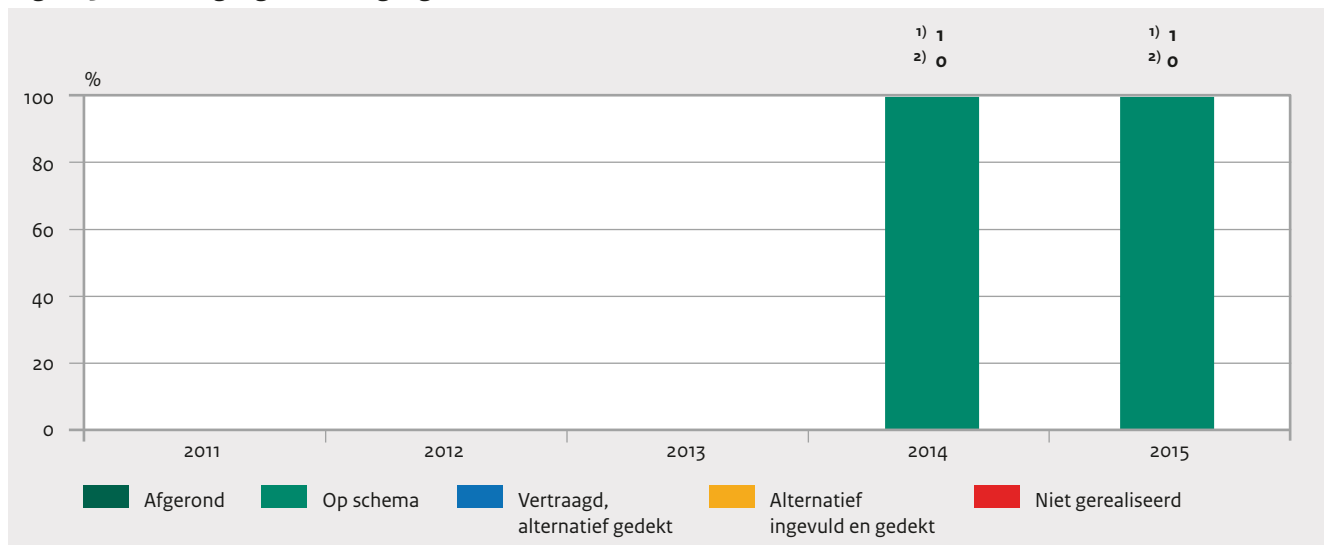
De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst.

3,2 mld Doelmatigheidskorting Rijksdienst

De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst.

Koninkrijksrelaties

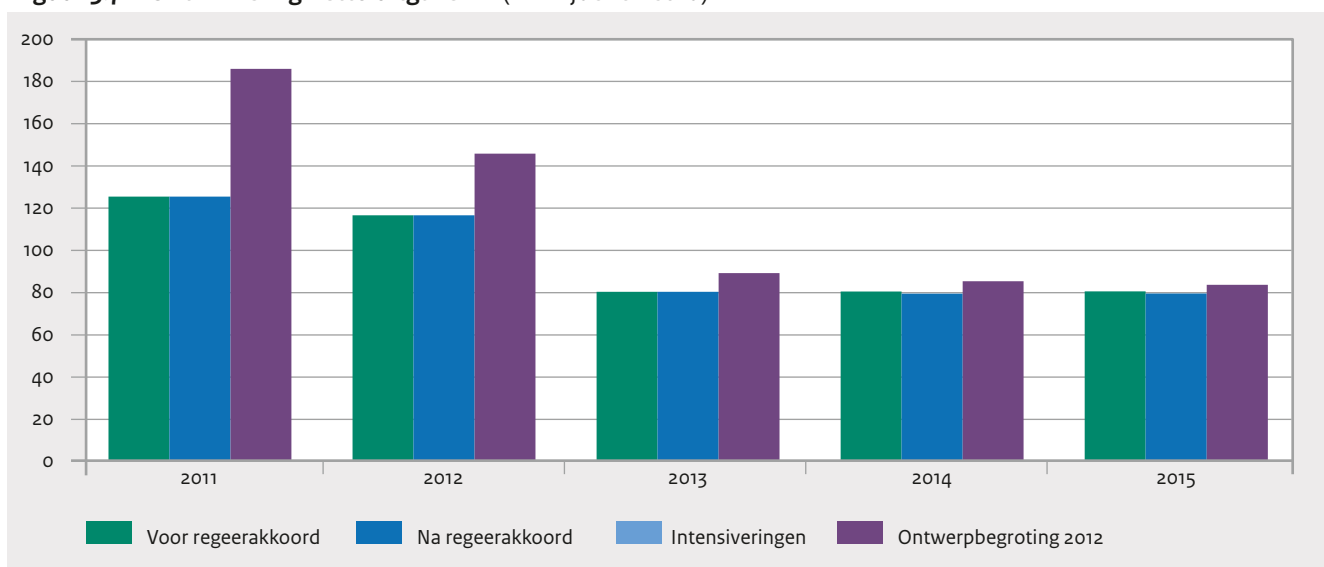
Figuur 3.6 Voortgang uitvoering regeerakkoord

¹⁾ Ombuigingen in miljoenen euro.

²⁾ Intensiveringen in miljoenen euro.

Figuur 3.7 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

¹⁾ De netto uitgaven zijn exclusief de niet-relevante en HGIS middelen.

Tabel 3.4 Koninkrijksrelaties (in miljoenen euro, - = is saldoverbeterend)

Ra nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet-belastingontvangsten)</i>									
A 1	Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	Op schema	Nee				-1	-1	3.3
Totaal ombuigingen				0	0	0	-1	-1	

Toelichting

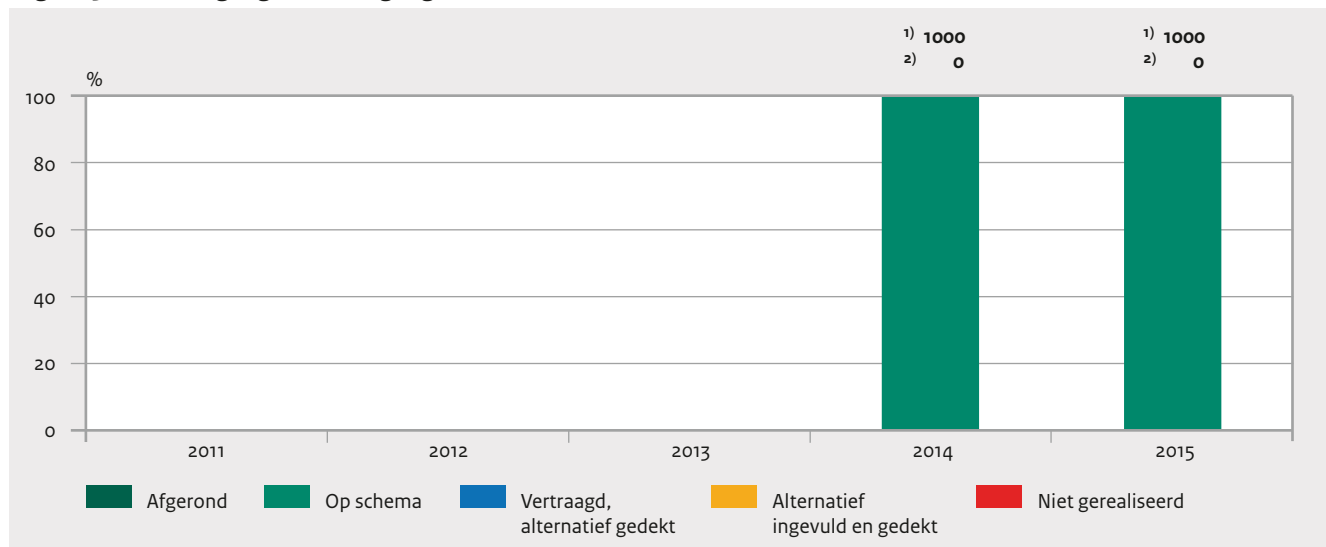
Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

A 1 Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's

De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst.

Buitenlandse Zaken

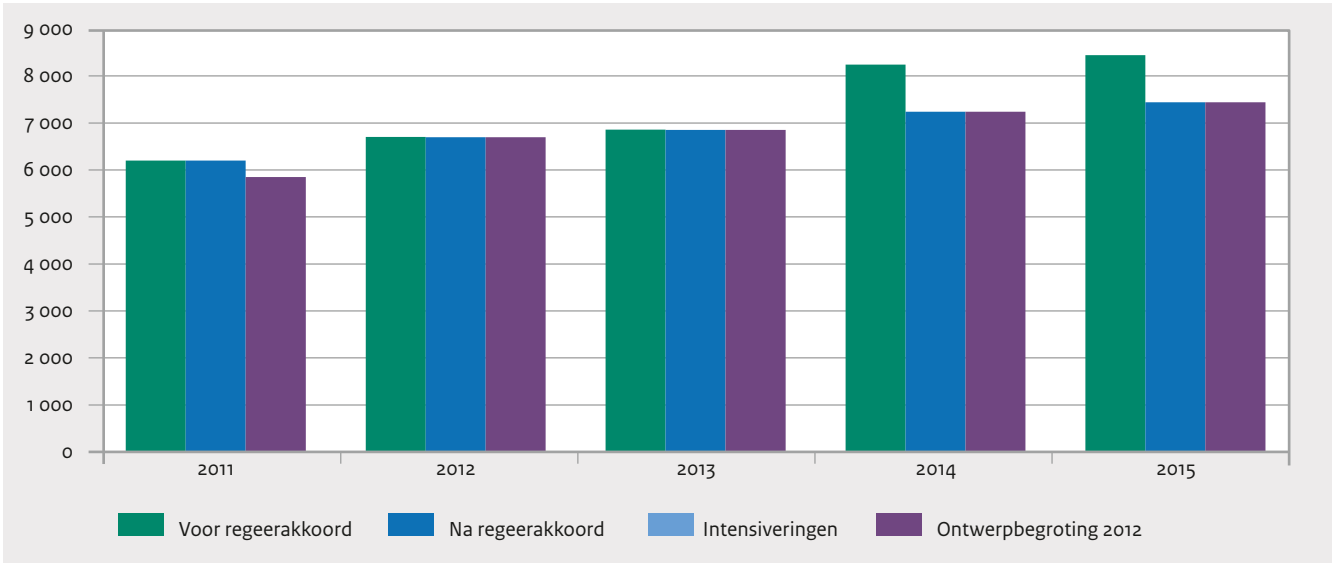
Figuur 3.8 Voortgang uitvoering regeerakkoord

¹⁾ Ombuigingen in miljoenen euro.

²⁾ Intensiveringen in miljoenen euro.

Figuur 3.9 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

¹⁾ De netto uitgaven zijn exclusief de niet-relevante en HGIS middelen.

Tabel 3.5 Buitenlandse Zaken (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet-belastingontvangsten)</i>									
D 4	EU-afdracht	Op schema	Nee				-1000	-1000	3.1
Totaal ombuigingen				0	0	0	-1000	-1000	

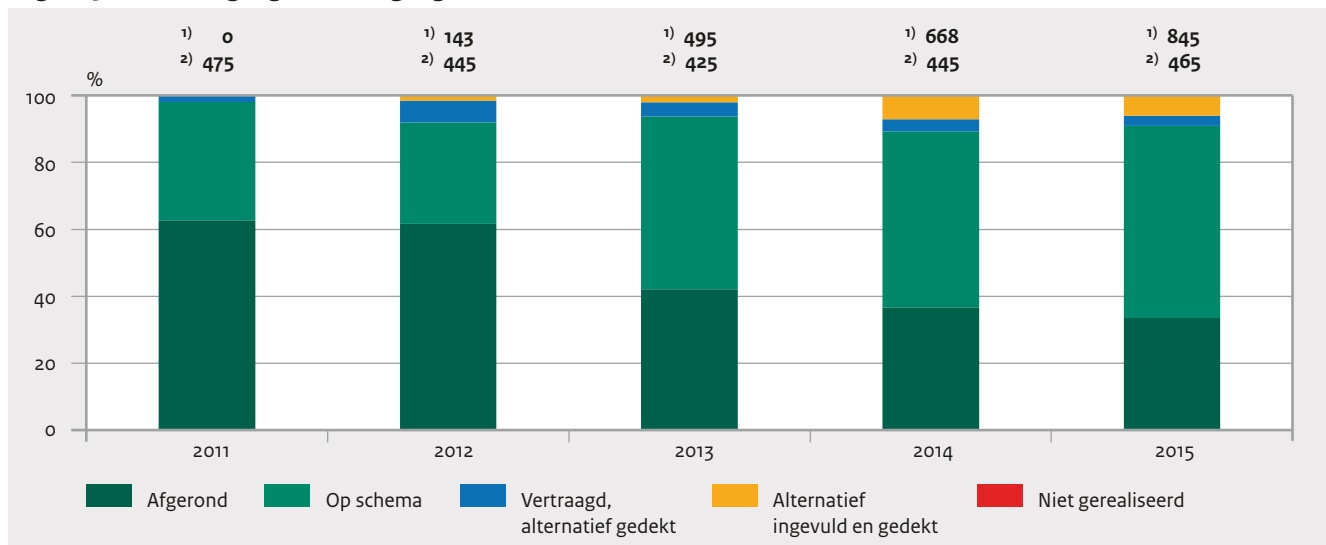
Toelichting

Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

D 4 EU-afdracht

De ingeboekte ombuiging van 1 miljard euro op de Nederlandse afdrachten aan de Europese Unie zal gerealiseerd moeten worden bij de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader (MFK) van de begroting van de Europese Unie vanaf 2014 en de gelijktijdige aanpassing van het Eigenmiddelenbesluit (EMB). Op 29 juni 2011 heeft de Commissie een voorstel gepresenteerd voor het MFK 2014–2020 en voor aanpassing van het EMB. Deze voorstellen vormen de basis voor besluitvorming in 2012, in de Raad van Ministers over het EMB en tussen de Raad van Ministers en het Europees Parlement over het MFK. Het kabinet heeft eind maart zijn inzet bekend gemaakt middels een brief naar de Tweede Kamer (21501-20, nr. 529). Deze inzet vormde ook de basis voor de kabinetsreactie op de Commissievoorstellen die naar de Tweede Kamer is gestuurd. De Nederlandse inzet moet ertoe leiden dat de Nederlandse afdrachten substantieel worden verminderd en de ingeboekte ombuiging van 1 miljard euro wordt gerealiseerd. Over de kabinetsinzet evenals het proces rondom het MFK is tijdens het Algemeen Overleg met de Tweede Kamer op 19 mei 2011 uitvoerig gesproken, alsmede tijdens het debat over de Staat van de Unie. Tijdens dit laatste debat is er door de Tweede Kamer een aantal moties aangenomen (o.a. 32502, nr.4; 32502, nr.6 en 32502, nr.7).

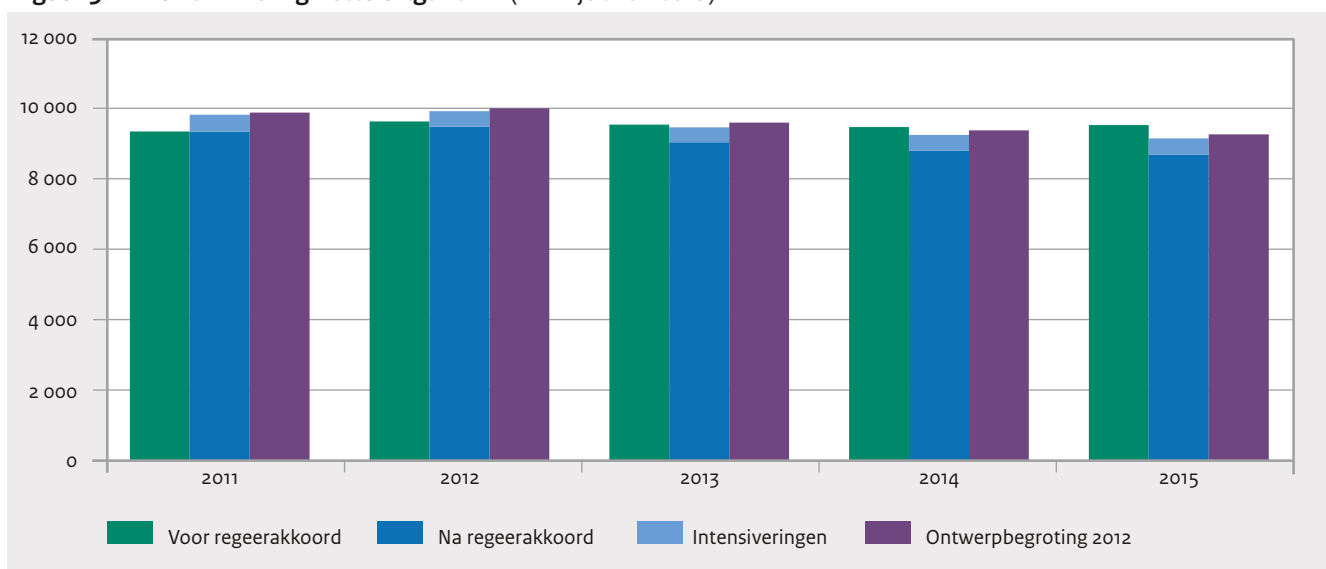
Figuur 3.10 Voortgang uitvoering regeerakkoord

¹⁾ Ombuigingen in miljoenen euro.

²⁾ Intensiveringen in miljoenen euro.

Figuur 3.11 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

¹⁾ De netto uitgaven zijn exclusief de niet-relevante en HGIS middelen.

Tabel 3.6 Veiligheid en Justitie (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet-belastingontvangsten)</i>									
A 1	Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	Op schema	Nee			-62	-125	-182	Diverse
A 4	Rechtsbijstand	Alternatief ingevuld en gedekt	AMvB				-50	-50	12
A 5	Toespitsen hoger beroep, cassatie	Op schema	Wetgeving			-10	-10	-10	12
A 6	Minder groepstaakstraffen	Vertraagd, alternatief gedekt	Nee	-10	-10	-10	-10	-10	13
A 12	Pluk ze	Afgerond	Nee	10	10	10	0	-20	13
A 7	Griffierechten	Op schema	Wetgeving			-240	-240	-240	12
A 13	Toezicht beroepsgroepen	Op schema	Wetgeving				-10	-10	12
A 2	Nationale politie	Op schema	Wetgeving			-30	-50	-80	23
A 3	Kosten evenementen	Vertraagd, alternatief gedekt	Wetgeving		-30	-30	-30	-30	23
A 8	Politieonderwijs	Op schema	Wetgeving					-60	23
A 9	ANPR	Op schema	Wetgeving				-10	-10	13, 23
A 11	Meldkamers	Op schema	Nee					-10	23
A 14	Politietoezichthouder	Alternatief ingevuld en gedekt	Nee		-10	-20	-30	-30	23
A 15	Montfrans	Afgerond	Nee		-48	-48	-48	-48	14, 25
J 1	Opbrengst licenties	Op schema	Wetgeving		-10	-10	-10	-10	13
	Subtotaal ombuigingen			0	-98	-450	-623	-800	
3,2 mld	Doelmatigheidskorting Rijksdienst	Op schema	Nee	0	-45	-45	-45	-45	Diverse
	Totaal ombuigingen			0	-143	-495	-668	-845	
<i>Intensiveringen</i>									
B 1	Politie	Afgerond	Nee	300	320	340	360	370	23
B 2	Justitie keten (OM en ZM)	Op schema	Andere regelgeving	85	85	85	85	85	12, 13
A 2	Nationale politie	Op schema	Nee	90	40				AP
A 8	Politieonderwijs	Op schema	Nee					10	AP
	Totaal intensiveringen			475	445	425	445	465	

Toelichting

Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

- A 1 Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's**
De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst.
- A 4 Rechtsbijstand**
Ten opzichte van het oorspronkelijke voorstel is een aanvullende maatregel genomen. De totale besparing is nu gedekt uit de verlaging van de vergoeding van de advocatuur (34 miljoen euro), het afschaffen van verplichte indexatie (3 miljoen euro), het verhogen van de eigen bijdrage bij echtscheiding (10 miljoen euro) en een algemene taakstelling (5 miljoen euro) bij de Raad voor Rechtsbijstand zelf (31753, nr 27).
- A 5 Toespitsen hoger beroep, cassatie**
Het wetsvoorstel zal in 2012 naar de Tweede Kamer worden verzonden.
- A 6 Minder groepstaakstraffen**
De besparing kan in 2011 en 2012 nog niet volledig gerealiseerd worden (vanwege doorlopende verplichtingen) en wordt over de volle breedte van de productie van reclassering via een algemene korting verwerkt.
- A 12 Pluk ze**
Het Openbaar Ministerie heeft de opdrachtbrief ontvangen voor het uitvoeren van deze maatregel.
- A 7 Griffierechten**
De totale besparing is 240 miljoen euro, waarvan 77 miljoen euro minder uitgaven en 163 miljoen euro meer ontvangsten. Ten opzichte van het regeerakkoord is de maatregel versneld met een half jaar. Het wetsvoorstel zal in september 2011 naar de Tweede Kamer worden verzonden.
- A 13 Toezicht beroepsgroepen**
Het wetsvoorstel zal in 2012 of 2013 naar de Tweede Kamer worden verzonden.
- A 2 Nationale politie**
De nota van wijziging is aan de Tweede Kamer aangeboden (30880, nr. 11).
- A 3 Kosten evenementen**
Het wetsvoorstel verkeert in de consultatiefase. Daarna zal de definitieve opbrengst van de maatregel worden vastgesteld. Indien deze lager uitvalt dan het bij regeerakkoord ingeboekte bedrag, zullen aanvullende maatregelen binnen de begroting van VenJ uitgewerkt worden.
- A 8 Politieonderwijs**
De verkorting van de onderwijsduur is doorgevoerd. De arbeidsvoorwaardelijke maatregelen worden nader uitgewerkt.
- A 9 ANPR**
Het wetsontwerp zal in het najaar van 2011 naar de Tweede Kamer worden verzonden.
- A 11 Meldkamers**
Op dit moment wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd. Dit zal spoedig worden afgerond.
- A 14 Politietoezichthouder**
Deze maatregel wordt niet tot uitvoering gebracht (29628, nr. 255). Alternatieve dekking wordt geboden binnen de begroting van Veiligheid en Justitie, onder meer door aanpassing van de bekostiging van de Politieacademie en door centralisatie van het overig door de korpsen bekostigde onderwijs.
- A 15 Montfrans**
De decentralisatie-uitkering Leefbaarheid en Veiligheid 2010–2011 vervalt per 31 december 2011. De uitkering geldt voor een 40-tal gemeenten: G31, de zogenoemde Ortega-gemeenten (Almere, Apeldoorn, Ede, Haarlemmermeer, Zoetermeer) en vier gemeenten met ernstige problematiek inzake overlastgevende Marokkaans-Nederlandse probleemjongeren (Culemborg, Gouda, Veenendaal, Zeist).
- J 1 Opbrengst licenties**
Het wetsvoorstel zal in het eerste kwartaal van 2012 naar de Tweede Kamer worden verzonden.

3,2 mld Doelmatigheidskorting Rijksdienst

De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versoering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst.

Intensiveringen

B 1 Politie

Deze middelen zijn inmiddels verwerkt in de circulaire voor de bekostiging van de politie.

B 2 Justitie keten (OM en ZM)

In de Justitieketen worden diverse beleidsmaatregelen uitgerold.

A 2 Nationale politie

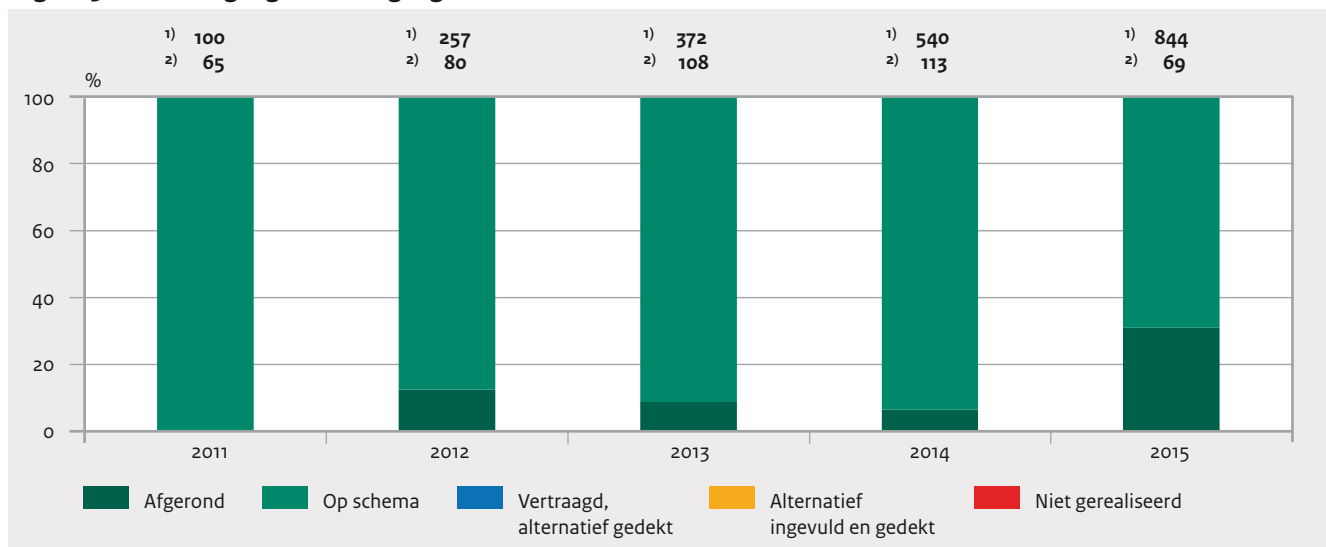
De uitdeling van deze intensiveringsmiddelen heeft een ander kasritme gekregen, aangezien de voor 2011 gereserveerde middelen nog niet nodig bleken.

A 8 Politieonderwijs

De precieze invulling van arbeidsvoorwaardelijke maatregelen wordt nader verkend.

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

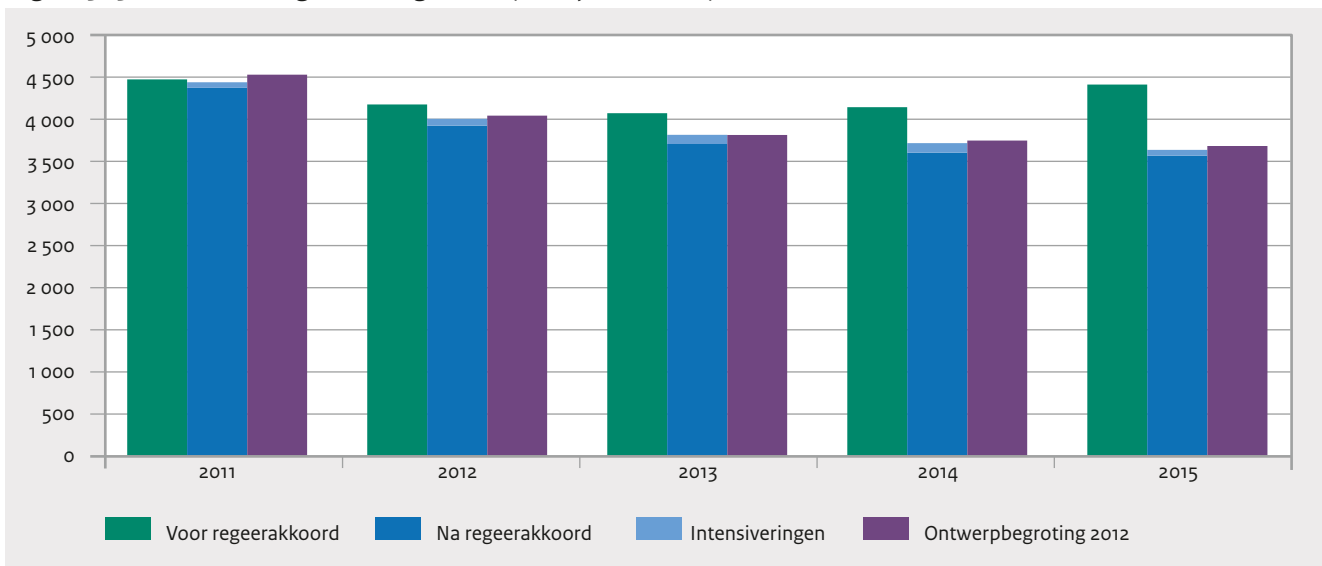
Figuur 3.12 Voortgang uitvoering regeerakkoord

¹⁾ Ombuigingen in miljoenen euro.

²⁾ Intensiveringen in miljoenen euro.

Figuur 3.13 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

¹⁾ De netto uitgaven zijn exclusief de niet-relevante en HGIS middelen.

Tabel 3.7 Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

Ra nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet- belastingontvangsten)</i>									
A 1	Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	Op schema	Nee			-35	-85	-119	13.3
C 2	Leges regulier verhogen	Op schema	Andere regelgeving			-10	-10	-30	10
C 3	Beperken instroom en verkorten doorlooptijden (max.)	Op schema	Andere regelgeving		-20	-30	-50	-50	10
C 4	Rationalisatie COA	Op schema	Nee					-10	10
A 15	Montfrans	Afgerond	Nee		-32	-32	-32	-32	4
A 17	Stopzetten BLS	Afgerond	Nee					-93	4
A 17	Stopzetten ISV	Afgerond	Nee					-137	4
C 1	Einde aan specifiek integratiebeleid	Afgerond	Nee		-10	-10	-10	-20	5
C 6	Gevolgen onttrekken aan verplichte inburgering	Op schema	Wetgeving	0	0	0	0	0	5
Subtotaal ombuigingen				0	-62	-117	-187	-491	
3,2 mld	Doelmatigheidskorting Rijksdienst	Op schema	Nee	0	-20	-20	-20	-20	13.3
3,2 mld	Inburgering	Op schema	Wetgeving	-100	-175	-235	-333	-333	5
Totaal ombuigingen				-100	-257	-372	-540	-844	
<i>Intensiveringen</i>									
B 2	Justitie keten (OM en ZM)	Op schema	Nee	15	15	15	15	15	27
C 1	Maximaal versnellen asielpcedures (extra capaciteit IND)	Op schema	Nee	3	3	3	3	3	10
C 2	Strafbaar stellen illegaliteit / ontwikkelen systeem biometrische gegevens	Op schema	Wetgeving	10	16	19	21	4	10

Tabel 3.7 Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

Ra nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
C 3	Sluitende controle/handhaving op referent naleving Vreemdelingewetgeving (extra capaciteit IND en Vreemdelingenpolitie)	Op schema	Andere regelgeving	15	20	30	32	12	10
C 4	Verkorten procedures i.g.v. fraude/bedrog/ criminaliteit	Op schema	AMvB	2	2	2	2	2	10
C 5	AMV's versneld terugsturen + uitbreiden opvangcapaciteit land van herkomst	Op schema	Nee	1	1	1	1	1	10
C 6	Onmiddellijke heroverweging alle vergunningen categoriaal beleid (extra capaciteit IND)	Op schema	Nee	2					10
C 7	Uitbreiding politieliaisons bij ambassades	Op schema	Nee	1	1	1	1	1	10
C 8	Reeds bij eerste aanvraag voor gezinsvorming strikt checken bij indicaties van fraude of misbruik	Op schema	Nee	3	3	3	3	3	10
C 9	MVV alleen uit het buitenland + schrappen uitzonderingen: extra inzet IND buitenland	Op schema	Nee	2	2	2	2	2	10
C 10	Intensiveren grenscontroles: project PARDEX (mensenhandel, controle documenten etc.)	Op schema	Nee	4	10	15	16	9	10
C 11	Intensieve controle op criminaliteit en inkomensvereiste automatiseren	Op schema	Nee	1	1	1	1	1	10
C 12	Standaard/sluitende controle op gebruik Europa-route (extra capaciteit IND)	Op schema	Nee	1	1	1	1	1	10
C 13	Intensiveren controle op arbeids- en kennismigranten: extra capaciteit IND	Op schema	Nee	1	1	1	1	1	10
C 14	Daadwerkelijk intrekken verblijfsvergunning i.g.v. beroep op bijstand door vreemdeling (uitbreiding handhavingscapaciteit/koppeling systemen UWV en SVB)	Op schema	Nee	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	10
C 15	Dubbel check door IND op inwilligingen verblijfsaanvragen door aparte unit (incl. einde behandelquota beslismedewerkers)	Op schema	Nee	4	4	4	4	4	10
C 17	Sociaal leenstelsel inburgering	Op schema	Andere regelgeving			10	10	10	5
Totaal intensiveringen				65	80	108	113	69	

Toelichting

Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

A 1 Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's

De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst.

C 2 Leges regulier verhogen

Op 27 juni is de Tweede Kamer geïnformeerd over de nieuwe legestarieven (30573, nr. 73).

C 3 Beperken instroom en verkorten doorlooptijden (max.)

Het Programma Stroomlijning Toelatingsprocedures is opgestart en ligt op schema. Op 22 februari is de Tweede Kamer geïnformeerd over de hoofdlijnen van de maatregelen (19637, nr. 1400). Nog dit jaar wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitwerking van de maatregelen.

- C 4 Rationalisatie COA**
De bezuiniging gaat in vanaf 2015. Dit wordt meegenomen in de beschikking van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA).
- A 15 Montfrans**
De decentralisatie-uitkering Leefbaarheid en Veiligheid 2010–2011 vervalt per 31 december 2011. De uitkering geldt voor een 40-tal gemeenten: G31, de zogenoemde Ortega-gemeenten (Almere, Apeldoorn, Ede, Haarlemmermeer, Zoetermeer) en vier gemeenten met ernstige problematiek inzake overlastgevende Marokkaans-Nederlandse probleemjongeren (Culemborg, Gouda, Veenendaal en Zeist).
- A 17 Stopzetten BLS**
De werkingsduur van het Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS) 2005 is vervallen per 31 december 2009.
- A 17 Stopzetten ISV**
Om het Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV) naar gemeenten te decentraliseren, is de *Wet Stedelijke vernieuwing* met terugwerkende kracht per 1 januari 2011 ingetrokken. De verplichting voor gemeenten tot zorg voor, en bevordering en ondersteuning van stedelijke vernieuwing is vastgelegd in de Woningwet (32460, nr. A en B).
- C 1 Einde aan specifiek integratiebeleid**
Er wordt bezuinigd op de subsidies van de Rijksoverheid gericht op integratie, met uitzondering van de subsidie aan Vluchtelingenwerk (conform de *Visie op Integratie* (32824, nr. 1)).
- C 6 Gevolgen onttrekken aan verplichte inburgering**
Dit wordt meegenomen in de wijziging van de *Wet inburgering*. De verwachting is dat deze in het najaar van 2011 naar de Tweede Kamer wordt verzonden.
- 3,2 mld Doelmatigheidskorting Rijksdienst**
De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst.
- 3,2 mld Inburgering**
De besluitvorming in het kader van de nieuwe wet inburgering, waarbij inburgeraars per 1 januari 2013 zelf (financieel) verantwoordelijk worden voor hun inburgering, ligt op schema. Daarnaast wordt het specifiek integratiebeleid afgebouwd en vervangen door generiek integratiebeleid. Voor de jaren 2011 en 2012 is een ramingsbijstelling verwerkt.

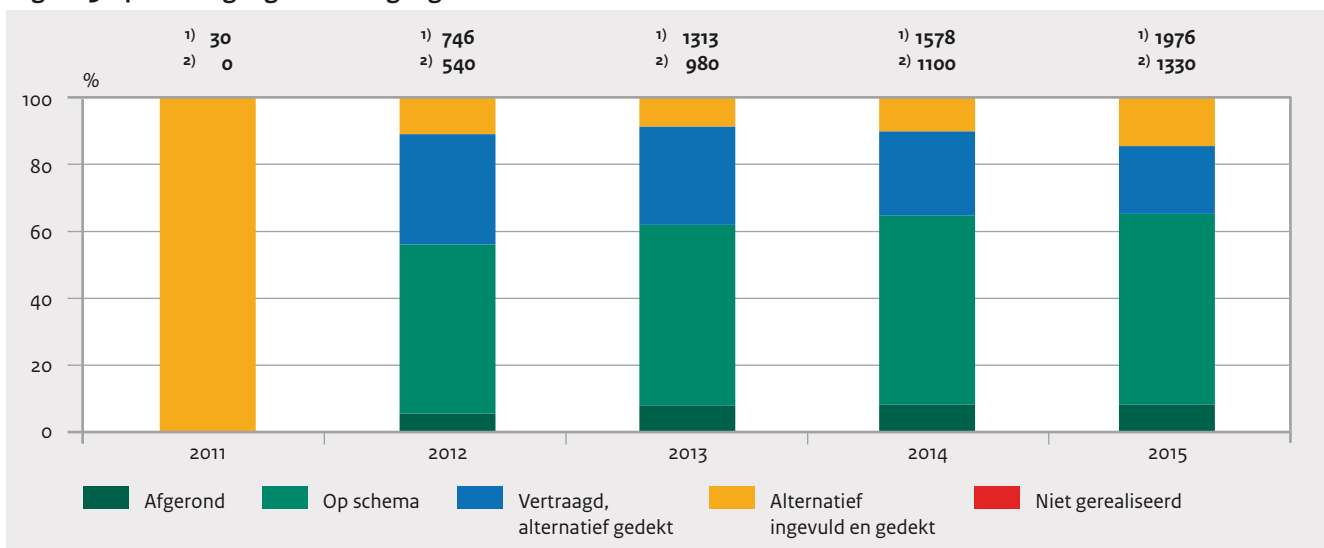
Intensiveringen

- B 2 Justitie keten (OM en ZM)**
Met deze middelen kan de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) onder meer de beschikbare dataopslag- en analysecapaciteit aanpassen aan de huidige eisen.
- C 1 Maximaal versnellen asielprocedures (extra capaciteit IND)**
Deze middelen worden ingezet voor het stroomlijnen van asielprocedures, het tegengaan van het stapelen van procedures en verkorting van de doorlooptijden.
- C 2 Strafbbaar stellen illegaliteit / ontwikkelen systeem biometrische gegevens**
Biometrie in de vreemdelingenketen is noodzakelijk voor identiteitsvaststelling, en daarmee voor de vraag of sprake is van illegaal verblijf. Het programma gericht op invoering van biometrie in de vreemdelingenketen is opgestart en ligt op schema. Naar verwachting zal het wetsvoorstel Biometrie eind 2011 aan de Tweede Kamer worden aangeboden.
- C 3 Sluitende controle/handhaving op referent naleving Vreemdelingewetgeving (extra capaciteit IND en Vreemdelingenpolitie)**
Deze middelen worden aangewend voor het optimaliseren van het proces en de informatievoorziening voor de vreemdelingenketen en extra capaciteit voor de handhaving binnen de vreemdelingenketen IND en Vreemdelingenpolitie. De inventarisatie voor het optimaliseren van de vreemdelingenketen is gestart.
- C 4 Verkorten procedures i.g.v. fraude/bedrog/criminaliteit**
Deze middelen worden ingezet om na vergunningverlening op specifieke momenten actief te controleren of nog aan de voorwaarden van verblijf wordt voldaan.
- C 5 Allochtone minderjarige vreemdelingen (AMV's) versneld terugsturen + uitbreiden opvangcapaciteit land van herkomst**
De eerste projecten voor opvangvoorzieningen in de landen van herkomst (o.a. Angola en Afghanistan) zijn opgestart.
- C 6 Onmiddellijke heroverweging alle vergunningen categoriaal beleid (extra capaciteit IND)**
Er wordt naar gestreefd om de asielgronden te beperken tot internationale vormen van bescherming en daarmee af te zien van categoriale bescherming. Reeds verleende verblijfsvergunningen voor Somaliërs en Soedanezen worden herbeoordeeld.

- C 7   Uitbreiding politieliaisons bij ambassades**
De inzet van Immigration Liaison Officers (ILO's) zal leiden tot het bevorderen van terugkeer en daarmee verkorting van de opvangtermijn. De werving is nagenoeg afgerond.
- C 8   Reeds bij eerste aanvraag voor gezinsvorming strikt checken bij indicaties van fraude of misbruik**
Deze maatregelen zijn gericht op het terugdringen van fraude en misbruik. Er is inmiddels een werkinstructie voor beslismedewerkers, gericht op het tegengaan van schijnhuwelijken en -relaties uitgevaardigd.
- C 9   Machtiging tot voorlopig verblijf (MVV) alleen uit het buitenland + schrappen uitzonderingen: extra inzet IND buitenland**
Dit vereist aanpassingen van procedures en wetgeving en zal verder worden uitgewerkt in het Programma Stroomlijning Procedures. Over het programma wordt de Tweede Kamer nog dit jaar geïnformeerd.
- C 10   Intensiveren grenscontroles: project PARDEX (mensenhandel, controle documenten etc.)**
Het programma Vernieuwing Grensmanagement is goed op stoom. Een voorziening voor geautomatiseerde grenspassage op Schiphol, uitbreiding en koppeling van geregistreerde reizigers (vooraf geregistreerde reizigers) en de ontwikkeling van een robuust informatie- en analysecentrum voor controle op in- en uitreizend personenverkeer zijn de zichtbare resultaten van fase 2 van dit programma.
- C 11   Intensieve controle op criminaliteit en inkomensvereiste automatiseren**
Deze maatregel wordt de departementen BZK, VenJ en SZW uitgewerkt en naar verwachting dit jaar opgenomen in het in te voeren informatie- en beslissysteem van de IND, INDiGO.
- C 12   Standaard/sluitende controle op gebruik Europa-route (extra capaciteit IND)**
De handhaving is geïntensiveerd. Hierbij wordt gekeken wordt hoe met bepaalde migratieroutes wordt omgegaan. Misbruik wordt voorkomen.
- C 13   Intensiveren controle op arbeids- en kennismigranten: extra capaciteit IND**
Beter toezicht op en handhaving van de kennismigrantenregeling en daardoor minder misbruik en oneigenlijk gebruik. De intensivering is ingezet en wordt verder uitgebreid.
- C 14   Daadwerkelijk intrekken verblijfsvergunning i.g.v. beroep op bijstand door vreemdeling (uitbreiding handhavingscapaciteit/koppeling systemen UWV en Sociale Verzekeringsbank (SVB))**
Momenteel werken BZK en SZW deze maatregelen uit in een uitvoeringstoetsingkader. In oktober wordt voorzien een gezamenlijke brief aan de Tweede Kamer te zenden.
- C 15   Dubbel check door IND op inwilligingen verblijfsaanvragen door aparte unit (incl. einde behandelquota beslismedewerkers)**
Gerichte dubbele check van ingewilligde verblijfsaanvragen. Daarnaast is er een intensivering van kwaliteitsmeting door de omvang van de steekproef te vergroten.
- C 17   Sociaal leenstelsel inburgering**
Hierover zal de Tweede Kamer samen met de wijziging van de *Wet inburgering* worden geïnformeerd.

Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

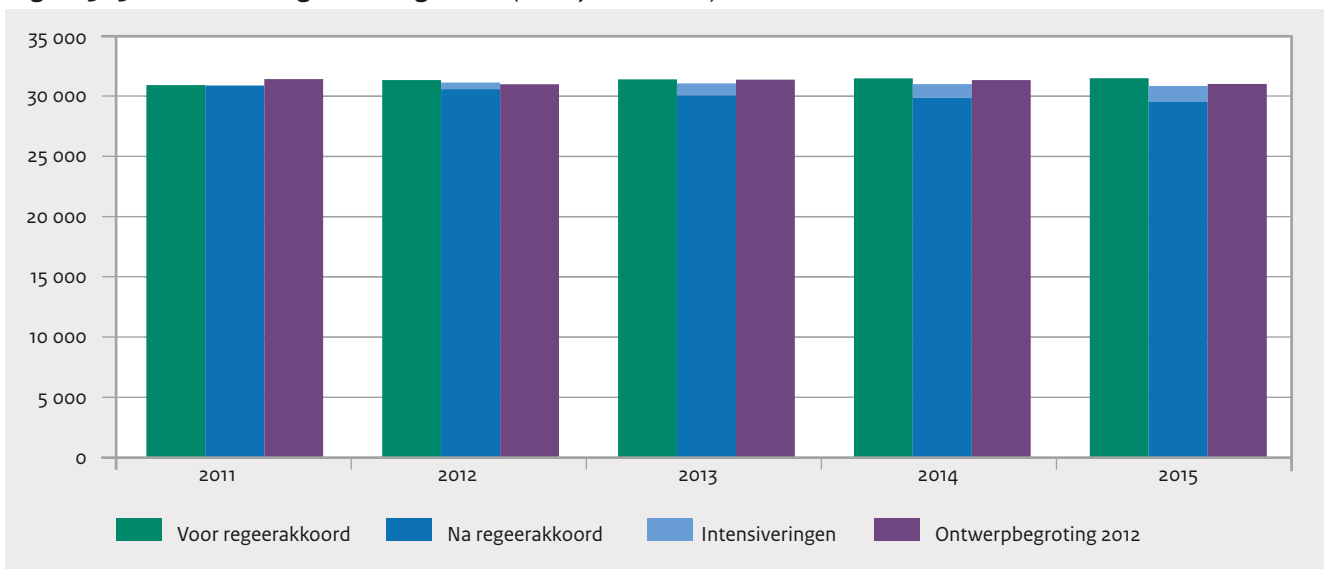
Figuur 3.14 Voortgang uitvoering regeerakkoord

¹⁾ Ombuigingen in miljoenen euro.

²⁾ Intensiveringen in miljoenen euro.

Figuur 3.15 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

¹⁾ De netto uitgaven zijn exclusief de niet-relevante en HGIS middelen.

Tabel 3.8 Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

Ra nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet- belastingontvangsten)</i>									
A 1	Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's (netto)	Op schema	Nee			-27	-72	-100	Diverse
A 28 a	Taakverbreding provincies	Op schema	Wetgeving		-5	-5	-5	-5	14
A 31	Takenpakket publieke omroep	Op schema	Wetgeving			-50	-100	-200	15
B 5	Cultuursubsidies	Alternatief ingevuld en gedekt	Wetgeving	-30	-50	-100	-150	-200	14
B 6	Taakstelling	Op schema	Andere regelgeving		-140	-140	-140	-130	Diverse
G 1	Efficiencykorting raden en instituten	Op schema	Nee		-20	-20	-20	-20	Diverse
G 2	PO Gewichtenregeling	Op schema	Nee		-10	-30	-40	-50	1
G 3	PO Budgettering Passend onderwijs	Vertraagd, alternatief gedekt	Wetgeving		-50	-300	-300	-300	1
G 4	VO verminderen aantal profielen HAVO/VWO	Op schema	Wetgeving				-20	-50	3
G 5	VO vereenvoudigen bekostigingsmodel, tegengaan vertraging en versnellen excellente leerlingen	Op schema	Wetgeving			-50	-60	-60	3
G 6	MBO Vereenvoudiging kwalificatiestructuur, tegengaan vertraging, verkorten en intensiveren (doorlopende) leerlijnen, kenniscentra breder organiseren	Op schema	Wetgeving			-30	-50	-140	4
G 7	MBO invoeren leeftijdsgrens 30 jaar voor bekostiging	Op schema	Wetgeving			-80	-110	-170	4
G 8	VO efficiencykorting lesmateriaal	Op schema	Andere regelgeving				-30	-30	3
G 9	HO geen OV-jaarkaart langstudeerders	Op schema	Wetgeving			-10	-10	-30	11
G 10	HO aflossingstermijn van 15 naar 20 jaar	Op schema	Wetgeving						11
G 11	HO Invoeren sociaal leenstelsel masterfase	Op schema	Wetgeving					-20	11
G 12	HO langstudeerders	Vertraagd, alternatief gedekt	Wetgeving						6, 7
	a verhoging collegegeld met 3 000 euro	Vertraagd, alternatief gedekt	Wetgeving		-180	-170	-150	-140	6, 7
	b efficiency korting instellingen met 3 000 euro per student	Vertraagd, alternatief gedekt	Wetgeving		-190	-170	-160	-140	6, 7
	c gedragseffect (in vier jaar oplopend tot 25 procent)	Vertraagd, alternatief gedekt	Wetgeving			-30	-60	-90	6, 7
G 13	Efficiency onderzoek en innovatie	Op schema	Nee		-90	-90	-90	-90	6, 7, 16
	Subtotaal			-30	-735	-1302	-1567	-1965	
3,2 mld	Doelmatigheidskorting Rijksdienst	Op schema	Nee		-11	-11	-11	-11	Diverse
	Totaal ombuigingen			-30	-746	-1313	-1578	-1976	

Intensiveringen

E 1	PO uitbreiding doelgroep VVE	Op schema	Nee		30	50	50	50	1
E 2	PO/VO/MBO Versterken centrale een uniforme toetsing, mede tbv meten leerwinst	Alternatief ingevuld en gedekt	Wetgeving		80	80	80	80	1, 3, 4
E 3	PO/VO/MBO professionalisering onderwijspersoneel	Op schema	Andere regelgeving		100	150	150	150	9

Tabel 3.8 Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

Ra nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
E 4	PO/VO/MBO prestatiebeloning op basis van objectief gemeten leerwinst	Alternatief ingevuld en gedekt	Andere regelgeving		10	20	40	200	9
E 5	PO/VO hoogbegaafden	Op schema	Andere regelgeving		20	30	30	30	1, 3
E 6	PO/VO taal en rekenen	Op schema	Nee		20	20			1, 3
E 7	PO meer schakelklassen en summercourses	Op schema	Nee		40	50	50	50	1
E 8	VO/MBO plusvoorzieningen en wijk scholen	Op schema	Andere regelgeving		30	30	30	30	3, 4
E 9	MBO Kwaliteitsverbetering	Op schema	Wetgeving			150	150	150	4
E 10	HO verhogen intensiteit onderwijs	Op schema	Wetgeving		50	130	210	230	6, 7
E 11	Kwaliteitsimpuls/reservering ramingsrisico	Afgerond	Nee		70	180	220	270	Diverse
E 12	Innovatie en onderzoek	Op schema	Nee		90	90	90	90	6, 7, 16
Totaal intensiveringen				0	540	980	1100	1330	

Toelichting

Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

A 1 Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's

De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst.

A 28 a Taakverbreding provincies

Onderdeel van de taakverbreding provincies is dat zij voor hun eigen archief zorg gaan dragen. In de bestuursafspraken 2011–2015 is over de uitwerking van dit punt overeenstemming bereikt. De provincies gaan 5 miljoen euro bijdragen aan het budget van de 12 Regionale Historische Centra. Per 1 juli 2012 wordt de Archiefwet aangepast om deze taakverbreding mogelijk te maken.

A 31 Takenpakket publieke omroep

De relevante wetwijziging is in voorbereiding. De mediawet wordt op twee punten gewijzigd, namelijk: het wetsvoorstel Aanpassing van de rijksmediabijdrage en opheffing van de Wereldomroep als publieke media-instelling.

B 5 Cultuursubsidies

In juni 2011 is *Meer dan Kwaliteit* over de inrichting van het cultuurstelsel na 2013 naar de Tweede Kamer gestuurd (32820, nr. 1). In het najaar van 2011 volgt de indiening van de Ministeriële Regeling bij de Tweede Kamer. Deze regeling maakt het mogelijk om de structurele bezuinigingen van 200 miljoen euro per 2013 in te laten gaan. De wetwijziging wordt in het voorjaar van 2012 naar de Tweede Kamer verzonden. Instellingen kunnen voor 1 februari 2012 17.00 uur aanvragen voor subsidie indienen. De Raad van Cultuur adviseert over deze aanvragen. Op Prinsjesdag 2012 maakt het kabinet de definitieve invulling van het nieuwe cultuurstelsel bekend.

B 6 Taakstelling

Zie de brief *Herziening subsidiebeleid onderwijs subsidies* d.d. 13 april 2011 (32500-VIII, nr. 160).

G 1 Efficiencykorting raden en instituten

Zie de brief *Herziening subsidiebeleid onderwijs subsidies* d.d. 13 april 2011 (32500-VIII, nr. 160).

G 2 PO Gewichtenregeling

Omdat het aantal leerlingen in het PO daalt en het opleidingsniveau van de ouders stijgt, valt er geld op de gewichtenregeling vrij. Tot nu toe was het gebruikelijk om dit ten gunste te laten komen van de impulsregeling die samen met de gewichtenregeling onderdeel uitmaakt van het onderwijsachterstandenbeleid. Nu kan het geld gebruikt worden voor de invulling van de taakstelling. Er is daarvoor geen aanvullende regelgeving nodig.

G 3 PO Budgettering Passend onderwijs

In de begroting 2012 is een temporisering verwerkt. In plaats van een bezuiniging van 50 miljoen euro in 2012 en een structurele bezuiniging van 300 miljoen euro vanaf 2013, start de bezuiniging in 2013 met een bedrag van 100 miljoen euro, oplopend naar 200 miljoen euro in 2014 en structureel 300 miljoen euro vanaf 2015. De temporisering wordt tezamen met de temporisering

langstudeerders geheel gedekt binnen de OCW-begroting, nl. uit: middelen voor de prijsbijstelling tranche 2011, een incidentele korting op de middelen voor de uniforme toetsing, de maatschappelijke stage en de middelen voor prestatiebeloning. Relevante brieven zijn de brief *Temporiserend passend onderwijs en langstudeerders* d.d. 13 april 2011 (32618, nr. 32) en de brief *Naar passend onderwijs* d.d. 1 februari 2011 (31497, nr. 31). In het najaar van 2011 wordt het wetsvoorstel *Passend onderwijs* naar de Tweede Kamer gestuurd.

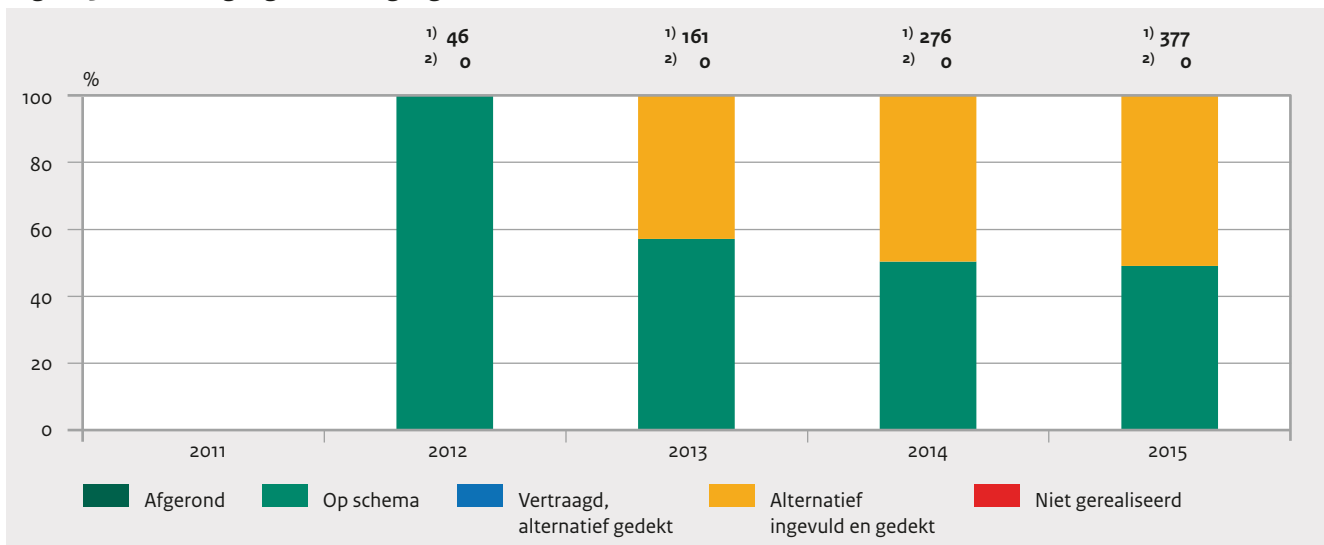
- G 4 VO verminderen aantal profielen HAVO/VWO**
Uiterlijk begin 2012 zal de Tweede Kamer hierover worden geïnformeerd. Deze toezegging staat in het actieplan *Beter Presteren* d.d. 26 mei 2011 (bijlage bij 32500-VIII, nr. 176).
- G 5 VO vereenvoudigen bekostigingsmodel, tegengaan vertraging en versnellen excellente leerlingen**
In het najaar van 2011 zal de Tweede Kamer verder worden geïnformeerd.
- G 6 MBO Vereenvoudiging kwalificatiestructuur, tegengaan vertraging, verkorten en intensiveren (doorlopende) leerlijnen, kenniscentra breder organiseren**
De Tweede Kamer heeft op 16 februari 2011 het Actieplan *mbo Focus op vakmanschap 2010–2015* (31524, nr. 88) ontvangen. De wetgeving is in voorbereiding.
- G 7 MBO invoeren leeftijdsgrens 30 jaar voor bekostiging**
De bezuiniging wordt in het gegeven tempo gerealiseerd. Binnen de begroting van OCW worden extra middelen (70 miljoen euro) vrijgemaakt en er wordt extra cursusgeld gevraagd (59 miljoen euro) ten bate van een alternatief arrangement voor studenten in het mbo ouder dan 30 jaar (31524, nr. 89).
- G 8 VO efficiëncykorting lesmateriaal**
In het najaar van 2011 zal de Tweede Kamer verder worden geïnformeerd.
- G 9 HO geen OV-jaarkaart langstudeerders**
Op 14 maart 2011 is de beleidsnotitie *Studiefinanciering Studeren is Investeren* (31288, nr. 160) naar de Tweede Kamer gestuurd. Het wetsvoorstel zal rond de jaarwisseling 2011–2012 naar de Tweede Kamer worden verzonden. De inwerkingtreding is voorzien per 1 september 2012.
- G 10 HO aflossingstermijn van 15 naar 20 jaar**
Op 14 maart 2011 is de beleidsnotitie *Studiefinanciering Studeren is Investeren* (31288, nr. 160) naar de Tweede Kamer gestuurd. Het wetsvoorstel zal rond de jaarwisseling 2011–2012 naar de Tweede Kamer worden verzonden. De inwerkingtreding is voorzien per 1 september 2012.
- G 11 HO Invoeren sociaal leenstelsel masterfase**
Op 14 maart 2011 is de beleidsnotitie *Studiefinanciering Studeren is Investeren* (31288, nr. 160) naar de Tweede Kamer gestuurd. Het wetsvoorstel zal rond de jaarwisseling 2011–2012 naar de Tweede Kamer worden verzonden. De inwerkingtreding is voorzien per 1 augustus 2012.
- G 12 HO langstudeerders**
De Tweede Kamer is op 13 april 2011 (32618, nr. 32) geïnformeerd over de temporisering van de maatregelen langstudeerders. Deze temporisering wordt tezamen met de temporisering passend onderwijs geheel gedekt binnen de OCW-begroting, namelijk uit: middelen voor de prijsbijstelling tranche 2011, een incidentele korting op de middelen voor de uniforme toetsing, de maatschappelijke stage en de middelen voor prestatiebeloning. Het wetsvoorstel verhoging collegegeld langstudeerders is reeds door de Eerste en Tweede Kamer aanvaard.
- G 13 Efficiency onderzoek en innovatie**
De strategische agenda Hoger Onderwijs die voor het zomerreces naar de Tweede Kamer is verstuurd (31288, nr. 194) bevat de plannen ten aanzien van het Hoger Onderwijs en Onderzoek in Nederland. Hierin worden zowel de geplande intensivering als de ombuigingen geconcretiseerd.
- 3,2 mld Doelmatigheidskorting Rijksdienst**
De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst.

Intensiveringen

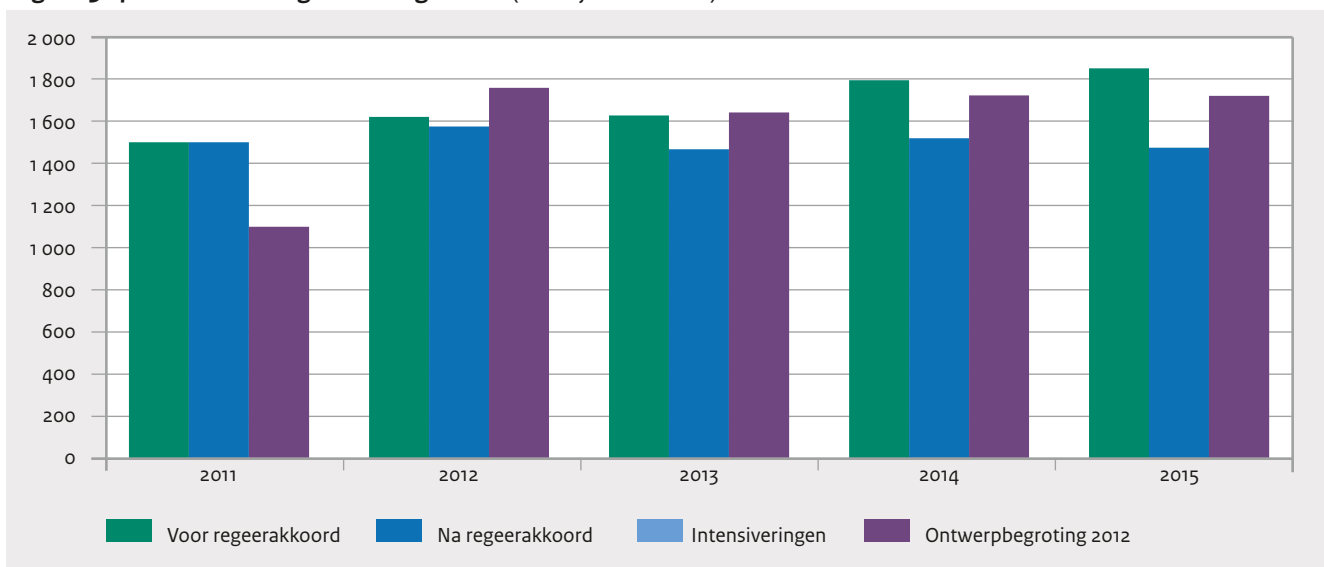
- E 1 PO uitbreiding doelgroep VVE**
De Tweede Kamer zal in het najaar van 2011 worden geïnformeerd over de inzet van de envelop voor voor- en vroegschoolse educatie (VVE).

- E 2 PO/VO/MBO Versterken centrale een uniforme toetsing, mede tbv meten leerwinst**
 Het budget is in de jaren 2012 en 2013 met 10 miljoen euro verlaagd naar tweemaal 70 miljoen euro i.p.v. 80 miljoen euro in het kader van de temporisering passend onderwijs en langstudeerders. Zie de brief *Temporisering passend onderwijs en langstudeerders* d.d. 13 april 2011 (32618, nr. 32). In de actieplannen voor PO/VO/MBO wordt aan toetsen en aan leerlingvolgstsystemen gerefereerd. Voor de concrete uitwerking ontvangt de Tweede Kamer o.a. de wetswijziging *Primair onderwijs*. Deze regelt de verplichte eindtoets PO, tezamen met de verplichting voor een leerlingvolgstysteem in het PO. Ook kondigt deze experimenten voor de begintoets PO aan.
- E 3 PO/VO/MBO professionalisering onderwijspersoneel**
 Zie de brief *Actieplan Leraar 2020* dd. 23 mei 2011 (bijlage bij 32500-VIII, nr. 176). De wet- en regelgeving is in voorbereiding. De andere maatregelen worden in regelingen, besluiten en convenanten vastgelegd.
- E 4 PO/VO/MBO prestatiebeloning op basis van objectief gemeten leerwinst**
 Het budget is in 2015 met 120 miljoen euro verlaagd van 200 miljoen euro naar 80 miljoen euro in het kader van de temporisering passend onderwijs en langstudeerders. Zie de Brief *Temporisering passend onderwijs en langstudeerders* d.d. 13 april 2011 (32618, nr. 32). De regeling Experimenten Prestatiebeloning zal in het najaar van 2011 gepubliceerd worden.
- E 5 PO/VO hoogbegaafden**
 In de actieplannen voor PO/VO wordt aan dit onderwerp gerefereerd (32500-VIII, nr. 176).
- E 6 PO/VO taal en rekenen**
 In de actieplannen voor PO/VO wordt aan dit onderwerp gerefereerd (32500-VIII, nr. 176).
- E 7 PO meer schakelklassen en summercourses**
 De Tweede Kamer zal in het najaar van 2011 worden geïnformeerd over de inzet van de envelop voor zomer- en schakelklassen.
- E 8 VO/MBO plusvoorzieningen en wijkscholen**
 De structurele voorziening start in 2012. In het beroepsonderwijs en volwasseneducatie (BVE) worden de middelen in de prestatiebox BVE opgenomen. Vormgeving in het VO wordt nader uitgewerkt.
- E 9 MBO Kwaliteitsverbetering**
 De Tweede Kamer heeft op 16 februari 2011 het Actieplan MBO *Focus op vakmanschap 2010–2015* (31524, nr. 88) ontvangen. Wetgeving is in voorbereiding.
- E 10 HO verhogen intensiteit onderwijs**
 De *Strategische Agenda Hoger Onderwijs* die voor het zomerreces naar de Tweede Kamer is verstuurd (31288, nr. 194) bevat de plannen voor het Hoger Onderwijs en onderzoek in Nederland. Hierin worden zowel de geplande intensiveringen als de ombuigingen geconcretiseerd.
- E 11 Kwaliteitsimpuls/reservering ramingsrisico**
 De kwaliteitsimpuls/reservering ramingsrisico is ingezet. De Tweede Kamer is hierover geïnformeerd via de 1^e suppletoire begroting 2011 van OCW (32780-VIII, nr. 1).
- E 12 Innovatie en onderzoek**
 De *Strategische Agenda Hoger Onderwijs* die voor het zomerreces naar de Tweede Kamer is verstuurd (31288, nr. 194) bevat de plannen voor het hoger onderwijs en onderzoek in Nederland. Hierin worden zowel de geplande intensiveringen als de ombuigingen geconcretiseerd.

Figuur 3.16 Voortgang uitvoering regeerakkoord

Figuur 3.17 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

Tabel 3.9 Financiën (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet-belastingontvangsten)</i>									
A 1	Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	Op schema	Wetgeving			-46	-93	-139	Diverse
J 2	Differentiëren heffings- en invorderings-rente met 1,5 procent	Alternatief ingevuld en gedekt	Wetgeving			-69	-137	-192	1.20
	Subtotaal ombuigingen			0	0	-115	-230	-331	
3,2 mld	Doelmatigheidskorting Rijksdienst	Op schema	Wetgeving		-46	-46	-46	-46	Diverse
	Totaal ombuigingen			0	-46	-161	-276	-377	

Toelichting

Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

A 1 Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's

De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst. De Belastingdienst vult de taakstelling in door (1) efficiency en versobering en (2) vereenvoudiging van wet- en regelgeving anderzijds. Voorstellen voor dit laatste zijn o.a. opgenomen in de Fiscale Agenda (32740, nr. 1) en het Belastingplan 2012.

J 2 Differentiëren heffings- en invorderingsrente met 1,5 procent

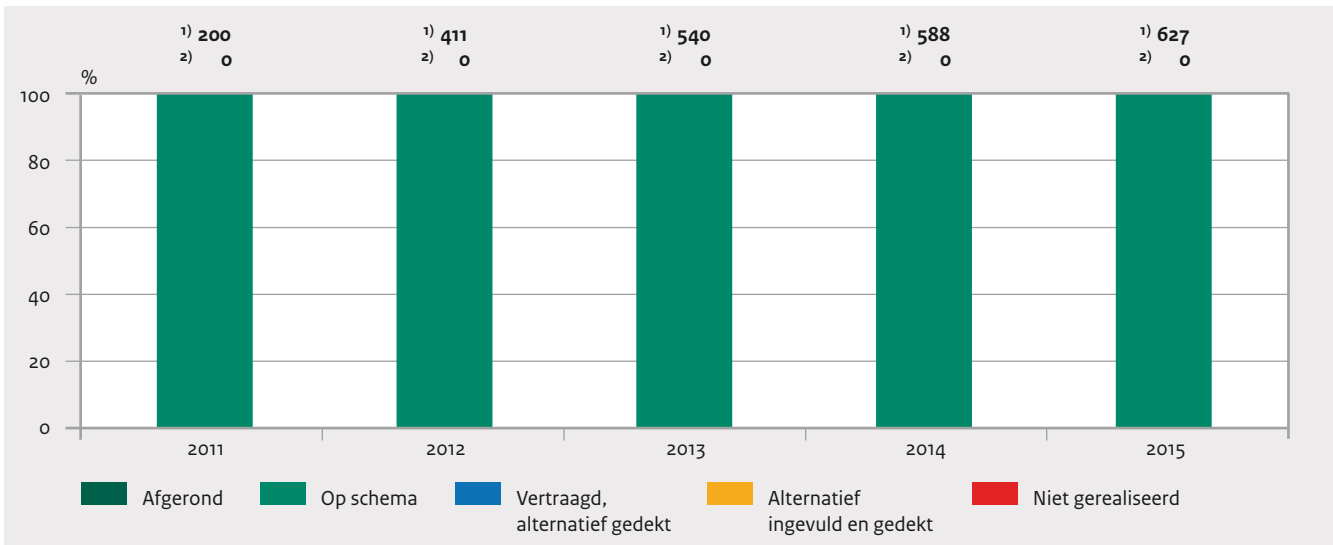
De Tweede Kamer wordt hierover geïnformeerd middels het Belastingplan 2012.

3,2 mld Doelmatigheidskorting Rijksdienst

De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst. De Belastingdienst vult de taakstelling in door (1) efficiency en versobering en (2) vereenvoudiging van wet- en regelgeving anderzijds. Voorstellen voor dit laatste zijn o.a. opgenomen in de Fiscale Agenda (32740, nr. 1) en het Belastingplan 2012.

Defensie

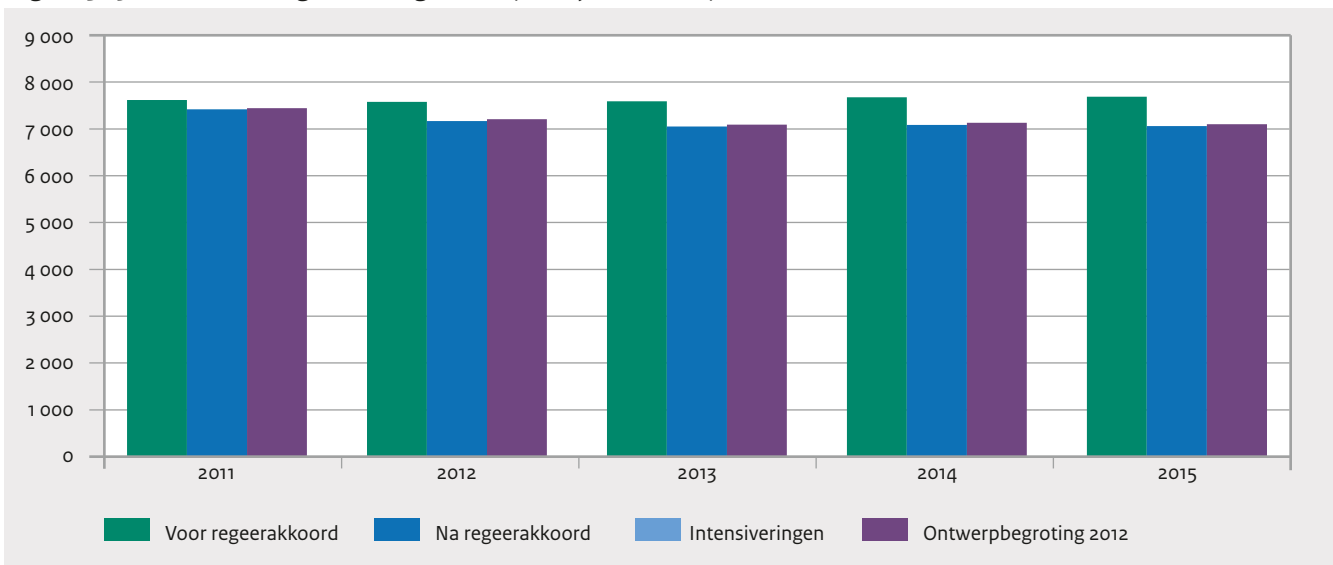
Figuur 3.18 Voortgang uitvoering regeerakkoord

¹⁾ Ombuigingen in miljoenen euro.

²⁾ Intensiveringen in miljoenen euro.

Figuur 3.19 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

¹⁾ De netto uitgaven zijn exclusief de niet-relevante en HGIS middelen.

Tabel 3.10 Defensie (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet-belastingontvangsten)</i>									
A 1	Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's (netto)	Op schema	Nee			-29	-77	-106	Diverse
A 8	Politieonderwijs	Op schema	Nee					-10	24
A 16	Doelmatige inzetbaarheid Defensie en minder JSF's	Op schema	Nee	-200	-400	-500	-500	-500	Diverse
	Subtotaal ombuigingen			-200	-400	-529	-577	-616	
3,2 mld	Doelmatigheidskorting Rijksdienst	Op schema	Nee	0	-11	-11	-11	-11	Diverse
	Totaal ombuigingen			-200	-411	-540	-588	-627	

Toelichting

Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

A 1 Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's (netto)

De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst. Voor Defensie heeft de taakstelling meegelopen in de beleidsbrief Defensie (32733, nr. 1). Hiermee is de Tweede Kamer geïnformeerd over de gemaakte keuzes.

In de ontwerpbegroting 2012 van Defensie zijn de financiële gevolgen van de genomen maatregelen verwerkt.

A 8 Politieonderwijs

Deze taakstelling heeft meegelopen in de beleidsbrief Defensie (32733, nr. 1). Hiermee is de Tweede Kamer geïnformeerd over de gemaakte keuzes. In de ontwerpbegroting 2012 van Defensie zijn de financiële gevolgen van de genomen maatregelen verwerkt.

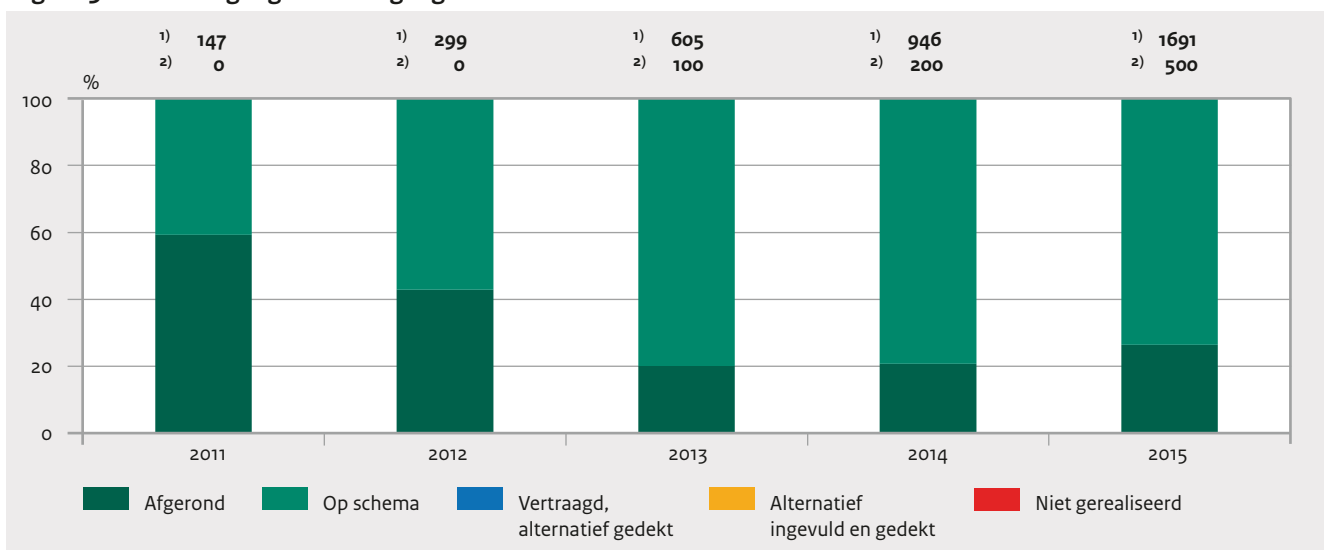
A 16 Doelmatige inzetbaarheid Defensie en minder JSF's

Deze taakstelling heeft meegelopen in de beleidsbrief Defensie (32733, nr. 1). Hiermee is de Tweede Kamer geïnformeerd over de gemaakte keuzes. In de ontwerpbegroting 2012 van Defensie zijn de financiële gevolgen van de genomen maatregelen verwerkt. In 2011 is de taakstelling ingevuld via een selectieve vacaturestop en het verminderen van investeringen.

3,2 mld Doelmatigheidskorting Rijksdienst

De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst. Voor Defensie heeft de taakstelling meegelopen in de beleidsbrief Defensie (Kamerstukken II 2010/2011, 32733 X, nr. 1). Hiermee is de Tweede Kamer geïnformeerd over de gemaakte keuzes. In de ontwerpbegroting 2012 van Defensie zijn de financiële gevolgen van de genomen maatregelen verwerkt.

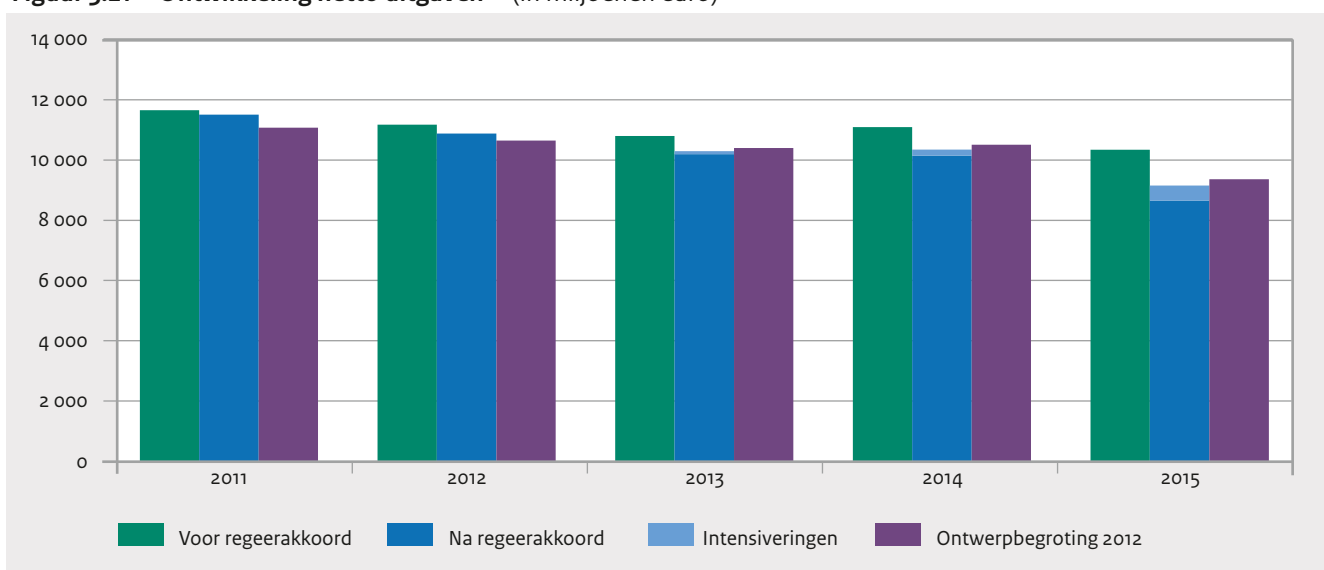
Figuur 3.20 Voortgang uitvoering regeerakkoord

¹⁾ Ombuigingen in miljoenen euro.

²⁾ Intensiveringen in miljoenen euro.

Figuur 3.21 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

¹⁾ De netto uitgaven zijn exclusief de niet-relevante en HGIS middelen.

Tabel 3.11 Infrastructuur en Milieu (en Infrastructuurfonds) (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet-belastingontvangsten)</i>									
A 1	Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	Op schema	Nee			-63	-168	-233	IM diverse
A 19	Breder toepassen PPS bij aanleg infrastructuur	Afgerond	Nee			-10	-30	-50	IF diverse
A 21	Aanbesteden OV grote steden	Op schema	Nee			-60	-60	-120	IM 39.2
A 22	Niet invoeren kilometerheffing	Afgerond	Nee		-40	-40	-40	-300	IF 17.4
A 23	Hogere gebruiksvergoeding spoor	Op schema	Nee					-50	IF 13.2
A 24	Temporiseren en versoberen kaderrichtlijn water	Op schema	Nee	-20	-20	-20	-40	-50	IF 11.03
A 25	Ruimtelijke inpassing bovenwettelijk	Op schema	Nee		-20	-30	-50	-50	IF diverse
A 26	Vereenvoudiging omgevingsrecht	Op schema	Wetgeving				-50	-50	IF diverse
B 9	Taakstelling	Op schema	Nee	-10	-30	-40	-60	-80	IM diverse
B 10	Korting BDU/exploitatiebijdrage regionaal OV	Op schema	Nee	-30	-60	-90	-120	-160	IM 39.2
A 18	Schrappen bijdrage Afvalfonds	Op schema	Nee			-120	-120	-120	IM 54.14
A 18	Bodembescherming: minder beschikkingsmomenten	Op schema	Wetgeving		-10	-10	-10	-10	IM 60.1
A 18	Bodemsanering NS	Afgerond	Nee					-10	IM 60.1
A 18	Kosten MER commissie doorbereken	Afgerond	Nee				-6	-6	IM diverse
A 18	Sluitreeks	Afgerond	Nee						54.14, 62.94
B 4	SMOM-subsidie beëindigen	Afgerond	Nee	-8	-8	-8	-8	-8	IM 54.26
B 4	Instrumenten gebiedsontwikkeling	Afgerond	Nee	-2	-2	-2	-2	-2	IM 52.06
B 4	Bufferzones decentraliseren of stopzetten	Afgerond	Nee				-7	-7	52.04
B 4	Waddenfonds decentraliseren met efficiencykorting	Op schema	Wetgeving		-5	-5	-5	-5	IM 52.06, WF
B 4	Verdroging-budget duurzaam ondernemen, duurzaam bodemgebruik en milieukwaliteit	Afgerond	Nee				-16	-16	IM 60.4
B 4	Onderzoek en materieel	Afgerond	Nee	-6	-9	-10	-10	-10	diverse
B 4	Taakstelling diverse kleine subsidies	Afgerond	Nee	-4	-4	-4	-1	-1	IM 54.14, 60.02
B 4	Subsidies roetfilters geen vervolg geven	Afgerond	Nee	-2					IM 53.16
B 4	ProMT subsidies	Afgerond	Nee			-2	-2	-2	IM 53.18
A 20	Verhogen opbrengst spoorsector en meer doelmatigheid	Op schema	Nee					-160	IF 13.02, 13.09
A 28 b	Maatregelen waterschappen	Afgerond	Wetgeving				-50	-100	IF 11.09
	Subtotaal ombuigingen			-82	-208	-514	-855	-1600	
3,2 mld	Doelmatigheidskorting Rijksdienst	Op schema	Nee		-26	-26	-26	-26	Diverse
3,2 mld	Efficiencykorting beheer en onderhoud infrastructuur	Afgerond	Nee	-65	-65	-65	-65	-65	Diverse
	Totaal ombuigingen			-147	-299	-605	-946	-1691	
<i>Intensiveringen</i>									
D	Extra wegen en spoor	Op schema	Nee			100	200	500	IF diverse
	Totaal intensiveringen			0	0	100	200	500	

Toelichting

Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

- A 1 Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's**
De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst.
- A 19 Breder toepassen PPS bij aanleg infrastructuur**
De taakstelling is verdeeld over een aantal DBFM (Design, Build, Finance, Maintain)-projecten.
- A 21 Aanbesteden OV grote steden**
De Tweede Kamer is op 6 juni 2011 per brief geïnformeerd (23645, nr. 452) over de maatregel om OV verplicht aan te besteden in de drie grote steden. Gezien de totale taakstelling voor de G3 ten bedrage van 165 miljoen euro, heeft de minister I&M besloten met ingang van 2015 jaarlijks 23 miljoen euro beschikbaar te stellen. De algemene korting op de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer (BDU) voor de G3 zal met dit bedrag worden verminderd op voorwaarde dat de aanbestedingstermijnen van het stadsvervoer in de G3 gerealiseerd wordt. De minister van I&M heeft binnen de begroting van I&M hiertoe middelen vrijgemaakt.
- A 22 Niet invoeren kilometerheffing**
De plannen en activiteiten met betrekking tot de invoering van de kilometerheffing zijn stopgezet. De besparing is daardoor direct gerealiseerd.
- A 23 Hogere gebruiksvergoeding spoor**
Prorail zal een hogere gebruiksvergoeding in rekening brengen bij de gebruikers.
- A 24 Temporisering en versobering kaderrichtlijn water**
Deze besparing is tot en met 2015 ingevuld met concrete maatregelen waarover de Tweede Kamer per brief is geïnformeerd (bijlage bij 27625, nr. 189). Bij het niet doorgaan van het programma is er het risico van EU-boetes, omdat de doelstellingen in 2027 gerealiseerd moeten zijn.
- A 25 Ruimtelijke inpassing bovenwettelijk**
De taakstelling is verdeeld over investeringsprojecten in het Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport (MIRT).
- A 26 Vereenvoudiging omgevingsrecht**
De Tweede Kamer is op 23 maart 2011 door de minister van I&M geïnformeerd over vernieuwing omgevingsrecht (31953, nr. 39). Hierin is aangegeven dat het kabinet voor het zomerreces de hoofdlijnen schetst van de Raamwet omgevingsrecht, waarvoor in het voorjaar van 2012 een uitgewerkt wetsvoorstel komt. De taakstelling is verdeeld over investeringsprojecten in het MIRT.
- B 9 Taakstelling**
De subsidies op het terrein van voormalig Verkeer en Waterstaat worden beperkt. Daarbij zal het huidige takenpakket van het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI) nader worden gezien (eventueel privatisering). De Tweede Kamer is hierover per brief geïnformeerd (32500-A, nr. 83).
- B 10 Korting BDU/exploatiebijdrage regionaal OV**
De rijksbijdrage aan de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer (BDU) wordt beperkt met 5 procent. Daarnaast wordt de reële groei van de BDU afgeroomd (met 1,1 procent per jaar).
- A 18 Schrappen bijdrage Afvalfonds**
In de bestuursafspraken 2011–2015 zijn afspraken gemaakt met decentrale overheden over het Afvalfonds. De rijksbijdrage aan het Afvalfonds wordt met ingang van 2013 beëindigd. Het Rijk, VNG en het bedrijfsleven maken nadere afspraken om ervoor te zorgen dat een inzamelingsstelsel voor verpakkingsafval blijft draaien en gemeenten vergoed zullen blijven worden door het bedrijfsleven voor de taken of diensten die zij voor het bedrijfsleven uitvoeren.
- A 18 Bodembescherming: minder beschikkingsmomenten**
Momenteel bereidt I&M wetgeving voor om de regels voor bodembescherming te vereenvoudigen en de uitvoeringslasten terug te dringen. Dit wetsvoorstel wordt binnenkort naar de Tweede Kamer gestuurd. Hierdoor worden ook de ingeboekte besparingen gerealiseerd.
- A 18 Bodemsanering NS**
Het budget voor bodemsanering van de NS is gekort.
- A 18 Kosten MER commissie doorbereken**
De kosten voor de Commissie voor de MilieuEffectRapportage (MER) zullen worden doorberekend.
- A 18 Sluitreeks**
Hiervan wordt 5 miljoen euro ingezet als gevolg van afrondingsverschillen bij de taakstelling Afvalfonds en 5 miljoen euro ingezet als gevolg van afrondingsverschillen bij de taakstelling Cie MER.

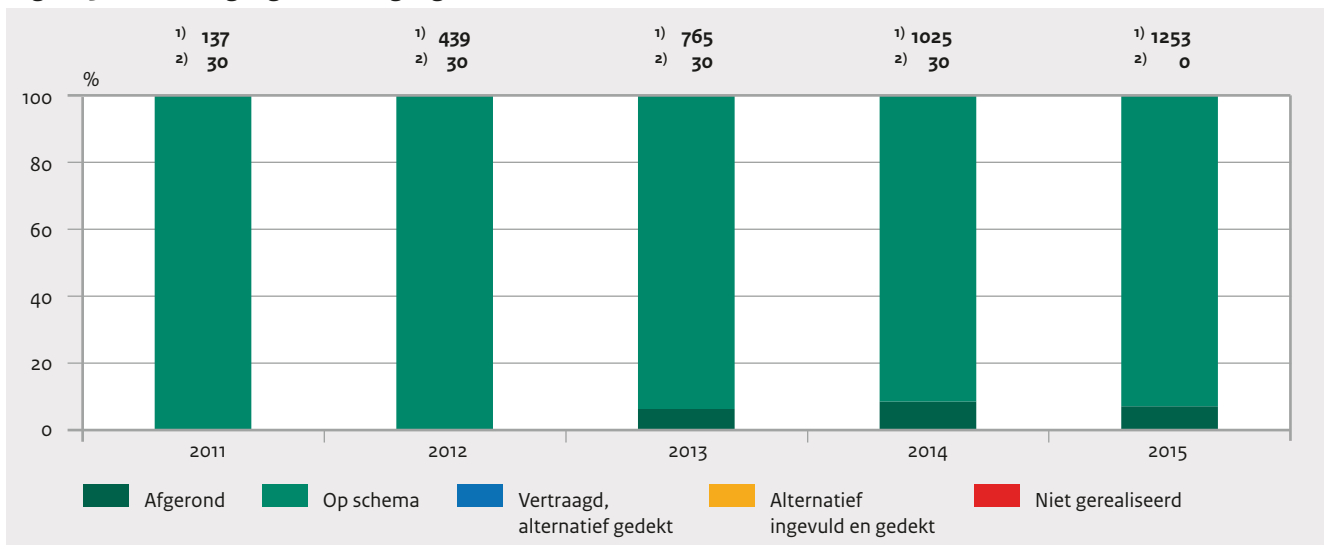
- B 4   Subsidieregeling Maatschappelijke Organisaties en Milieu (SMOM)-subsidie beëindigen**
Voor de SMOM worden geen nieuwe tenders meer uitgeschreven.
- B 4   Instrumenten gebiedsontwikkeling**
Er is 2 miljoen euro gekort op het budget voor onderzoek en uitvoering op het gebied van ruimtelijke ordening. Dit ligt in de lijn van dit kabinet om ruimtelijke ordening meer te decentraliseren.
- B 4   Bufferzones decentraliseren of stopzetten**
De middelen die voor bufferzones op de begroting stonden zijn afgeboekt.
- B 4   Waddenfonds decentraliseren met efficiencykorting**
De Tweede Kamer is per brief geïnformeerd over de voortgang van de decentralisatie Waddenfonds per 2012 (29684, nr. 91). De decentralisatie wordt nader geregeld in een bestuurlijke overeenkomst. De Wet op het Waddenfonds en de Regeling Wet op het Waddenfonds worden ingetrokken.
- B 4   Verdroging-budget duurzaam ondernemen, duurzaam bodemgebruik en milieukwaliteit**
Er wordt 16 miljoen euro bespaard door het stopzetten van ILG na 2013.
- B 4   Onderzoek en materieel**
Er is gekort op het budget voor onderzoek en materieel van voormalig VROM.
- B 4   Taakstelling diverse kleine subsidies**
De subsidies op het terrein van voormalig VROM worden beperkt.
- B 4   Subsidies roetfilters geen vervolg geven**
De subsidie roetfilters wordt niet verlengd.
- B 4   ProMT subsidies**
De subsidies voor het Programma Milieu en Technologie (ProMT) worden beëindigd.
- A 20   Verhogen opbrengst spoorsector en meer doelmatigheid**
Er vindt overleg plaats met Prorail en de NS over de verdeling en concrete invulling van de taakstelling.
- A 28 b   Maatregelen waterschappen**
De maatregelen zijn vastgelegd in het Bestuursakkoord Water. Hierover is de Tweede Kamer al geïnformeerd per brief (27625, nr. 190).
- 3,2 mld   Doelmatigheidskorting Rijksdienst**
De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst.
- 3,2 mld   Efficiencykorting beheer en onderhoud infrastructuur**
Vanaf 2011 wordt 45 miljoen euro bespaard door middel van maatregelen zoals beschreven in de heroverweging mobiliteit en water. Additioneel (20 miljoen euro) worden maatregelen genomen die leiden tot functievermindering, zoals het beperken van verlichting.

Intensiveringen

- D   Extra wegen en spoor**
Met deze middelen is rekening gehouden in de structuurvisie die aan de Tweede Kamer is gezonden (32660, nr. 17).

Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

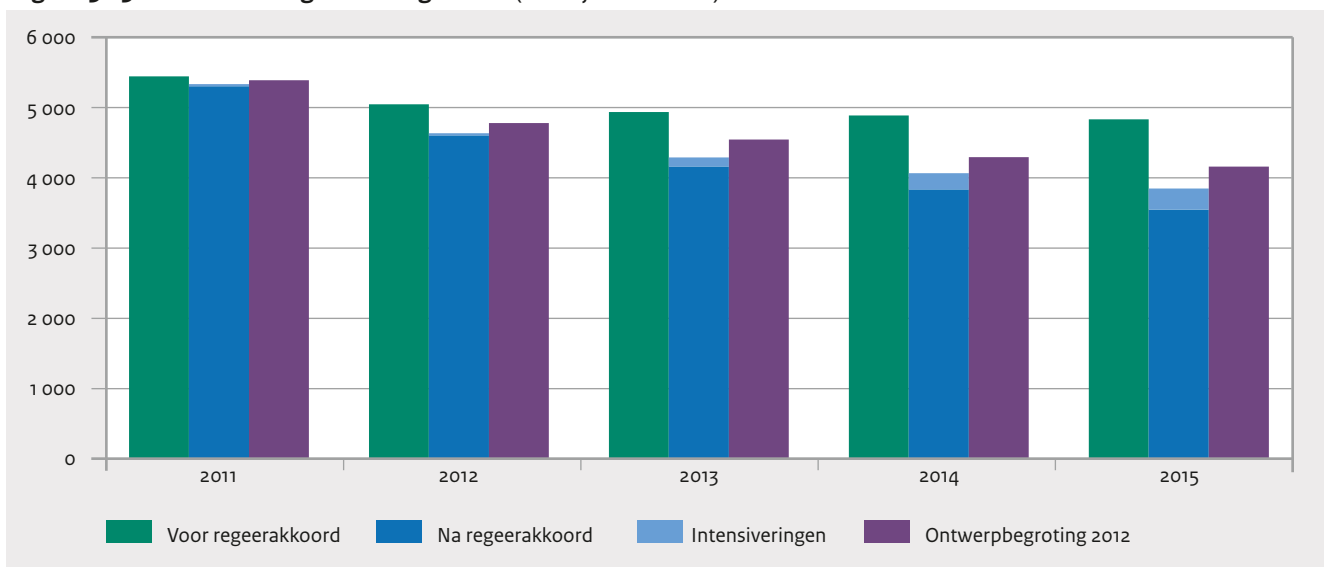
Figuur 3.22 Voortgang uitvoering regeerakkoord

¹⁾ Ombuigingen in miljoenen euro.

²⁾ Intensiveringen in miljoenen euro.

Figuur 3.23 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

¹⁾ De netto uitgaven zijn exclusief de niet-relevante en HGIS middelen.

Tabel 3.12 Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet-belastingontvangsten)</i>									
A 1	Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	Op schema	Nee			-65	-177	-243	Diverse
B 1	SDE	Afgerond	Nee			-50	-90	-90	14
B 2	Themagerichte innovatiesubsidies	Op schema	Nee	-30	-80	-160	-220	-300	Diverse
B 3	Ondernemingsklimaatssubsidies	Op schema	Nee	-16,8	-51	-102	-117	-168	Diverse
A 18	Leefomgeving en natuur			-60	-110	-170	-213	-244	18
	wv. Bundeling verantwoordelijkheden waterschappen	Op schema	Wetgeving			-10	-20	-20	18
	wv. Efficiency winst uitvoering natuurbeheer	Op schema	Wetgeving		-10	-20	-30	-40	18
	wv. Geen inzet SBB buiten EHS (inclusief verkoop gronden)	Op schema	Wetgeving			-10	-20	-30	18
	wv. Versoberingsmaatregelen	Op schema	Wetgeving			-10	-20	-30	18
	wv. Afschaffen RodS	Op schema	Wetgeving	-40	-40	-40	-10	-10	18
	wv. Ontstapeling gebiedscategorieën	Op schema	Wetgeving	-10	-20	-20	-20	-30	18
	wv. Gebiedsconcessies natuurgebieden	Op schema	Wetgeving		-10	-20	-30	-30	18
	wv. Bovenplanse verevening voor natuurinvesteringen	Op schema	Wetgeving				-10	-10	18
	wv. Kosten MER commissie doorbereken	Op schema	Wetgeving				-3	-3	18
	wv. Robuuste verbindingen schrappen	Op schema	Wetgeving	-10	-30	-40	-50	-50	18
	wv. Sluitreeks	Op schema	Wetgeving					9	18
A 28 a	Taakverbreding provincies	Op schema	Wetgeving		-125	-125	-95	-85	18
B 8	Taakstelling subsidies / verkoop gronden ZBO's LNV	Op schema	Nee	-20	-30	-40	-50	-50	Diverse
	Subtotaal ombuigingen			-127	-396	-712	-962	-1180	
3,2 mld	Doelmatigheidskorting Rijksdienst	Op schema	Nee	0	-23	-23	-23	-23	Diverse
3,2 mld	Subsidies	Op schema	Nee	-10	-20	-30	-40	-50	Diverse
	Totaal ombuigingen			-137	-439	-765	-1025	-1253	
<i>Intensiveringen</i>									
F 1	Programmatistische aanpak stikstof	Op schema	Wetgeving	30	30	30	30	0	18
	Totaal intensiveringen			30	30	30	30	0	

Toelichting

Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

A 1 Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's

De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst.

B 1 SDE

Voor het beëindigen van de SDE in zijn tot 2011 bestaande vorm, is geen (aanpassing van) regelgeving noodzakelijk. De in de tabel opgenomen bedragen zijn de ingetrokken verwachte uitgaven van verplichtingen die onder de tot 2011 vigerende regelgeving gedaan zouden zijn bij ongewijzigd beleid. Om invulling te geven aan het streven van dit kabinet om de meest efficiënte vormen van duurzame energie voorrang te geven, wordt de SDE omgevormd naar een SDE+ (zie ook maatregel 13 in tabel 3.20). Hiervoor zijn wel wijzigingen in de regelgeving wenselijk (AMvB). Deze wijzigingen zijn meegenomen in de aanpassing van het Besluit SDE. Die ligt inmiddels voor bij de Raad van State en zal naar verwachting in 2012 in werking treden.

B 2 Themagerichte innovatiesubsidies

Eerste inzage over de invulling taakstelling is gegeven voorafgaand aan de begrotingsbehandeling 2011 (32500-XIII, nr. 75). Verdere uitwerking is opgenomen in de ontwerpbegroting 2012 van EL&I.

B 3 Ondernemingsklimaatssubsidies

Eerste inzage over de invulling taakstelling is gegeven voorafgaand aan de begrotingsbehandeling 2011 (32500-XIII, nr. 75). Verdere uitwerking is opgenomen in de ontwerpbegroting 2012 van EL&I.

A 18 Leefomgeving en natuur

Rijk en provincies spreken over een deelakkoord aanvullend op de bestuursafspraken 2011-2015 om invulling te geven aan de in het regeerakkoord voorgenomen herijking van de EHS en verdere decentralisatie van het natuurbeleid.

Om de bevoorschotting van het huidige ILG niet boven de verminderde budgettaire ruimte op de begroting te laten uitkomen, zal de wettelijke betalingstermijn van het ILG overeenkomstig artikel 8 lid 3 van de WILG met drie jaar worden verlengd. Afronding van het ILG in het deelakkoord en de wetwijziging zullen er toe moeten leiden dat de bezuinigingen zijn geëffectueerd.

A 28 a Taakverbreding provincies

Het bestuurlijk overleg met provincies loopt. De uitkomsten van het bestuurlijk overleg leiden tot nieuwe bestuursovereenkomsten met provincies die de oude ILG-overeenkomsten vervangen. Dit leidt vervolgens weer tot aanpassing van de Wet inrichting landelijk gebied (WILG) en de Wet Natuur. Zie ook A18 'Leefomgeving en natuur'.

B 8 Taakstelling subsidies / verkoop gronden ZBO's LNV

Is budgettair verwerkt bij nota van wijziging in november 2010 en in de *Grondnota* van juni 2011 (29659, nr. 69).

3,2 mld Doelmatigheidskorting Rijksdienst

De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst.

3,2 mld Subsidies

De subsidietaakstelling oplopend tot 50 miljoen euro in 2015 heeft betrekking op de in het Aanvullend Beleidsakkoord (Kabinet Balkenende IV) opgenomen besparing van totaal 3,2 miljard euro. De invulling van de totale subsidietaakstelling (inclusief Regeerakkoord) is opgenomen in de ontwerpbegroting 2012 van EL&I.

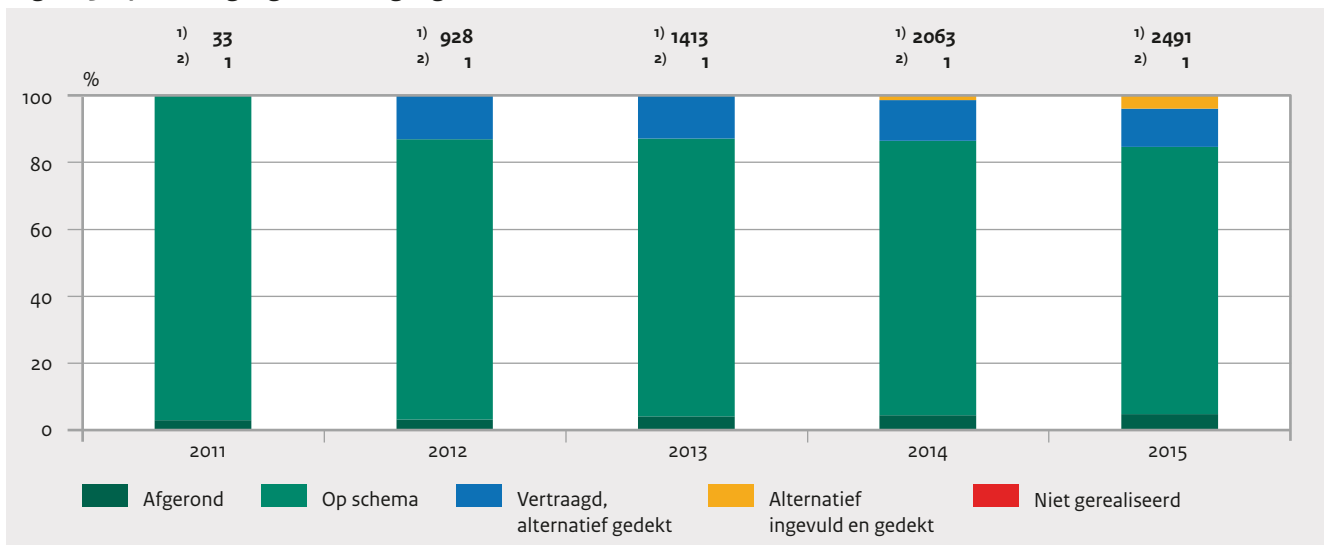
Intensiveringen

F 1 Programmatische aanpak stikstof (PAS)

De definitieve PAS wordt in het najaar van 2011 aan de Tweede Kamer gezonden. Middelen zijn van de aanvullende post overgeheveld naar de begroting van EL&I in een aangepast kasritme.

Sociale Zaken en Werkgelegenheid

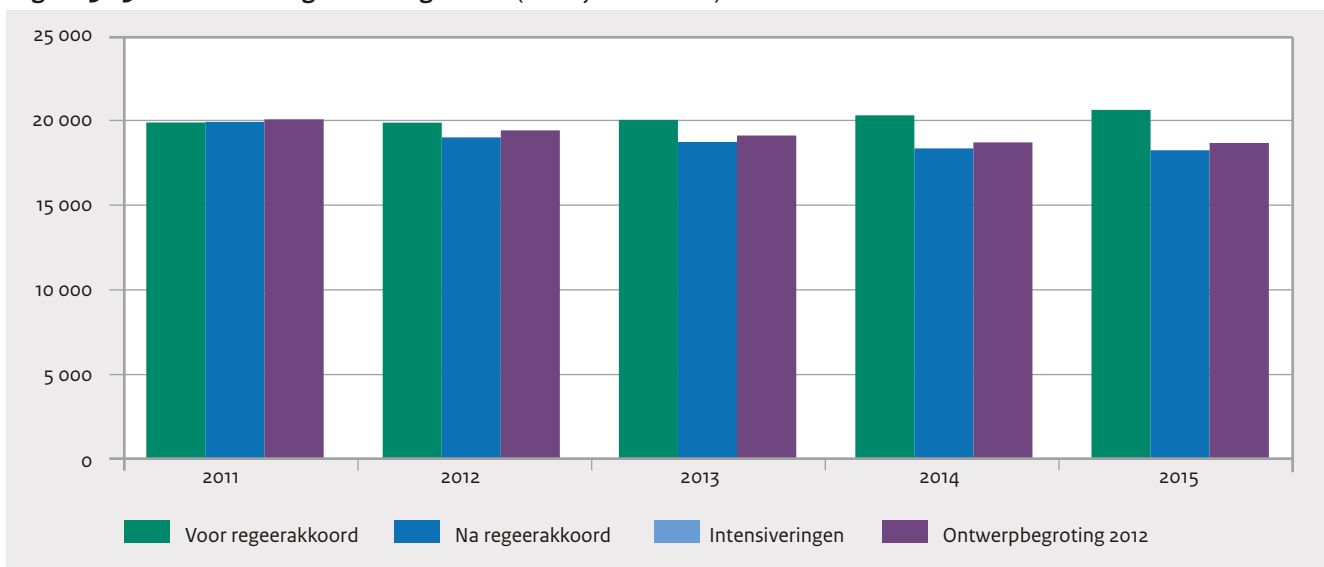
Figuur 3.24 Voortgang uitvoering regeerakkoord

¹⁾ Ombuigingen in miljoenen euro.

²⁾ Intensiveringen in miljoenen euro.

Figuur 3.25 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

¹⁾ De netto uitgaven zijn exclusief de niet-relevante en HGIS middelen.

Tabel 3.13 Sociale Zaken en Werkgelegenheid (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet-belastingontvangsten)</i>									
A 1	Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	Op schema	Wetgeving			-80	-209	-288	Diverse
B 11	Taakstelling subsidies	Afgerond	Nee			-10	-10	-20	99.2.1
F 1	AHK in referentieminimumloon afbouwen in 20 jaar	Op schema	Wetgeving		-54	-99	-145	-192	46.49
F 3 a	Beperken Wajong tot volledig en duurzaam arbeidsongeschikten	Vertraagd, alternatief gedekt	Wetgeving		-20	-40	-70	-90	
	wv. Directe effecten Wajong uitkeringslasten	Vertraagd, alternatief gedekt	Wetgeving		-55	-145	-245	-335	46.3.11
	wv. Weglekeffecten WWB	Vertraagd, alternatief gedekt	Nee		35	105	175	245	46.5.1
F 3 b	Verlagen uitkering gedeeltelijk arbeidsongeschikten	Op schema	Wetgeving	30	30	30	-50	-100	46.3.11
F 3 c	Beperken nieuwe instroom Wsw tot beschutte arbeid + loondispensatie voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten (netto besparing)	Alternatief ingevuld en gedekt	Wetgeving				-30	-100	48.1.1
F 3 d	Maatregelen WWB	Op schema	Wetgeving		-50	-100	-100	-100	46.5.1
F 3 e	Gerichte re-integratie en begeleiding ontschotte WWB, Wajong en Wsw (netto)	Op schema	Wetgeving		-200	-290	-420	-490	
	wv. Samenvoegen budgetten	Op schema	Wetgeving						47.2.1
	wv. Directe effecten Participatiebudget	Op schema	Nee		-400	-490	-620	-690	47.2.1
	wv. Weglekeffecten WWB	Op schema	Nee		200	200	200	200	46.5.1
F 3 g	Gerichte bemiddeling	Afgerond	Nee		-30	-50	-80	-100	47.1.2
F 6	Afschaffen WWIK	Op schema	Wetgeving		-10	-10	-10	-10	46.5.1
F 7	Woonlandbeginsel WIA, ANW, AKW/WKB	Op schema	Wetgeving	3	-9	-9	-9	-9	Diverse
F 12	Aanpak fraude	Op schema	Wetgeving		-50	-90	-140	-180	Diverse
F 14	Verlengen termijn zelfstandig verblijfsrecht huwelijksmigranten	Op schema	Andere regelgeving				-10	-10	46.1.10
F 15	Geen AOW tegemoetkoming bij onvolledige opbouw	Op schema	Wetgeving		-20	-20	-20	-20	49.2
F 5	Aanpassingen kinderopvangtoeslag	Vertraagd, alternatief gedekt	Wetgeving		-110	-150	-180	-200	52.1
F 4	Maatregelen kindgebonden budget	Op schema	Wetgeving		-200	-210	-220	-230	50.2
F 13	Niet exporteren kinderbijslag buiten EU	Op schema	Wetgeving				-10	-10	50.2
F 17	Vermogenstoets kindgebonden budget	Op schema	Wetgeving			-20	-20	-20	50.2
H 7	Eigen bijdrage jeugdzorg breed (doorwerking AKW/WKB)	Op schema	Wetgeving					18	50.2
	Subtotaal ombuigingen			33	-723	-1148	-1733	-2151	
3,2 mld	Doelmatigheidskorting Rijksdienst	Op schema	Wetgeving	0	-30	-30	-30	-30	Diverse
3,2 mld	Kinderopvangtoeslag	Op schema	Wetgeving	0	-175	-235	-300	-310	52.1
	Totaal ombuigingen			33	-928	-1413	-2063	-2491	

Tabel 3.13 Sociale Zaken en Werkgelegenheid (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Intensiveringen</i>									
C 16	Intensiveren controle op arbeids- en kennismigranten (extra capaciteit arbeidsinspectie en DUO)	Afgerond	Nee	1	1	1	1	1	99.2.1
Totaal intensiveringen				1	1	1	1	1	

Toelichting

Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

- A 1 Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's**
De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst. Over de invulling van de taakstelling binnen SZW is 14 maart 2011 een brief naar de Tweede Kamer gestuurd (32500-XV, nr. 75). Vanwege aanpassing van de dienstverlening door het UWV is wetwijziging nodig van de wet Structuur Uitvoering Werk en Inkomen (SUWI) en materiewetten. Deze wetwijziging ligt momenteel voor advies bij de Raad van State en wordt naar verwachting in november naar de Tweede Kamer verzonden.
- B 11 Taakstelling subsidies**
Deze maatregel is afgerond. De taakstelling is verwerkt in de budgetten.
- F 1 AHK in referentieminimumloon afbouwen in 20 jaar**
Het wetsvoorstel is verzonden naar de Tweede Kamer (32777, nr. 2). De nota naar aanleiding van het nader verslag (32777, nr. 8) is op 15 augustus 2011 naar de Kamer verzonden. De Kamer brengt een tweede nader verslag uit. Gewacht wordt op de agendering van de behandeling het wetsvoorstel.
- F 3 a Beperken Wajong tot volledig en duurzaam arbeidsongeschikten**
In lijn met de bestuursafspraken 2011–2015 is besloten om deze maatregel in te laten gaan per 1 januari 2013, tegelijkertijd met maatregel F3c. De jaargang 2012 van de nieuwe Wajong wordt per 2014 onder de Wet Werken naar Vermogen gebracht. Zie hiervoor ook de hoofdlijnennotitie *Werken naar vermogen* die op 21 april 2011 naar de Tweede Kamer is verzonden (29544, nr. 297).
- F 3 b Verlagen uitkering gedeeltelijk arbeidsongeschikten**
Deze maatregel ligt op schema. Bij Voorjaarsnota 2011 is besloten het kasritme van de uitvoeringskosten (30 miljoen euro in 2011, 2012 en 2013) aan te passen over de jaren 2011 t/m 2013.
- F 3 c Beperken nieuwe instroom Wsw tot beschutte arbeid + loondispensatie voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten (netto besparing)**
In lijn met de bestuursafspraken 2011–2015 is besloten om deze maatregel in te laten gaan per 1 januari 2013, tegelijkertijd met maatregel F3a.
- F 3 d Maatregelen WWB**
De nota naar aanleiding van het verslag (32815, nr.7) is op 5 september 2011 naar de Tweede Kamer verzonden.
- F 3 e Gerichte re-integratie en begeleiding ontschotte WWB, Wajong en Wsw (netto)**
Naar aanleiding van nadere analyse van de wegleffecten door het CPB is de schatting van het wegleffect in 2012 (eenmalig) aangepast. In de begrotingsadministratie is het Wsw-budget met ingang van 2013 op nul gesteld en toegevoegd aan het Participatiebudget.
- F 3 g Gerichte bemiddeling**
De korting is in het budget van het UWV verwerkt. De wijzigingen binnen het UWV WERKbedrijf zijn in gang gezet.
- F 6 Afschaffen WWIK**
Het wetsvoorstel (32701, nr. 2) is 14 maart 2011 naar de Tweede Kamer gestuurd. Nota naar aanleiding van het nader verslag (32701, nr. 8) is voor het reces naar de Kamer verzonden. Nader verslag wordt uitgebracht. De plenaire behandeling van het wetsvoorstel is geagendeerd voor de week van 28 september.

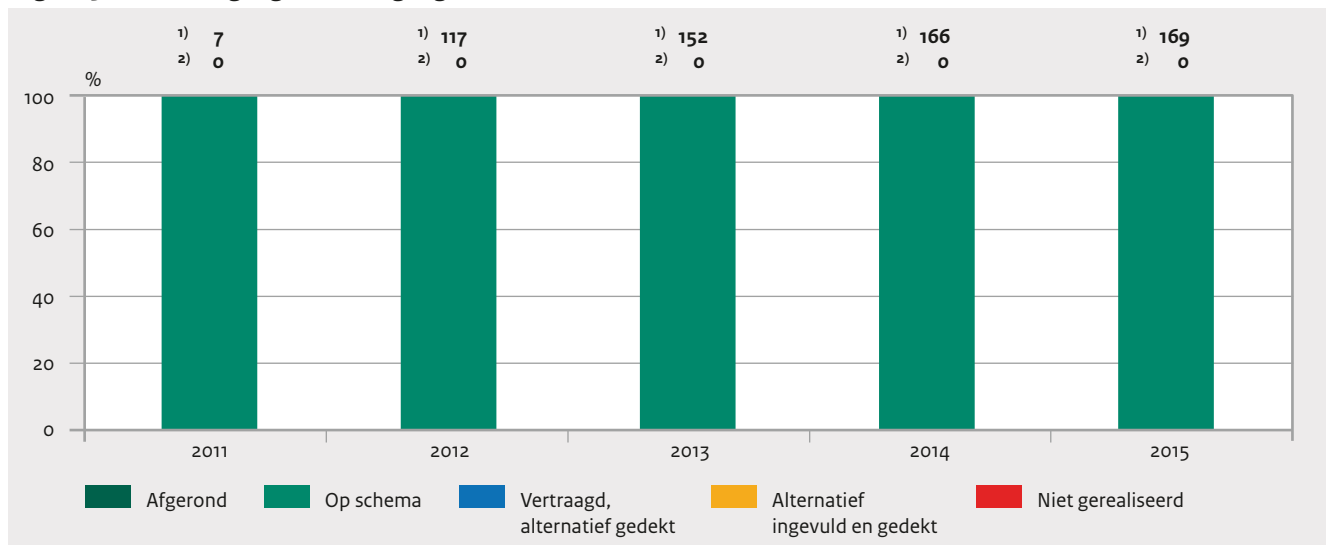
- F 7 Woonlandbeginsel WIA, ANW, AKW/WKB**
Het wetsvoorstel is op 5 september 2011 aan de Tweede Kamer verzonden.
- F 12 Aanpak fraude**
In maart is een brief naar de Tweede Kamer gestuurd over de aanpak van fraude (17050, nr. 403). Invoering is voorzien per 1 juli 2012. De maatregelen leiden in de eerste jaren tot een grotere besparing.
- F 14 Verlengen termijn zelfstandig verblijfsrecht huwelijksmigranten**
Hiervoor is een aanpassing van het Vreemdelingenbesluit nodig; deze is in voorbereiding.
- F 15 Geen AOW tegemoetkoming bij onvolledige opbouw**
Het wetsvoorstel is verzonden naar de Tweede Kamer (32777, nr. 2). De nota naar aanleiding van het nader verslag (32777, nr. 8) is op 15 augustus 2011 naar de Kamer verzonden. De Kamer brengt een tweede nader verslag uit. Gewacht wordt op de agendering van de behandeling het wetsvoorstel.
- F 5 Aanpassingen kinderopvangtoeslag**
Op 6 juni 2011 is in een brief aan de Tweede Kamer (31322, nr. 137) uiteengezet hoe de ombuiging wordt gerealiseerd. De afbouw van de vaste voet in de eerste kindtabel is een jaar uitgesteld in verband met de noodzakelijke wetswijziging. Alternatieve dekking is gevonden door de uurprijs niet te indexeren.
- F 4 Maatregelen kindgebonden budget**
De Nota naar aanleiding van het Verslag is verzonden naar de Tweede Kamer (32798, nr. 7). Het wetsvoorstel is aangemeld voor plenaire behandeling.
- F 13 Niet exporteren kinderbijslag buiten EU**
Hiervoor zijn wetgeving en verdragsaanpassingen nodig, er vinden onderhandelingen plaats met verdragslanden.
- F 17 Vermogenstoets kindgebonden budget**
De nota naar aanleiding van het verslag is verzonden naar de Tweede Kamer (32798, nr. 7). Het wetsvoorstel is aangemeld voor plenaire behandeling.
- H 7 Eigen bijdrage jeugdzorg breed (doorwerking AKW/WKB)**
De inzet van Rijk, IPO en VNG bij de uitwerking van deze maatregel heeft zijn beslag gekregen in de bestuursafspraken 2011–2015. In het najaar van 2011 wordt een brief naar de Tweede Kamer verzonden over de decentralisatie van jeugd.
- 3,2 mld Doelmatigheidskorting Rijksdienst**
De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst. Over de invulling van de taakstelling binnen SZW is 14 maart 2011 een brief naar de Tweede Kamer gestuurd (32500-XV, nr. 75). Vanwege aanpassing van de dienstverlening door het UWV is wetswijziging nodig van de wet Structuur Uitvoering Werk en Inkomen (SUWI) en materiewetten. Deze wetswijziging ligt momenteel voor advies bij de Raad van State en wordt naar verwachting in november naar de Tweede Kamer verzonden.
- 3,2 mld Kinderopvangtoeslag**
Deze maatregel is gezamenlijk met maatregel F5 uitgewerkt. Op 6 juni 2011 is in een brief aan de Tweede Kamer (31322, nr 137) uiteengezet hoe de ombuiging wordt gerealiseerd.

Intensivering

- C 16 Intensiveren controle op arbeids- en kennismigranten (extra capaciteit arbeidsinspectie en DUO)**
De Arbeidsinspectie gebruikt dit budget in 2011 en latere jaren voor extra inzet in de inspectieprojecten gericht op werkgevers van kennismigranten, buitenlandse studenten en stagiaires, waarbij misbruik wordt vermoed. Hiertoe wisselen de Arbeidsinspectie en de IND gegevens uit. Daarnaast zet de Arbeidsinspectie extra capaciteit in om op verzoek van de IND gericht onderzoek te doen.

Sociale Verzekeringen

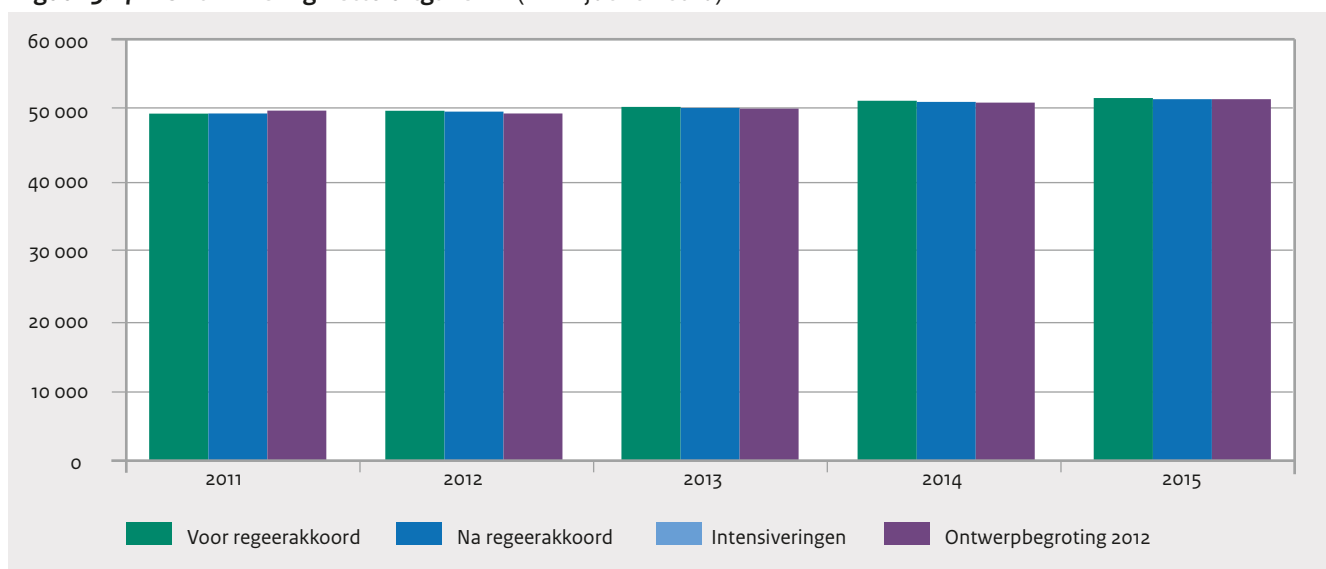
Figuur 3.26 Voortgang uitvoering regeerakkoord

¹⁾ Ombuigingen in miljoenen euro.

²⁾ Intensiveringen in miljoenen euro.

Figuur 3.27 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

¹⁾ De netto uitgaven zijn exclusief de niet-relevante en HGIS middelen.

Tabel 3.14 Sociale Verzekeringen (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet-belastingontvangsten)</i>									
F 1	AHK in referentieminimumloon afbouwen in 20 jaar	Op schema	Wetgeving		-6	-11	-15	-18	49
F 3 f	Gerichte re-integratie WW (bruto korting 0,1 miljard)	Op schema	Wetgeving		-50	-50	-50	-50	
	wv. Directe effecten re-integratie WW	Op schema	Wetgeving		-100	-100	-100	-100	47.2
	wv. Weglekeffecten WW	Op schema	Nee		50	50	50	50	46.1
F 7	Woonlandbeginsel WIA, ANW, AKW/WKB	Op schema	Wetgeving	7	-1	-1	-11	-11	46, 49
F 9	Uitzendbureaus bij ziekte verantwoordelijk voor werknemers	Op schema	Wetgeving		10	-20	-20	-20	46.2
F 11	AOW vanaf pensioneringsdatum	Op schema	Wetgeving		-70	-70	-70	-70	49
F 18	Verhogen AOW-leeftijd	Op schema	Wetgeving						49
Totaal ombuigingen				7	-117	-152	-166	-169	

Toelichting

Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

F 1 AHK in referentieminimumloon afbouwen in 20 jaar

Het wetsvoorstel is verzonden naar de Tweede Kamer (32777, nr. 2). De nota naar aanleiding van het nader verslag (32777, nr. 8) is op 15 augustus 2011 naar de Kamer verzonden. De Kamer brengt een tweede nader verslag uit. Gewacht wordt op de agendering van de behandeling het wetsvoorstel.

F 3 f Gerichte re-integratie WW (bruto korting 0,1 miljard)

Het wetsvoorstel is voor advies naar de Raad van State verzonden en wordt naar verwachting in het najaar naar de Tweede Kamer verzonden. De wijzigingen binnen het UWV WERKbedrijf worden voorbereid.

F 7 Woonlandbeginsel WIA, ANW, AKW/WKB

Het wetsvoorstel is op 5 september 2011 aan de Tweede Kamer verzonden.

F 9 Uitzendbureaus bij ziekte verantwoordelijk voor werknemers

Deze maatregel maakt deel uit van het wetsvoorstel modernisering ZW. Dit wetsvoorstel wordt uitgewerkt. Het voorstel gaat volgens planning in het najaar van 2011 of het voorjaar van 2012 naar de Tweede Kamer. De beoogde ingangsdatum is 1 januari 2013.

F 11 AOW vanaf pensioneringsdatum

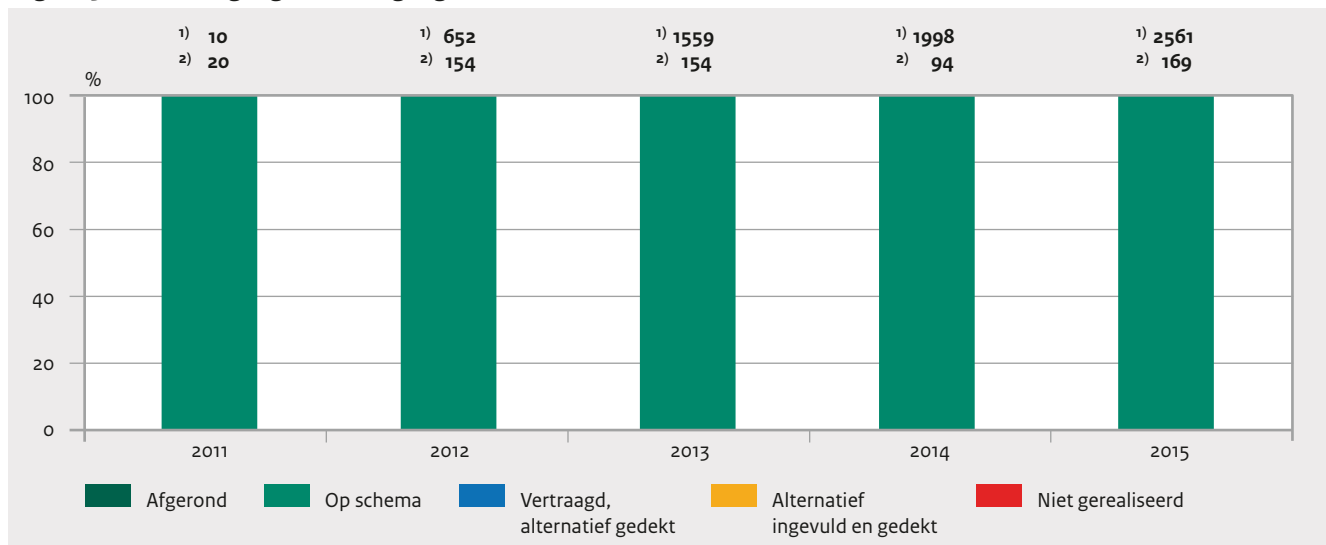
Met dit wetsvoorstel gaat de AOW in op het moment dat de pensioengerechtigde leeftijd wordt bereikt. Het wetsvoorstel (AOW vanaf verjaardag) is in juli aan de Tweede Kamer verstuurd (32846, nr. 2). Inbrengdatum voor het verslag is 22 september.

F 18 Verhogen AOW-leeftijd

Het wetsvoorstel naar aanleiding van het Pensioenakkoord is verzonden naar de Raad van State.

Volksgezondheid, Welzijn en Sport

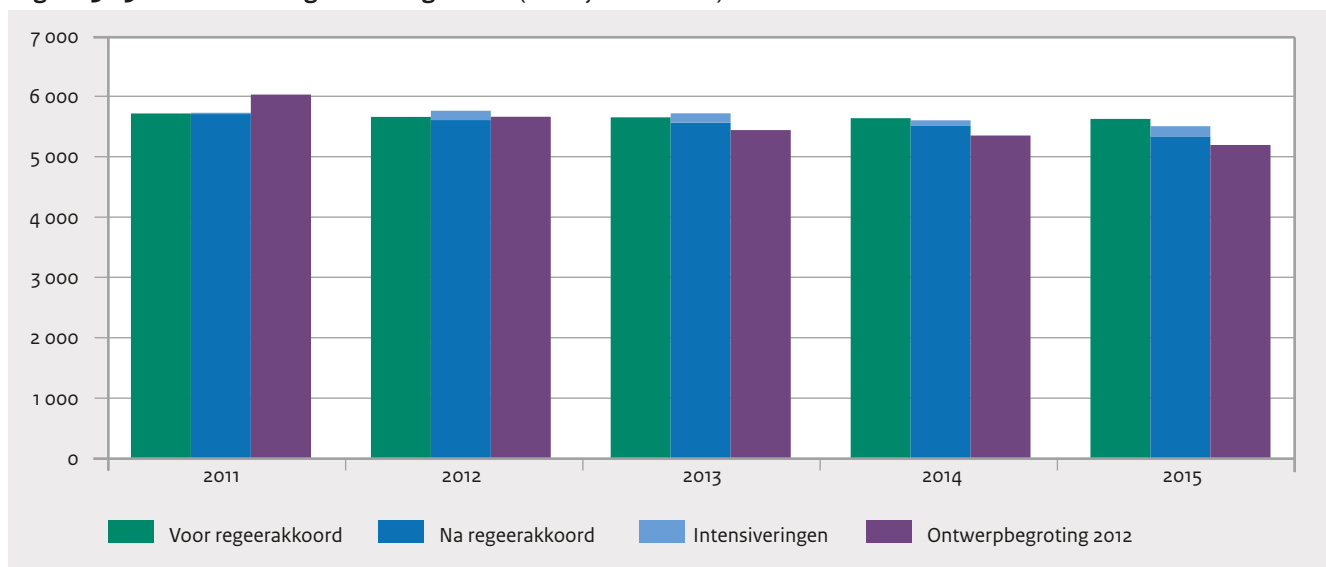
Figuur 3.28 Voortgang uitvoering regeerakkoord

¹⁾ Ombuigingen in miljoenen euro.

²⁾ Intensiveringen in miljoenen euro.

Figuur 3.29 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

¹⁾ De netto uitgaven zijn exclusief de niet-relevante en HGIS middelen.

Tabel 3.15 Volksgezondheid, Welzijn en Sport (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet-belastingontvangsten)</i>									
A 1	Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	Op schema	Nee			-7	-16	-25	Diverse
B 7	Taakstelling subsidies	Op schema	Andere regelgeving	-10	-40	-70	-100	-100	Diverse
F 2	Bevriezen doelgroep zorgtoeslag	Op schema	AMvB		-600	-1300	-1700	-2100	42
F 16	Vermogenstoets zorgtoeslag	Op schema	Wetgeving			-170	-170	-170	42
A 30	Overhevelen zorg voor jeugd naar gemeenten	Op schema	Wetgeving					-91	45
H 7	Eigen bijdrage jeugdzorg breed	Op schema	Wetgeving					-63	45
Subtotaal ombuigingen				-10	-640	-1547	-1986	-2549	
3,2 mld	Doelmatigheidskorting Rijksdienst	Op schema	Nee	0	-12	-12	-12	-12	Diverse
Totaal ombuigingen				-10	-652	-1559	-1998	-2561	
<i>Intensiveringen</i>									
A 1	ZZP's inclusief opleidingen (opleidingen)	Op schema	Andere regelgeving		74	74	74	74	43
A 2	Verstevigen Inspectie	Op schema	Nee		10	10	10	10	98
A 3	Ouderenmishandeling	Op schema	Wetgeving	10	10	10	10	10	44, 98
A 30	Overhevelen zorg voor jeugd naar gemeenten (uitvoerings- en transitiekosten)	Op schema	Wetgeving					65	AP
A 30	Overhevelen zorg voor jeugd naar gemeenten	Op schema	Wetgeving						AP
H 4	Funcities dagbesteding en begeleiding naar de WMO	Op schema	Wetgeving	10	60	60			44, GF
H 7	Eigen bijdrage jeugdzorg breed (implementatiekosten AWBZ)	Op schema	Wetgeving					5	AP
H 7	Eigen bijdrage jeugdzorg breed (implementatiekosten J&G)	Op schema	Wetgeving					5	AP
Totaal intensiveringen				20	154	154	94	169	

Toelichting

Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

A 1 Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's

De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versoering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst.

B 7 Taakstelling subsidies

De subsidiebrief is naar de Tweede Kamer gestuurd (32500-XVI, nr. 143).

F 2 Bevriezen doelgroep zorgtoeslag

De Tweede Kamer wordt in het najaar van 2011 middels een brief geïnformeerd.

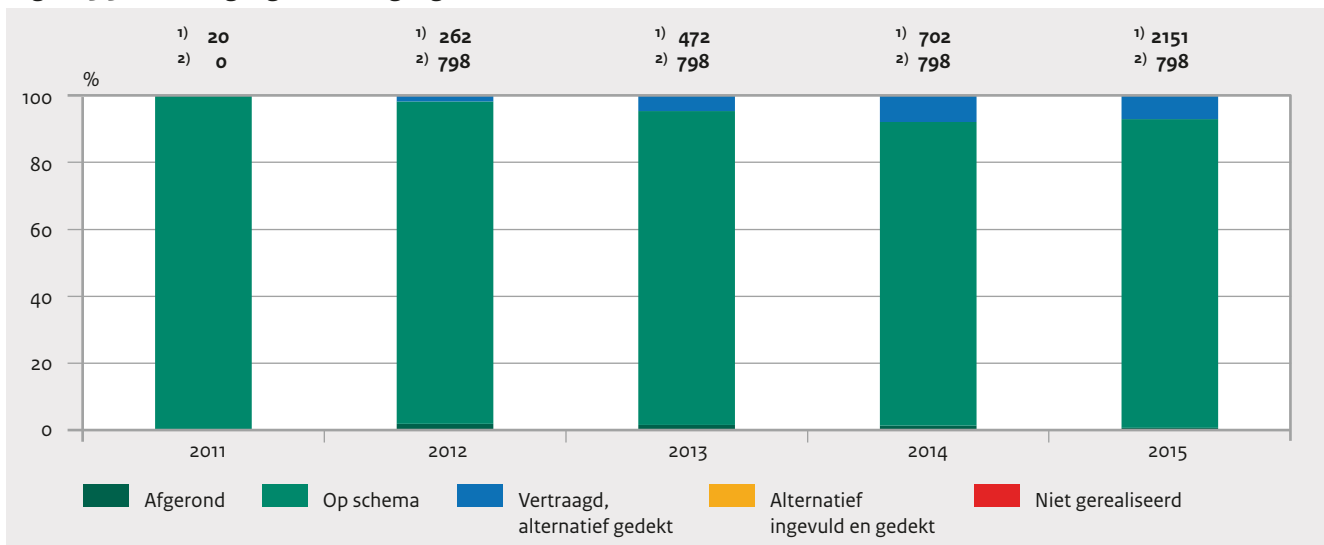
- F 16 Vermogenstoets zorgtoeslag**
De Tweede Kamer wordt in het najaar van 2011 middels een brief geïnformeerd.
- A 30 Overhevelen zorg voor jeugd naar gemeenten**
De inzet van Rijk, IPO en VNG bij de uitwerking van deze maatregel heeft zijn beslag gekregen in de bestuursafspraken 2011–2015. In het najaar van 2011 wordt een brief naar de Tweede Kamer verzonden over de decentralisatie van jeugdzorg.
- H 7 Eigen bijdrage jeugdzorg breed**
De inzet van Rijk, IPO en VNG bij de uitwerking van deze maatregel heeft zijn beslag gekregen in de bestuursafspraken 2011–2015. In het najaar van 2011 wordt een brief naar de Tweede Kamer verzonden over de decentralisatie van jeugdzorg.
- 3,2 mld Doelmatigheidskorting Rijksdienst**
De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst.

Intensiveringen

- A 1 ZZP's inclusief opleidingen (opleidingen)**
Deze maatregel wordt conform het regeerakkoord uitgewerkt. De Tweede Kamer is hierover geïnformeerd in de brief *Voorlopige contracteerruimte 2012* (bijlage bij 30597, nr. 188). Deze brief is naar de NZa gestuurd.
- A 2 Verstevigen Inspectie**
De Tweede Kamer is geïnformeerd via het werkplan *IGZ 2011* (32500-XVI, nr.126) en (gefragmenteerd) via diverse beleidsbrieven.
- A 3 Ouderenmishandeling**
De Tweede Kamer is geïnformeerd aan de hand van het actieplan *Ouderen in veilige handen* (29389, nr.30) en de *Houtskoolschets Beginselenwet zorginstellingen* (32604, nr. 1).
- A 30 Overhevelen zorg voor jeugd naar gemeenten (uitvoerings- en transitiekosten)**
De inzet van Rijk, IPO en VNG bij de uitwerking van deze maatregel heeft zijn beslag gekregen in de bestuursafspraken 2011–2015. In het najaar van 2011 wordt een brief naar de Tweede Kamer verzonden over de decentralisatie van jeugdzorg.
- A 30 Overhevelen zorg voor jeugd naar gemeenten**
De inzet van Rijk, IPO en VNG bij de uitwerking van deze maatregel heeft zijn beslag gekregen in de bestuursafspraken 2011–2015. In het najaar van 2011 wordt een brief naar de Tweede Kamer verzonden over de decentralisatie van jeugdzorg.
- H 4 Functies dagbesteding en begeleiding naar de WMO**
Deze maatregel is nader uitgewerkt in de bestuursafspraken 2011–2015. De middelen worden verdeeld over het gemeentefonds en de begroting van VWS.
- H 7 Eigen bijdrage jeugdzorg breed (implementatiekosten AWBZ)**
De inzet van Rijk, IPO en VNG bij de uitwerking van deze maatregel heeft zijn beslag gekregen in de bestuursafspraken 2011–2015. In het najaar van 2011 wordt een brief naar de Tweede Kamer verzonden over de decentralisatie van jeugdzorg.
- H 7 Eigen bijdrage jeugdzorg breed (implementatiekosten J&G)**
De inzet van Rijk, IPO en VNG bij de uitwerking van deze maatregel heeft zijn beslag gekregen in de bestuursafspraken 2011–2015. In het najaar van 2011 wordt een brief naar de Tweede Kamer verzonden over de decentralisatie van jeugdzorg.

Premiegefinancierd Budgettair Kader Zorg

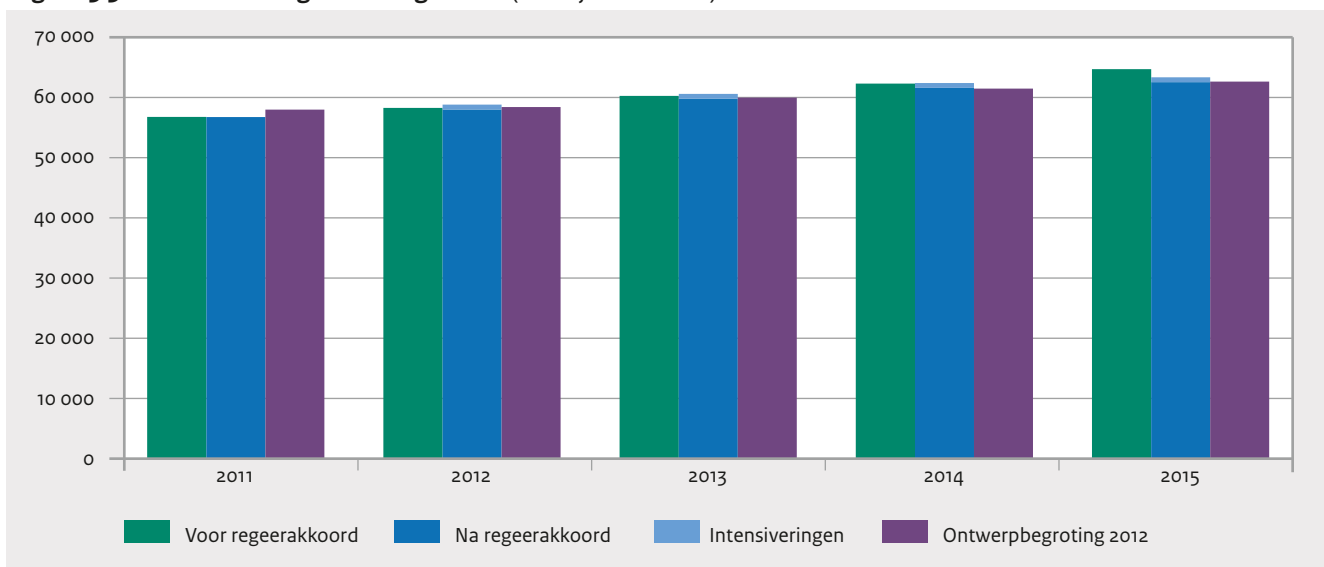
Figuur 3.30 Voortgang uitvoering regeerakkoord

¹⁾ Ombuigingen in miljoenen euro.

²⁾ Intensiveringen in miljoenen euro.

Figuur 3.31 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

¹⁾ De netto uitgaven zijn exclusief de niet-relevante en HGIS middelen.

Tabel 3.16 Premiegefinancierd Budgettair Kader Zorg (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet-belastingontvangsten)</i>									
A 30	Overhevelen zorg voor jeugd naar gemeenten	Op schema	Wetgeving					-54	43
H 1	Scheiden wonen en zorg	Op schema	AMvB					-100	43
H 3	Revalidatiezorg naar de Zvw	Op schema	AMvB					-50	43
H 4	Functies dagbesteding en begeleiding naar de WMO	Op schema	Wetgeving			-20	-140	-140	43
H 8	Beperken doelgroep AWBZ	Vertraagd, alternatief gedekt	Wetgeving		-20	-60	-120	-210	43
I 1	Marktwerving (uitbreiden B-segment, invoering DOT, afschaffen FB vanwege gelijktrekken bekostigingssystematiek, in verantwoord tempo afschaffen van de ex-post verevening)	Op schema	Wetgeving				-40	-90	42
I 2	Stringenter pakketbeheer	Op schema	AMvB		-30	-40	-50	-70	99
I 3	Verbeteren governance en beperken gouden handdrukken	Op schema	Nee		-10	-10	-10	-10	42
I 4	Maatregelen ggz								
	Driedrempelvariant eigen bijdrage ggz	Op schema	AMvB		-40	-40	-40	-40	42
	Zelf betalen no-show ggz	Op schema	Nee		-20	-20	-20	-20	42
	Stimuleren zelfmanagement cliënt (E-health) en versterking eerstelijns ggz	Op schema	Nee					-50	42
	Versterken kwaliteit ggz	Op schema	Nee						
	Verlagen aantal zittingen eerstelijns psycholoog	Op schema	AMvB		-10	-10	-10	-10	42
	Doelmatigheidsmaatregelen ggz (scenario B IBO ggz)	Op schema	Andere regelgeving						42
I 5	IVF slechts 1 behandeling vergoed	Op schema	AMvB			-30	-30	-30	99
I 6	Fysiotherapie pas vergoed bij meer dan 15 behandelingen	Op schema	AMvB		-30	-30	-30	-30	42
I 7	Naar aanvullende verzekeringen overhevelen van aandoeningen met lage ziektelast	Op schema	AMvB					-1000	99
I 10	Werelddekking zorg buiten EU uit het basispakket	Op schema	Wetgeving		-30	-60	-60	-60	42
I 11	Toetsing rechtmatigheid van vergoeding conform Zvw	Op schema	Nee	-20	-40	-40	-40	-40	99
A 1	Korting geneesmiddelenkader ten bate van ZZP's inclusief opleidingen	Op schema	Nee		-32	-32	-32	-32	42
H 6	Vermogensinkomensbijtelling AWBZ	Op schema	Wetgeving			-80	-80	-80	99
H 7	Eigen bijdrage jeugdzorg breed	Op schema	Wetgeving					-35	99
Totaal ombuigingen				-20	-262	-472	-702	-2151	

Tabel 3.16 Premiegefinancierd Budgettair Kader Zorg (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Intensivering</i>									
A 1	ZZP's inclusief opleidingen (ZZP tarieven)	Op schema	Andere regelgeving		636	636	636	636	43
A 1	ZZP's inclusief opleidingen (contracteerruimte)	Op schema	Andere regelgeving		142	142	142	142	43
A 4	Taakstellend nader in te vullen	Afgerond	Nee		20	20	20	20	42
Totaal intensivering				0	798	798	798	798	

Toelichting

Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

- A 30 Overhevelen zorg voor jeugd naar gemeenten**
De inzet van Rijk, IPO en VNG bij de uitwerking van deze maatregel heeft zijn beslag gekregen in de bestuursafspraken 2011–2015. In het najaar van 2011 wordt een brief naar de Tweede Kamer verzonden over de decentralisatie van jeugd.
- H 1 Scheiden wonen en zorg**
Deze maatregel is toegelicht in de programmabrief *Langdurige zorg* (30597, nr. 186).
- H 3 Revalidatiezorg naar de Zvw**
De geriatrische revalidatiezorg wordt per 1 januari 2013 overgeheveld vanuit de AWBZ naar de Zvw. Hierover is de Tweede Kamer geïnformeerd (30597, nr. 184).
- H 4 Functies dagbesteding en begeleiding naar de WMO**
Deze maatregel is nader uitgewerkt in de bestuursafspraken 2011–2015.
- H 8 Beperken doelgroep AWBZ**
De maatregel gaat een jaar later (2013) in. In de programmabrief *Langdurige zorg* (30597, nr. 186) is aangegeven dat er een nadere verkenning plaatsvindt naar de wijze waarop de maatregel uitgevoerd kan worden.
- I 1 Marktwerving (uitbreiden B-segment, invoering DOT, afschaffen FB vanwege gelijktrekken bekostigingssystematiek, in verantwoord tempo afschaffen van de ex-post verevening)**
Hierover is de Tweede Kamer geïnformeerd met de brief *Zorg die loont* (32620, nr. 6) en de brief *Ontwerpbesluit wijziging ex post-compensatiemechanismen* (29689, nr. 324).
- I 2 Stringenter pakketbeheer**
Voor 2012 is de maatregel ingevuld. De oploop van de maatregel voor 2013 en verder wordt ingevuld naar aanleiding van advies van het CVZ.
- I 3 Verbeteren governance en beperken gouden handdrukken**
Hierover is de Tweede Kamer geïnformeerd met de brief *Zorg die loont* (32620, nr. 6).
- Driedrempelvariant eigen bijdrage ggz**
Opgenomen in het Besluit zorgverzekeringen 2012. Bij de voorjaarsbesluitvorming is de vormgeving van deze maatregel veranderd o.a. om de drempel voor de 1e lijnszorg te verlagen en de 2e lijnszorg te verhogen. Zie de brieven *Eigen bijdrage ggz* (25424, nr. 129), *Geestelijke gezondheidszorg* (25424, nr. A), *Ombuigingsmaatregelen 2012* (32780-XVI, nr. 3) en Motie van der Staaij / Bruins Slot *Eigen bijdrage ggz* (25424, nr. 130).
- Zelf betalen no-show ggz**
Voor deze maatregel is aanpassing van de Diagnosebehandelcombinatie (DBC)-productstructuur noodzakelijk. Dit loopt mee in de release van DBC-onderhoud. Zie ook de brief *Geestelijke gezondheidszorg* (25424, nr. A).
- Stimuleren zelfmanagement cliënt (E-health) en versterking eerstelijns ggz**
In het najaar 2011 wordt een brede beleidsagenda verwacht, waarin concrete afspraken met het veld hun beslag zullen krijgen. Daarnaast is de NZa om een uitvoeringstoets basis ggz gevraagd.
- Versterken kwaliteit ggz**
In het najaar 2011 wordt een brede beleidsagenda verwacht, waarin concrete afspraken met het veld hun beslag zullen krijgen.

Verlagen aantal zittingen eerstelijns psycholoog

Dit is opgenomen in het Besluit zorgverzekeringen 2012. Zie de brieven *Geestelijke gezondheidszorg* (25424, nr. A) en *Ombuigingsmaatregelen 2012* (32780-XVI, nr. 3).

Doelmatigheidsmaatregelen ggz (scenario B IBO ggz)

Per 2012 wordt de ex post macronacalculatie afgeschaft. Invoering van prestatiebekostiging is uitgesteld. De inzet is om per 2013 hiertoe over te gaan. Zie de brieven aan de Tweede Kamer *Zorg die loont* (32620, nr.6) en *Geestelijke gezondheidszorg* (25424, nr. A).

I 5 IVF slechts 1 behandeling vergoed

Dit wordt meegenomen bij het opstellen van het Besluit zorgverzekeringen 2013. Een motie die vraagt om alternatieve invulling is aangenomen (32500-XVI, nr. 46)

I 6 Fysiotherapie pas vergoed bij meer dan 15 behandelingen

Dit is opgenomen in het Besluit zorgverzekeringen 2012. Zie de brief *Ombuigingsmaatregelen 2012* (32780-XVI, nr. 3). In de begroting 2012 (en Besluit Zorgverzekeringen 2012) is de maatregel opgehoogd naar 20 behandelingen.

I 7 Naar aanvullende verzekeringen overhevelen van aandoeningen met lage ziektelast

Het CVZ is bezig met een uitvoeringstoets naar invulling van de maatregel. Voor deze maatregel is, afhankelijk van de precieze vormgeving, een AMvB en/of wetswijziging nodig.

I 10 Werelddekking zorg buiten EU uit het basispakket

Er wordt gewerkt aan aanpassing van de Zvw en relevante internationale verdragen.

I 11 Toetsing rechtmatigheid van vergoeding conform Zvw

De maatregel is met 7 miljoen euro opgehoogd bij Voorjaarsnota. Toetsing gebeurt door de NZa. Verder is VWS samen met Financiën, CVZ en NZa bezig met een plan van aanpak om verdere maatregelen te nemen om ongepast zorggebruik tegen te gaan.

A 1 Korting geneesmiddelenkader ten bate van ZZP's inclusief opleidingen

De korting is ingeboekt op de departementale begroting.

H 6 Vermogensinkomensbijtelling AWBZ

Om de maatregel conform het regeerakkoord in 2013 uit te voeren moet een AmvB worden gewijzigd. Het ministerie van VWS is bezig met de voorbereidingen om de wijzigingen tijdig in werking te laten treden.

H 7 Eigen bijdrage jeugdzorg breed

De inzet van Rijk, IPO en VNG bij de uitwerking van deze maatregel heeft zijn beslag gekregen in de bestuursafspraken 2011–2015. In het najaar van 2011 wordt een brief naar de Tweede Kamer verzonden over de decentralisatie van jeugd.

Intensiveringen

A 1 ZZP's inclusief opleidingen (ZZP tarieven)

Deze maatregel wordt conform het regeerakkoord uitgewerkt. De Tweede Kamer is hierover geïnformeerd in de brief *Voorlopige contracteerruimte 2012* (bijlage bij 30597, nr. 188). Deze brief is naar de NZa gestuurd.

A 1 ZZP's inclusief opleidingen (contracteerruimte)

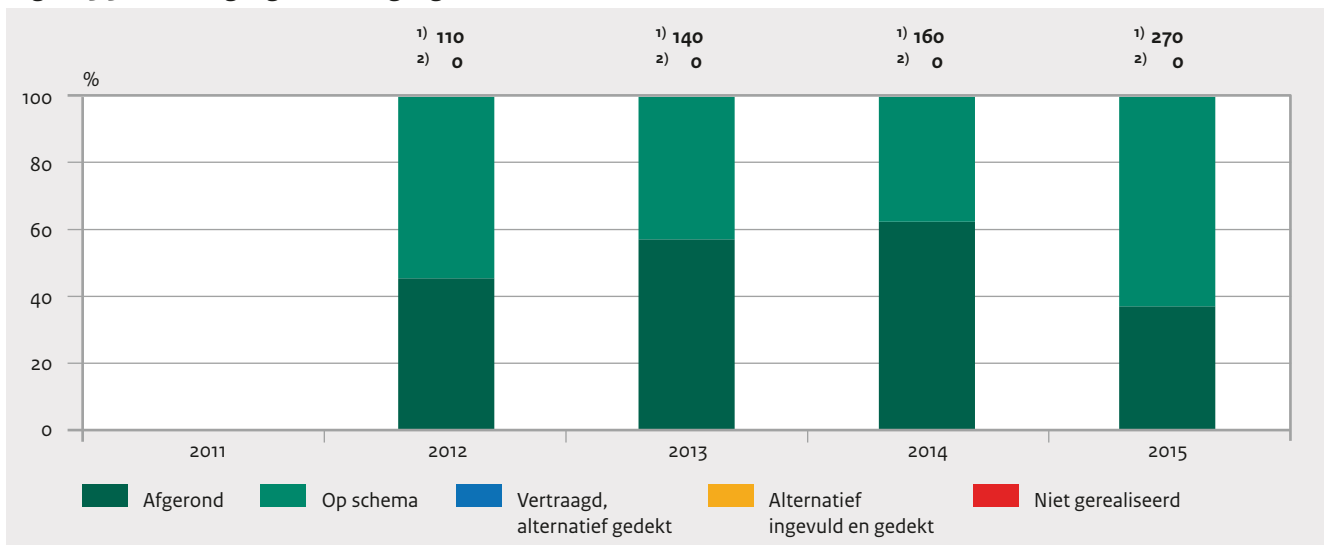
Deze maatregel wordt conform het regeerakkoord uitgewerkt. De Tweede Kamer is hierover geïnformeerd in de brief *Voorlopige contracteerruimte 2012* (bijlage bij 30597, nr. 188). Deze brief is naar de NZa gestuurd.

A 4 Taakstellend nader in te vullen

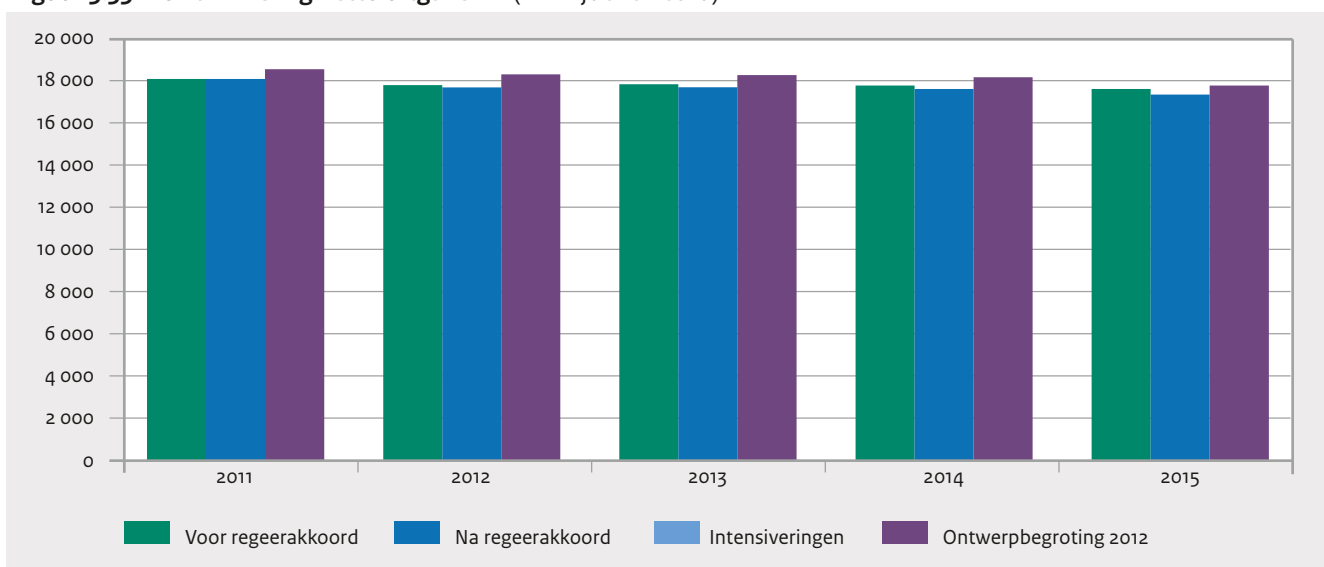
De middelen zijn ingezet ter dekking van het in het pakket houden van de rollator en andere loophulpmiddelen (32500-XVI, nr. 53).

Gemeentefonds

Figuur 3.32 Voortgang uitvoering regeerakkoord

Figuur 3.33 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

Tabel 3.17 Gemeentefonds (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet-belastingontvangsten)</i>									
A 28 c	Verminderen politieke ambtsdragers	Op schema	Wetgeving					-110	1.2.1
A 29	Opzetten van regionale omgevingsdiensten	Afgerond	Nee		-50	-80	-100	-100	1.2.1
F 8	Normeren lokaal inkomensbeleid	Op schema	Wetgeving		-40	-40	-40	-40	1.2.1
F 10	Selectieve en gerichte schuldhulpverlening	Op schema	Wetgeving		-20	-20	-20	-20	1.2.1
Totaal ombuigingen				0	-110	-140	-160	-270	

Toelichting

Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

A 28 c Verminderen politieke ambtsdragers

Het voorstel tot wijziging van de Gemeentewet is in voorbereiding.

A 29 Opzetten van regionale omgevingsdiensten

Deze besparing op het gemeentefonds is doorgevoerd. De besparing wordt gereserveerd voor de hervorming van de Sociale Werkvoorziening (SW)-sector. Indien uit de evaluatie van deze SW-hervorming blijkt dat dit noodzakelijk is, kunnen daarvoor extra middelen in worden gezet. Als de reserve uiteindelijk niet (volledig) nodig blijkt te zijn voor de hervorming van de SW-sector, kunnen uiterlijk in 2015 in bestuurlijk overleg met de VNG afspraken worden gemaakt over de bestemming van de reserve.

F 8 Normeren lokaal inkomensbeleid

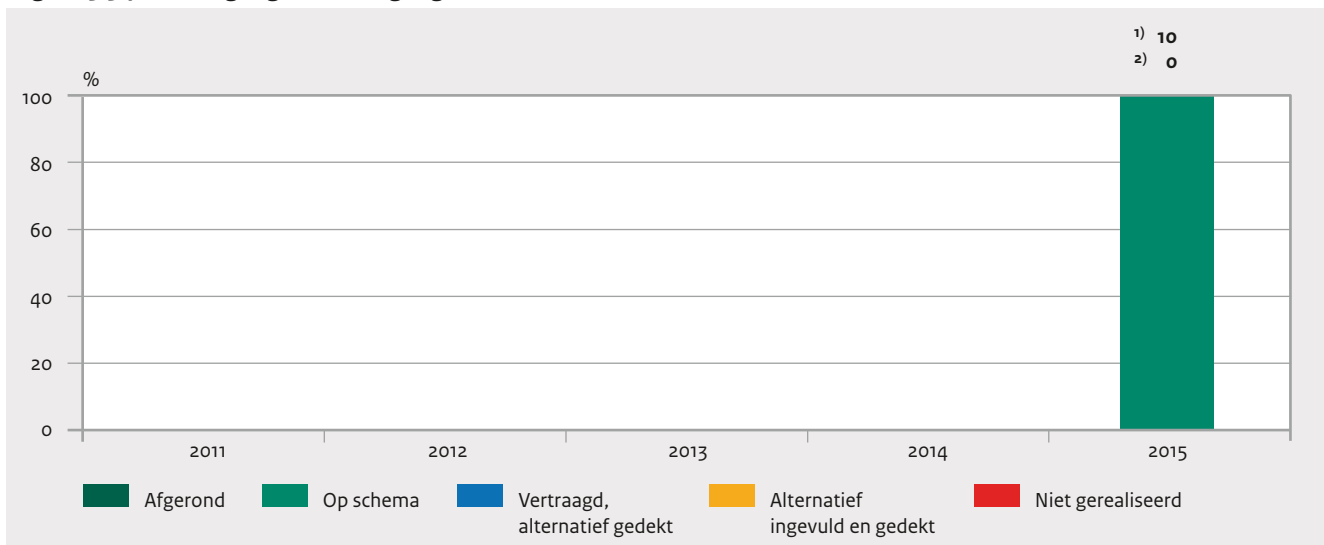
De nota naar aanleiding van het verslag (32815, nr.7) is op 5 september 2011 naar de Tweede Kamer verzonden.

F 10 Selectieve en gerichte schuldhulpverlening

Het wetsvoorstel gemeentelijke schuldhulpverlening is aangenomen in de Tweede Kamer en wordt aangeboden voor behandeling in de Eerste Kamer.

Provinciefonds

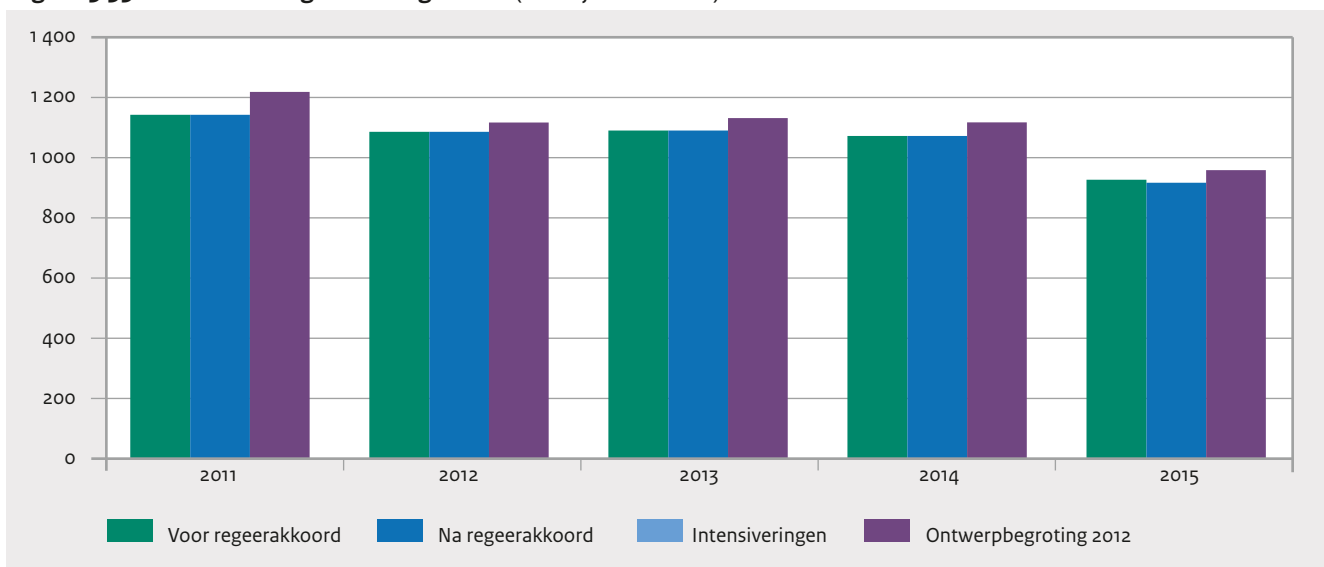
Figuur 3.34 Voortgang uitvoering regeerakkoord

¹⁾ Ombuigingen in miljoenen euro.

²⁾ Intensiveringen in miljoenen euro.

Figuur 3.35 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

¹⁾ De netto uitgaven zijn exclusief de niet-relevante en HGIS middelen.

Tabel 3.18 Provinciefonds (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet-belastingontvangsten)</i>									
A 28 c	Verminderen politieke ambtsdragers	Op schema	Wetgeving					-10	1.1.1
Totaal ombuigingen				0	0	0	0	-10	

Toelichting

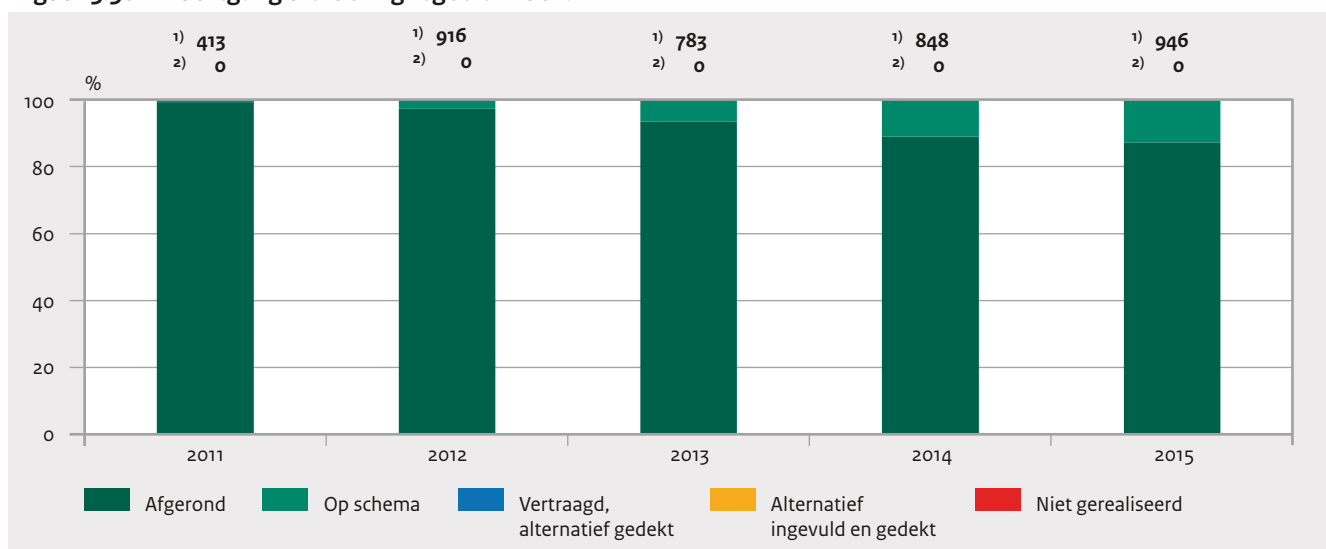
Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

A 28 c Verminderen politieke ambtsdragers

Het voorstel tot wijziging van de Provinciewet is in voorbereiding.

Homogene Groep Internationale Samenwerking

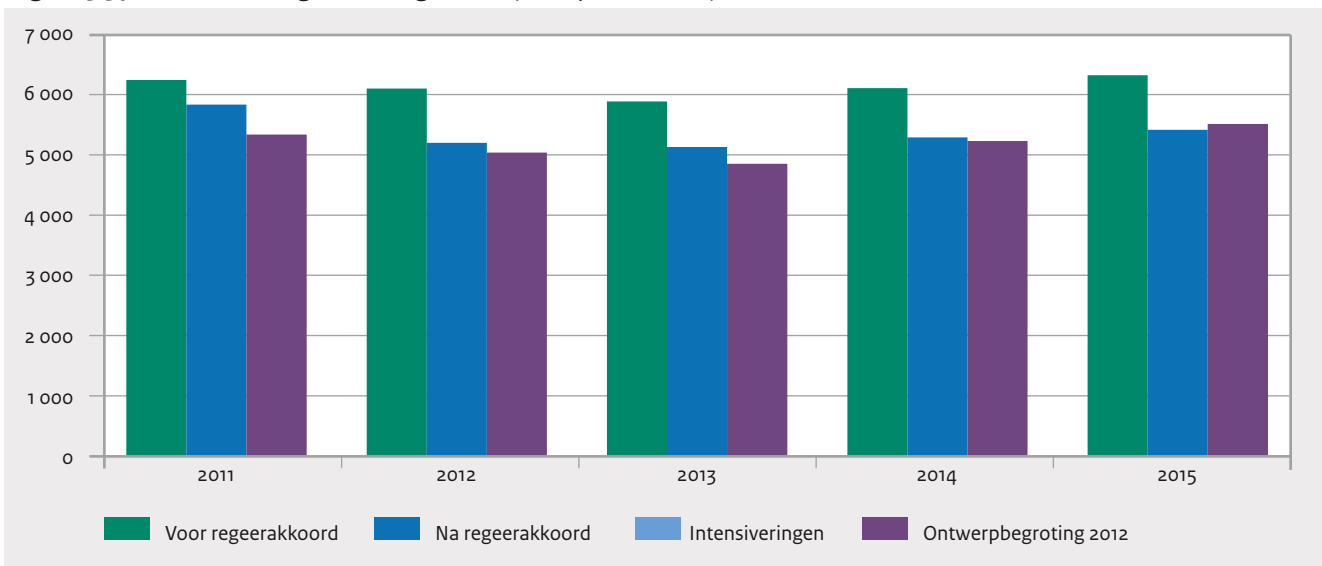
Figuur 3.36 Voortgang uitvoering regeerakkoord

¹⁾ Ombuigingen in miljoenen euro.

²⁾ Intensiveringen in miljoenen euro.

Figuur 3.37 Ontwikkeling netto uitgaven ¹⁾ (in miljoenen euro)

¹⁾ De netto uitgaven zijn exclusief de niet-relevante en HGIS middelen.

Tabel 3.19 HGIS (in miljoenen euro, - = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015	Artikel
<i>Ombuigingen (uitgaven en niet-belastingontvangsten)</i>									
A 1	Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's	Op schema	Nee			-18	-48	-67	Diverse
B 3	Ondernemingsklimaatssubsidies	Op schema	Andere regelgeving	-3	-9	-18	-23	-32	Diverse
C 3	Beperken instroom en verkorten doorlooptijden (max.)	Op schema	Andere regelgeving		10	10	20	20	Diverse
D 1	Ontwikkelingssamenwerking gemiddeld op 0,7 procent bnp-ODA per jaar in kabinetsperiode	Afgerond	Nee	-340	-840	-660	-690	-750	Diverse
D 2	Toerekening conform ODA-criteria	Afgerond	Nee	-60	-60	-60	-60	-60	Diverse
D 3	HGIS/vrijwillige opdrachten internationale organisaties	Afgerond	Nee	-10	-10	-30	-40	-50	Diverse
Subtotaal ombuigingen				-413	-909	-776	-841	-939	
3,2 mld	Doelmatigheidskorting Rijksdienst	Op schema	Nee		-7	-7	-7	-7	Diverse
Totaal ombuigingen				-413	-916	-783	-848	-946	

Toelichting

Ombuigingen (uitgaven en niet - belastingontvangsten)

A 1 Taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's (netto)

De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst.

B 3 Ondernemingsklimaatsubsidies

Eerste inzage over de invulling taakstelling is gegeven voorafgaand aan de begrotingsbehandeling 2011 (32500-XIII, nr. 75). Verdere uitwerking is opgenomen in de ontwerpbegroting 2012 van EL&I.

C 3 Beperken instroom en verkorten doorlooptijden (max.)

Het Programma Stroomlijning Toelatingsprocedures is opgestart en ligt op schema. Op 22 februari is de Tweede Kamer geïnformeerd over de hoofdlijnen van de maatregelen (19637, nr. 1400). Nog dit jaar wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitwerking van de maatregelen.

D 1 Ontwikkelingssamenwerking gemiddeld op 0,7 procent bnp-ODA per jaar in kabinetsperiode

In de *Basisbrief Ontwikkelingssamenwerking* (32500-V, nr. 15) en de *Focusbrief Ontwikkelingssamenwerking* (32605, nr. 2) is aangegeven hoe de bezuinigingen op het ontwikkelingssamenwerkingsbudget worden ingevuld.

Dit is verwerkt in de ontwerpbegroting 2012.

D 2 Toerekening conform ODA-criteria

Conform de OESO-DAC criteria is de ODA-toerekening van EU-uitgaven met 60 miljoen euro verhoogd. Dit is verwerkt in de ontwerpbegroting 2012.

D 3 HGIS/vrijwillige afdrachten internationale organisaties

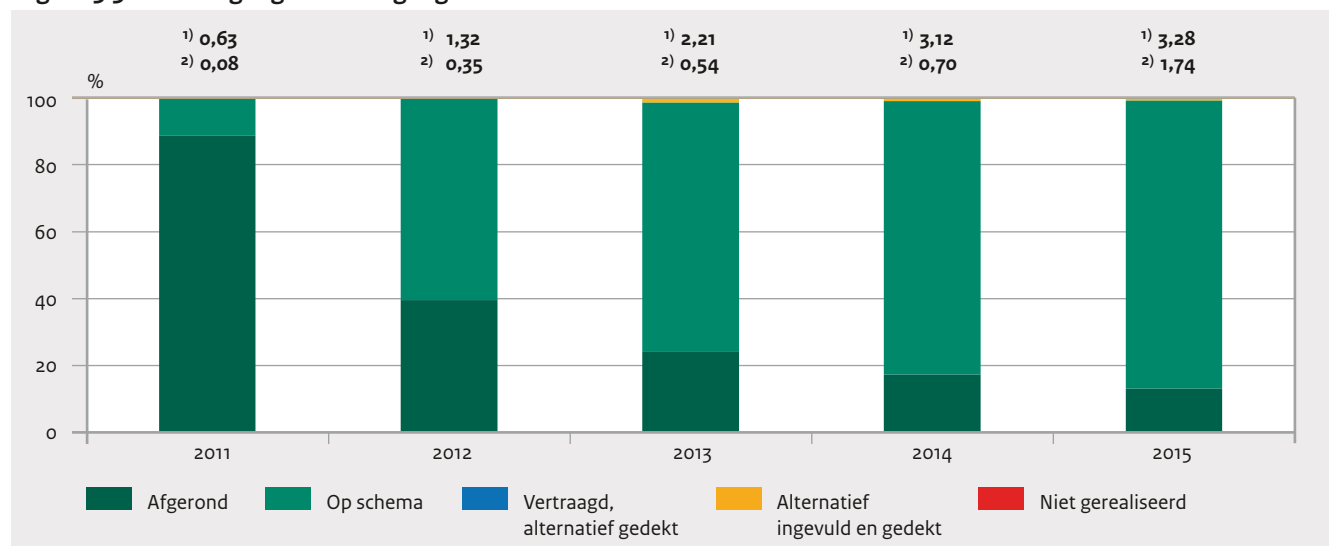
Deze maatregel is conform de afspraak uit het regeerakkoord ingevuld door BZ, VenJ, EL&I en VWS. Dit is verwerkt in de ontwerp-begroting 2012.

3,2 mld Doelmatigheidskorting Rijksdienst

De P&M-taakstelling wordt ingevuld via efficiency en procesoptimalisatie, versobering en synergie (clustering en bundeling van werkzaamheden). Hierbij worden de trajecten uit het programma Compacte Rijksdienst benut. Dit programma is kaderstellend, iedere minister is zelf verantwoordelijk voor realisatie van de taakstelling van zijn departement. De financiële verantwoording over de taakstelling vindt plaats in het kader van de begrotingscyclus op het centrale apparaatsartikel van de departementale begrotingen. Daarnaast presenteert de minister van BZK jaarlijks een jaarrapportage bedrijfsvoering over de belangrijke ontwikkelingen in de organisatie en bedrijfsvoering van de Rijksdienst.

Lasten

Figuur 3.38 Voortgang uitvoering regeerakkoord

¹⁾ Lastenverzwaringen in miljarden euro.

²⁾ Lastenverlichtingen in miljarden euro.

Tabel 3.20 Lasten (in miljarden euro, + = saldoverbeterend)

RA nr	Maatregel	Voortgang	Regelgeving	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Lastenverzwaringen</i>								
1	Podiumkunsten, kunst en verzamelvoorwerpen naar 19 procent	Afgerond	Wetgeving	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09
2	Afschaffing heffingskortingen box 3	Afgerond	Wetgeving	0,12	0,12	0,12	0,12	0,12
3	Doorwerkbonus een jaar opschuiven	Op schema	Wetgeving		0,13	0,13	0,13	0,13
4	Aftrek levensonderhoud kinderen beperken tot 21 jaar	Op schema	Wetgeving		0,13	0,13	0,13	0,13
5	Giftenaftrek beperken tot ANBI's met renseigneringsplicht	Alternatief ingevuld en gedekt	Wetgeving			0,04	0,04	0,04
6	Leeftijdsgrens jongste kind naar 12 jaar bij alleenstaande (aanvulende) ouderkorting	Op schema	Wetgeving		0,25	0,25	0,25	0,25
7	Assurantiebelasting: gezinnen	Afgerond	Wetgeving	0,19	0,19	0,19	0,19	0,19
8	Witteveen aanpassen (taakstellend)	Op schema	Wetgeving			0,7	0,7	0,7
9	Schrappen uitzonderingen OAHK (cohorten 63-72 en gezinnen met jonge kinderen)	Op schema	Wetgeving		0,15	0,2	0,25	0,31
10	Assurantiebelasting: bedrijven	Afgerond	Wetgeving	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06
13/F 2	Invoering SDE+	Op schema	Wetgeving			0,1	0,2	0,3
14	Doorstroming huurmarkt	Op schema	Wetgeving				0,76	0,76
15	Vitaliteitsregeling	Op schema	Wetgeving	0	0	0	0	0
Subtotaal lastenverzwaring				0,46	1,12	2,01	2,92	3,08
3,2 mld	Tabaksaccijns	Afgerond	Wetgeving	0,17	0,20	0,20	0,20	0,20
Totaal lastenverzwaringen				0,63	1,32	2,21	3,12	3,28

Lastenverlichtingen

11	Terugsluis bedrijven	Op schema	Wetgeving	-0,06	-0,06	-0,06	-0,06	-0,06
12	Lastenverlichting bedrijfsleven (ipv subsidies EZ)	Op schema	Wetgeving		-0,12	-0,25	-0,37	-0,5
16	Effect ombuigingen cure	Op schema	Nee	-0,02	-0,17	-0,23	-0,27	-1,18
Totaal lastenverlichtingen				-0,08	-0,35	-0,54	-0,70	-1,74

Toelichting

Lastenverzwaringen

- Podiumkunsten, kunst en verzamelvoorwerpen naar 19 procent**
Dit is in het Belastingplan 2011 is geregeld, naar aanleiding van het debat in de Eerste Kamer is de invoering uitgesteld naar 1 juli 2011. Hierdoor is er incidenteel 10 miljoen euro minder opbrengst in 2011, dit wordt gedekt in het Belastingplan 2012.
- Afschaffing heffingskortingen box 3**
Dit is in het Belastingplan 2011 geregeld, naar aanleiding van het amendement Slob is dit gefaseerd ingevoerd via de afbouw heffingskortingen tot nihil in 2014. De derving van de fasering is volledig gedekt via (tijdelijke aanpassing) van de fiscale regelingen EIA, MIA en VAMIL.
- Doorwerkbonus een jaar opschuiven**
De besparing wordt in het Belastingplan 2012 behaald door de opbouwpercentages aan te passen, dit hangt samen met de invoering van de werkbonus in 2013.
- Aftrek levensonderhoud kinderen beperken tot 21 jaar**
Dit is opgenomen in het Belastingplan 2012.
- Giftenaftrek beperken tot ANBI's met renseigneringsplicht**
Deze maatregel wordt niet ingevoerd, de budgettaire derving wordt gedekt binnen het Belastingplan 2012.

- 6 **Leeftijdsgrens jongste kind naar 12 jaar bij alleenstaande (aanvulende) ouderkorting**
De alternatieve invulling is opgenomen in het Belastingplan 2012.
- 7 **Assurantiebelasting: gezinnen**
Dit is geregeld in het Belastingplan 2011. Naar aanleiding van het verzoek van de sector is de invoering twee maanden uitgesteld, dit is gedekt via een verhoging van 0,2 procent van maart 2011 tot en met 2014.
- 8 **Witteveen aanpassen (taakstellend)**
Deze maatregel is onderdeel van de Wet verhoging pensioensleeftijd, extra verhoging AOW en flexibilisering ingangsdatum AOW.
- 9 **Schrappen uitzonderingen OAHK (cohorten 63–72 en gezinnen met jonge kinderen)**
Dit wordt geregeld in het Belastingplan 2012, voor de uitzonderingen wordt een tijdelijke verzachting aangebracht (in 2012 en 2013). Dit wordt gedekt binnen het Belastingplan 2012.
- 10 **Assurantiebelasting: bedrijven**
Dit is geregeld in het Belastingplan 2011. Naar aanleiding van het verzoek van de sector is de invoering twee maanden uitgesteld, dit is gedekt via een verhoging van 0,2 procent van maart 2011 tot en met 2014.
- 13/F 2 **Invoering SDE+**
Er wordt gewerkt aan de benodigde regelgeving (Wet opslag duurzame energie). De benodigde regelgeving is voorgelegd aan de Raad van State en het advies is ontvangen. De consequenties van het advies voor de voorgestelde regelgeving worden op dit moment gezien.
- 14 **Doorstroming huurmarkt**
Het wetsvoorstel wordt in 2012 naar de Tweede Kamer verzonden.
- 15 **Vitaliteitsregeling**
In het Belastingplan voor 2012 is het totale pakket vitaliteitsregeling opgenomen. Dit bestaat onder meer uit een regeling voor vitaliteitssparen en de afschaffing van het spaarloon en de levensloopregeling.
- 3,2 mld **Tabaksaccijns**
Dit is geregeld in het Belastingplan 2011.

Lastenverlichtingen

- 11 **Terugsluis bedrijven**
De tranche voor 2011 is geregeld via het Belastingplan 2011, voor 2012 en later is dit opgenomen in het Belastingplan 2012.
- 12 **Lastenverlichting bedrijfsleven (ipv subsidies EZ)**
De lastenverlichting zal bestaan uit een research & development aftrek (RDA) welke via een nota vna wijziging op het Belastingplan 2012 wordt verwerkt.
- 16 **Effect ombuigingen cure**
Dit betreft de doorwerking op de Zvw-premies van het pakket aan maatregelen in de curatieve zorg uit het regeerakkoord.

Lijst van gebruikte afkortingen

AHK	Algemene Heffingskorting
AKW	Algemene Kinderbijslagwet
ANPR	Automatic numberplate recognition
ANW	Algemene Nabestaandenwet
AOW	Algemene Ouderdomswet
AP	Aanvullende Post Algemeen
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZ	Algemene Zaken
Bbp	Bruto binnenlands product
BKZ	Budgettair Kader Zorg
Bnp	Bruto nationaal product
BZ	Buitenlandse Zaken
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CPB	Centraal Planbureau
CVZ	College voor zorgverzekeringen
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EIA	Energie-investeringsaftrek
EU	Europese Unie
EL&I	Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
GF	Gemeentefonds
Ggz	Geestelijke gezondheidszorg
HGIS	Homogene Groep Internationale Samenwerking
HO	Hoger onderwijs
IF	Infrastructuurfonds
I&M	Infrastructuur & Milieu
ILG	Investeringsbudget landelijk gebied
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
IPO	Interprovinciaal Overleg
J&G	Jeugd & Gezin
LNV	Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
MEV	Macro Economische Verkenning
NZa	Nederlandse Zorgautoriteit
ODA	Official Development Assistance
OESO-DAC	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling – Development Assistance Committee
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OV	Openbaar vervoer
P&M	Personeel & Materieel
PF	Provinciefonds
PO	Primair onderwijs
RGB-eng	Rijksbegroting in enge zin
SDE	Stimuleringsregeling Duurzame Energie
SZA	Sociale Zekerheid en Arbeidsmarktbeleid
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VenJ	Veiligheid en Justitie
V&W	Verkeer en Waterstaat
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu

VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WF	Waddenfonds
WIA	Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen
WKB	Wet op het Kindgebonden Budget
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wsw	Wet sociale werkvoorziening
Wtcg	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet Werk en Bijstand
ZBO	Zelfstandig Bestuursorgaan
Zvw	Zorgverzekeringswet
ZW	Ziektewet
ZZP	Zorgzwaartepakket